

**ЧЕТИРИДЕСЕТ И ПЪРВО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

Комисия по европейските въпроси и контрол на европейските фондове

**МЕЖДИНЕН ДОКЛАД
ЗА
УСВОЯВАНЕТО НА СРЕДСТВАТА
ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА 2010 г.**

Юли 2010 г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

<i>Списък на използваните съкращения</i>	4
ЧАСТ I. ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМИТЕ, ФИНАНСИРАНИ СЪС СРЕДСТВА ОТ ЕС, НА БАЗА ПРЕДСТАВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ОТ АДМИНИСТРИРАЩИТЕ ГИ СТРУКТУРИ И ПРОВЕДЕНИ ИЗСЛУШВАНИЯ ОТ КЕВКЕФ	6
I. УВОД	6
II. ПРОГРАМИ НА ПО СКФ НА ЕС ЗА ПРОГРАМНИЯ ПЕРИОД 2007 – 2013 г.	14
1. ОПЕРАТИВНИ ПРОГРАМИ ПО ЦЕЛ 1 „СБЛИЖАВАНЕ“	14
1.1 ОП „ТРАНСПОРТ“ 2007 – 2013 г.	14
1.2 ОП „ОКОЛНА СРЕДА“ 2007 – 2013 г.	19
1.3 ОП „РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ“ 2007 – 2013 г.	25
1.4 ОП „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007 – 2013 г.	31
1.5 ОП „КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ“ 2007 – 2013 г.	37
1.6 ОП „АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ“ 2007 – 2013 г.	43
1.7 ОП „ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ“ 2007 – 2013 г.	46
2. ОП ПО ЦЕЛ 3 „ЕВРОПЕЙСКО ТЕРИТОРИАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО“	49
2.1 ОП ЗА ТГС ПО ВЪТРЕШНИТЕ ГРАНИЦИ НА ЕС	49
2.1.1 ПРОГРАМА ТГС „РУМЪНИЯ - БЪЛГАРИЯ“ 2007 – 2013 г.	49
2.1.2 ПРОГРАМА ТГС „ГЪРЦИЯ - БЪЛГАРИЯ“ 2007 – 2013 г.	52
2.2 ОП ЗА ТГС ПО ВЪНШНИТЕ ГРАНИЦИ НА ЕС	54
2.2.1 ПРОГРАМА ТГС „БЪЛГАРИЯ - СЪРБИЯ“ 2007 – 2013 г.	54
2.2.2 ПРОГРАМА ТГС „БЪЛГАРИЯ - МАКЕДОНИЯ“ 2007 – 2013 г.	54
2.2.3 ПРОГРАМА ТГС „БЪЛГАРИЯ - ТУРЦИЯ“ 2007 – 2013 г.	55
3. НСРР 2007 – 2013 г.	57
III. ПРОГРАМИ ПО ЕЗФРСР И ЕФР ЗА ПРОГРАМНИЯ ПЕРИОД 2007 – 2013 г.	59
1. ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ 2007 – 2013 г.	59
2. ОП ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕКТОР РИБАРСТВО 2007 – 2013 г.	62

IV. ДРУГИ ПРОГРАМИ И ИНСТРУМЕНТИ.....	65
1. ИНСТРУМЕНТ ШЕНГЕН.....	65
2. ФИНАНСОВ МЕХАНИЗЪМ НА ЕИП.....	67
3. НОРВЕЖКА ПРОГРАМА ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО.....	72
4. ПРЕХОДЕН ФИНАНСОВ ИНСТРУМЕНТ.....	73
V. ПРЕДПРИСЪЕДИНИТЕЛНИТЕ ПРОГРАМИ.....	74
1. ПРОГРАМА ФАР.....	74
2. ПРОГРАМА ИСПА.....	75
3. ПРОГРАМА САПАРД.....	85
VI. ИНСТРУМЕНТЪТ LOTNAR И ИСУН.....	88
1. ИНСТРУМЕНТЪТ LOTNAR.....	88
2. ИСУН.....	89
ЧАСТ II. ИДЕНТИФИЦИРАН НАПРЕДЪК, ПРОБЛЕМИ И ПРЕПОРЪКИ. ВИЗИЯ НА КЕКЕФ ЗА ПРЕДСТОЯЩИТЕ ДЕЙНОСТИ ДО КРАЯ НА 2010 г.....	91
1. ИДЕНТИФИЦИРАН НАПРЕДЪК, ПРОБЛЕМИ И ПРЕПОРЪКИ.....	90
2. ВИЗИЯ НА КЕКЕФ ЗА ПРЕДСТОЯЩИТЕ ДЕЙНОСТИ ДО КРАЯ НА 2010 г.....	105

Списък на използваните съкращения

ББР – *Българска банка за развитие*

БФП – *Безвъзмездна финансова помощ*

ГПСОВ – *Градска пречиствателна станция за отпадни води*

ЕИБ – *Европейска инвестиционна банка*

ЕИП – *Европейско икономическо пространство*

ЕИФ – *Европейски инвестиционен фонд*

ЕЗФРСР – *Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони*

ЕК – *Европейска комисия*

ЕС – *Европейски съюз*

ЕСФ – *Европейски социален фонд*

ЕФР – *Европейски фонд за рибарство*

ЕФРР – *Европейски фонд за регионално развитие*

ИА – *Изпълнителна агенция*

ИА ОСЕС – *Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз”*

ИГРП – *Индикативна годишна работна програма*

ИПП – *Инструмент за предприсъединителна помощ*

ИСУН – *Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България*

КЕВКЕФ – *Комисия по европейските въпроси и контрол на европейските фондове*

КФ – *Кохезионен фонд*

КН – *Комитет за наблюдение*

МЗ – *Междинно звено*

МС – *Министерски съвет*

МСП – *Малки и средни предприятия*

НКП – *Национален координатор на помощта*

НПО – *Неправителствени организации*

НР – *Национален ръководител на Програма ФАР*

НС – *Народно събрание*

НСРР – *Национална стратегическа референтна рамка*
ОВОС – *Оценка на въздействието върху околната среда*
ОО - *Одитен орган*
ОП – *Оперативна програма*
ОПАК - *Оперативна програма "Административен капацитет"*
ОПОС – *Оперативна програма "Околна среда"*
ОПРКБИ – *Оперативна програма "Конкурентоспособност"*
ОПРР - *Оперативна програма "Регионално развитие"*
ОПРСР - *Оперативна програма "Развитие на сектор рибарство"*
ОПРЧР - *Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси"*
ОПТ – *Оперативна програма "Транспорт"*
ОПТП – *Оперативна програма "Техническа помощ"*
ПМС – *Постановление на Министерския съвет*
ПО - *Приоритетна ос*
ПП – *Политическа партия*
ПРСР - *Програма за развитие на селските райони*
РМС – *Решение на Министерския съвет*
СКН – *Съвместен комитет за наблюдение*
СКФ – *Структурни и Кохезионен фонд*
СО – *Сертифициращ орган*
СП – *Сметна палата*
СКУСЕС - *Съвет за координация при управлението на средствата от ЕС*
ТГС – *Трансгранично сътрудничество*
УО – *Управляващ орган*
УП – *Устройствен правилник*
УПМСНА – *Устройствен правилник на МС и неговата администрация*
ФМ – *Финансов механизъм*
ЦКЗ - *Централно координационно звено*

ЧАСТ I.

ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМИТЕ, ФИНАНСИРАНИ СЪС СРЕДСТВА ОТ ЕС, НА БАЗА ПРЕДСТАВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ОТ АДМИНИСТРИРАЩИТЕ ГИ СТРУКТУРИ И ПРОВЕДЕНИ ИЗСЛУШВАНИЯ ОТ КЕВКЕФ

I. УВОД

*Настоящият Междинен доклад за усвояването на средствата от ЕС в Република България за първата половина на 2010 г. е изготвен в съответствие с чл. 3. ал. 1 т. 3 от Правилата за организацията и дейността на Комисията по европейските въпроси и контрол на европейските фондове (КЕВКЕФ) в 41-то НС. Документът е разработен на базата на информация за изпълнението на отделните програми и инструменти, финансирани с европейски средства, предоставена от съответните структури в държавната администрация, отговорни за тяхното управление или координация. Докладът отразява статуса към **30 юни 2010 г.***

КЕВКЕФ благодари за съдействието от страна на структурите от изпълнителната власт за предоставената информация при подготовката на настоящия доклад и очаква установеното до момента ползотворно сътрудничество по темата за европейските фондове да бъде продължено като добра практика и занаят.

- **Текуща система за управление, координация и контрол на европейските средства в Република България**

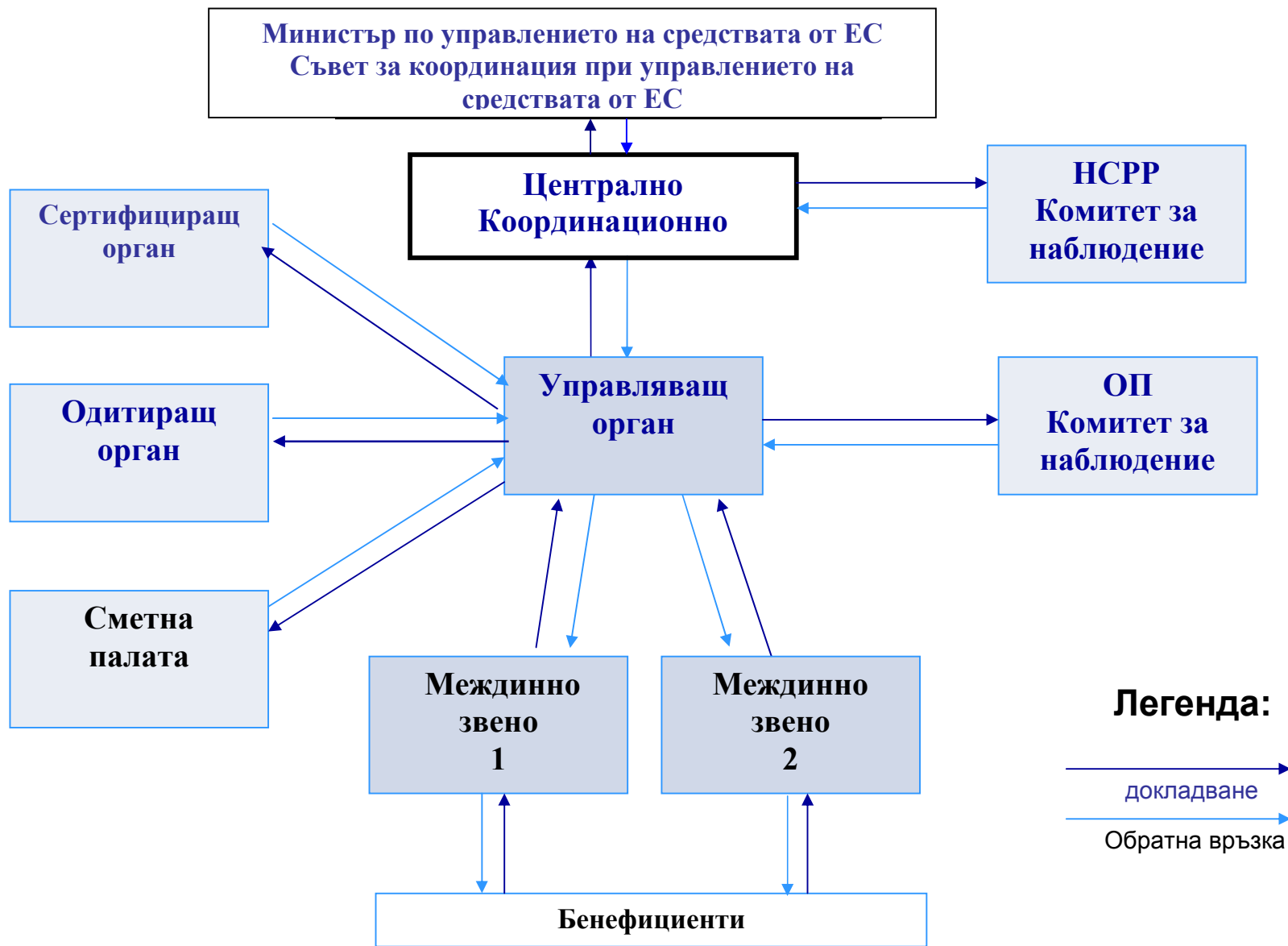
Функциониращата в Министерски съвет (МС) структура за координация при управлението на средствата от ЕС в Република България е представена графично на **Схема № 1**, а участниците като цяло в процеса по управление, наблюдение контрол и координация на средствата по оперативните програми (ОП) на национално ниво са изобразени графично на **Схема № 2**.

Схема № 1 Органиграма на изградената структура за координация в МС

Схема № 2 Участници в процеса по управление, наблюдение, контрол и координация на средствата по ОП на национално ниво

С оглед оптимизиране на процеса по усвояване на европейските средства в Република България, през първото полугодие на 2010 г. са предприети съвкупност от **институционални и нормативни промени**, свързани с координацията, управлението и изпълнението на ОП, в т.ч.:

Институционални промени:

- На 18 март е гласувано предложението на министър председателя за следната структурна и персонална промяна в състава на кабинета: г-н Томислав Дончев е избран за **министър по управлението на средствата от ЕС**.
- В тази връзка на 14 април 2010 г. МС приема Постановление № 70/2010 за координация при управлението на средствата от ЕС, с което се уреждат функциите на новия министър, описва се механизмът за политическа и административна координация при управлението на средствата. С ПМС № 70/2010 се създава **Съвет за координация при управлението на средствата от ЕС (СКУСЕС)** на мястото на Съвета за управление на средствата от ЕС (СУСЕС). Уредени са функциите на Централното координационно звено (ЦКЗ).
- Приети са **промени в Устройствения правилник на МС и неговата администрация (УПМСНА)** (ПМС 69/2010), които засягат функциите на **трите дирекции в Администрацията на МС, съвместно съставляващи ЦКЗ**. Дирекция „Програмиране на средствата от ЕС” поема функциите по изработване на Национален програмен документ, който ще обхваща интегрирана стратегия за развитие на Република България за периода 2011 – 2020 г., включваща всички източници на финансиране. Следвайки този план, на 6 юни 2010 г. е прието ПМС № 110 за създаване на **Съвет за развитие към Министерския съвет**, чиято дейност ще обхване организацията и координация по изработването на Националния програмен документ. С промените в УПМСНА административното звено за управление на **Оперативна програма „Техническа помощ”** е прехвърлено от Министерството на финансите (МФ) в Администрацията на МС.

Нормативни промени:

Що се отнася до текущите **нормативни промени**, от страна на ЦКЗ, са предприети следните действия:

- С **Постановление № 134** от 05.07.2010 г. Министерският съвет прие **методология за определяне на финансови корекции**, които се прилагат спрямо разходите, свързани с изпълнението на оперативните програми, съфинансирани от Структурните инструменти на Европейския съюз, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за рибарство. Методологията е за нередности, установени при изпълнението на договори за безвъзмездна финансова помощ, произтичащи от нарушения на разпоредбите на Закона за обществените поръчки /ЗОП/, Наредбата за възлагане на малки обществени поръчки /НВМОП/ и Постановление на МС № 55/2007 г. Основна цел на постановлението е **подобряване на управлението** на проектите, съфинансирани в рамките на съответните програми, **ограничаване на нередностите** и възстановяване на неправомерно изразходваните суми. Прилагайки методологията, **в случаите, в които страната-членка сама налага финансови корекции, възстановените средства се връщат в бюджета на оперативните програми и могат да се използват повторно** по предназначение.
- Подготвен е **проект на ПМС за верифициране и изплащане на грантове от СКФ**. Проектът цели да унифицира и съкрати времевите рамки за верификация от Управляващия орган (УО)/

Междинно звено (МЗ) и извършване на съответните плащания към бенефициентите (чрез регламентиране на максимален срок за верификация на разходите на около 3 месеца).

- Промените в ПМС №121/31.05.2007 г. са насочени към оптимизиране на процедурите и намаляване на административната тежест при тяхното прилагане, както и създаване на по-висока прогнозируемост, в т.ч. изместване на по-ранен етап публикуването на Индикативни годишни работни програми (ИГРП), предварително публикуване на насоките за кандидатстване (поне 10 дни преди официалния срок за отваряне на съответната схема за безвъзмездно финансиране, с оглед препятстване възможността за наличие на пропуски или неточности/противоречия в процедурата) и т.н.
- В процедура по междуведомствено съгласуване е **проектът на ПМС за изменение и допълнение на ПМС № 55/2007 г.**, с което се цели да се оптимизират процедурите за избор на изпълнители, които попадат извън обхвата на Закона за обществените поръчки (ЗОП), да се намали административната тежест, да се осигури повече прозрачност и отчетност, както и да се прилага унифициран подход и общи стандарти при възлагането на обществените поръчки.
- Подготвен е проект на **Решение на МС (РМС) за увеличаване на авансовите плащания до 35 % за бенефициентите** - публични организации по проекти, съфинансирани от Оперативна програма „Транспорт” (ОПТ), Оперативна програма „Регионално развитие” (ОПРР), Оперативна програма „Околна среда” (ОПОС). Тази мярка ще спомогне за редуциране на ефекта на финансовата и икономическата криза върху навременното изпълнение на големи инфраструктурни проекти чрез увеличаване на оборотния капитал.

Паралелно с нормативните и административните оптимизации и реформи се провеждат и някои **мерки с хоризонтален характер**, които имат положителен ефект върху укрепване на капацитета на бенефициентите, посредством **интернет базирана информационна система за дистанционно обучение на регионалните и местни власти**. Прави впечатление, че към ЦКЗ функционира **постоянна междуведомствена група за обществени поръчки**, която има за цел на практика да съдейства за разрешаване на поставени казуси.

Като положителен факт следва да бъде изведена на преден план **установената добра комуникация и координация между институциите** при управлението и усвояването на европейските фондове. В допълнение, както от страна на МС, така и от страна на КЕВКЕФ, бяха въведени различни механизми за подобряване на комуникацията и получаване на обратна връзка от отделните групи бенефициенти и от представителите на неправителствения сектор. Касае се за въведената от МС практика за провеждане на редовни ежемесечни срещи между УО на ОП и Националното сдружение на общините в Република България (НСОРБ), както и за създадения към КЕВКЕФ Съвет за обществени консултации (СОК). Администрацията на МС стартира и поддържа обновена версия на **Единния информационен портал за обща и специализирана информация за управление на Структурните инструменти на ЕС в България**. В портала може да бъде намерена подробна информация за всички обявени конкурси по оперативните програми и насоки за кандидатстване по тях, планирани мерки, нормативни документи и други материали, които са от полза за потенциалните бенефициенти, медиите и широката общественост. Следва да се отбележи, че на www.eufunds.bg редовно се публикува статистика на изразходването на средствата от ЕС по отделните оперативни програми, както и отчети за месечното изпълнение на оперативните програми. Новост в портала е **рубриката обществен диалог**, чрез която МС предлага за обсъждане проекти за изменения на постановленията на МС, регулиращи материята по усвояване на средствата от ЕС.

През октомври 2009 г. се подписа **споразумение за сътрудничество между НСОРБ и Министерски съвет до 2013 г.** Една от формите на сътрудничество, регламентирана в документа, е провеждане на срещи между министъра по управление на средствата от ЕС, секретаря на СКУСЕС, УО на ОП, Държавен фонд „Земеделие“ (ДФЗ) и общините, с цел експедитивно решаване на конкретно зададени проблеми.

През месец март 2010 г. към КЕВКЕФ се учреди СОК, който има за цел да отрази вижданията на гражданското общество, неправителствения сектор, общините и представителните работодателски и синдикални организации по актуалните въпроси, свързани с европейското членство на България, както и с проблемни области в управлението на средствата от ЕС. До момента са проведени две заседания на Съвета, насочени към обсъждане на проблемите на общините при подготовка и управление на европейски проекти, актуални въпроси по ПРСР, Оперативна програма „Конкурентоспособност на българската икономика“ (ОПРКБИ).

КЕВКЕФ приветства усилията на новия министър по управление на средствата от ЕС да структурира и проведе **дебата за бъдещето на Кохезионната политика и българските приоритети в този контекст**, както и с оглед на новите предизвикателства пред България по обновената Лисабонска стратегия на ЕС – Стратегията „Европа 2020“. Подготовката на страната за участие в следващата финансова перспектива е вече стартирала, като в подкрепа на това е създадения **Съвет за развитие към МС**, чиято дейност ще обхване организацията и координацията по изработването на **Националния програмен документ**.

- **Одитна дейност на Изпълнителна агенция „Одит на средствата от ЕС“ (ИА ОСЕС) в периода 1 януари 2010 г. - 30 юни 2010 г.**

В рамките на отчетния период ИА ОСЕС извърши интензивна одитна дейност по наблюдаваните от агенцията програми:

- **Програма САПАРД** – в обхвата на одита са всички системи за финансово управление и контрол и извадка от 89 проекти. Извършен е одит за издаване на последен годишен одитен доклад и годишен сертификат по САПАРД за 2009 г., който през месец април е представен на Националния ръководител на Програмата за изпращане на ГД „Земеделие“ на ЕК.
- **Кохезионен фонд (1164/94) (Програма ИСПА)** – в обхвата на одитите са системи за финансово управление и контрол и проверка на конкретни плащания за законосъобразност и редовност.

Към 30 юни 2010 г. е приключен **одитът по един проект в УО в Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ)** - „Изграждане на пречиствателни станции за отпадъчни води в басейна на река Марица – Стара Загора и Димитровград“.

В УО на Министерството на околната среда и водите (МОСВ) са проверени 9 проекта, сред които е *техническата помощ за подготовка на проекти в сектор „Околна среда“*; проектът за изграждане на *регионални депа за битови отпадъци* в градовете Монтана, Русе, Севлиево, Силистра и Созопол; проектите за изграждане на Градска пречиствателна станция за отпадни води (*ГПСОВ*) – кв. Меден рудник, гр. Бургас, Севлиево, Ловеч, Монтана; *интегрираните проекти за подобрене на водния сектор* във Варна, Балчик, Шумен.

В УО в Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС) и Агенция „Пътна инфраструктура“ (АПИ), Междинно звено са проверени 4

проекта, които имат стратегическо значение за развитието на пътната и железопътната инфраструктура – проектът за „Реконструкция и електрификация на железопътната линия Пловдив-Свиленград”, „Изграждане на нов граничен комбиниран (пътен/ железопътен) мост над река Дунав при Видин – Калафат (България/Румъния)”, „Техническа помощ за подготовка на пътни проекти по направление на общо-европейски транспортни коридори (TEN-T) в България”, както и проектът за „Строителство на автомагистрала „Люлин”: Софийски околновръстен път – пътен възел „Даскалово” от км 0+000 до км 19+135”.

- Извършена е и извадкова проверка на договори, финансирани от Инструмент за подобряване на бюджетните парични потоци и за подпомагане изпълнението на **Шенгенското споразумение**, в съответните структури на Министерство на вътрешните работи (МВР) и МФ.
- Извършени са и два одита за проследяване на препоръките, дадени от предходен одит за съответствие по **Програма за Трансгранично сътрудничество (ТГС) България-Румъния**.
- Извършват се **одити на операциите по оперативните програми, финансирани от СКФ**. Те предоставят възможност за по-различен поглед върху ефективността на системите за управление и контрол на европейските средства в страната в сравнение с финализираните в края на 2009 г. системни одити във всички УО и МЗ. С ускоряване темповете на изпълнение по програмите, вече е налице възможност да се проверяват пълноценно ключови изисквания, които на по-ранните етапи са били предмет единствено на ограничени проверки от одиторите. В тази връзка се проверяват: 75 проекта, финансирани от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” (ОПРЧР); 88 проекти, финансирани от Оперативна програма „Административен капацитет” (ОПАК); 43 проекта по ОПРР; 44 проекта по ОПОС; 7 проекта по Оперативна програма „Техническа помощ” (ОПТП); 18 проекта по ОПТ; разходите по Приоритетна ос (ПО) 5 на ОПРКБИ.
- В процес на финализиране и обобщаване на резултатите са **два системни одита**: на системите в дирекция „Национален фонд” на МФ като Сертифициращ орган по СКФ на ЕС и одит на системите на ОПОС.
- В момента се извършват **одити за Оценка за съответствие на системите за управление и контрол по програмите за ТГС по външните граници: България-Македония, България-Турция, България-Сърбия**.

С оглед **засилване капацитета** на ОО за покриване на големия обем от одитни ангажименти, в изпълнение на ПМС № 80/23.04.2010 г. е обявен **конкурс за 20 нови одитори**, чието бъдещо заплащане ще се извършва със средства от ОПТП.

КЕВКЕФ ще следи и за в бъдеще резултатите от текущите одити за ефективността на Системите за управление и контрол (СУК) по отделните програми.

II. ПРОГРАМИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПО СТРУКТУРНИТЕ И КОХЕЗИОННИ ФОНДОВЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ПРОГРАМНИЯ ПЕРИОД 2007 – 2013 г.

1. ОПЕРАТИВНИ ПРОГРАМИ ПО ЦЕЛ 1 „СБЛИЖАВАНЕ”

1.1 ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ТРАНСПОРТ” 2007 – 2013 г.

Подробности относно същността на Програмата, в т.ч. за нейната цел, приоритетни оси, бюджет и т.н. могат да бъдат открити на:

- Официалната интернет-страница на УО (<http://www.optransport.bg/>)
- Единния информационен портал за Структурните фондове на ЕС (<http://www.eufunds.bg/>)
- Годишния доклад за усвояването на средствата от ЕС в Република България за 2009 на КЕВКЕФ (стр. 13) http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

• Напредък по Програмата:

Общ напредък

За първото полугодие на 2010 г. са сключени/одобрени 1 договор и 4 заповеди за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ в размер на 359 142 812,68 евро, а общата стойност на изплатените средства към бенефициентите по ОПТ е 35 160 859,77 евро.

От началото на действие на Програмата - до 30.06.2010 г., са сключени договори на стойност 594 354 175,69 евро, а на бенефициентите са изплатени средства в размер на 77 472 647,57 евро. Сертифицираните разходи от началото на действие на Програмата - до 30.06.2010 г., са на обща стойност от 43 508 169,50 евро.

Напредък по отделните ПО

По **ПО 1 „Развитие на железопътната инфраструктура по транс-европейските и основните национални транспортни оси”** за отчетния период няма сключени договори. До момента по оста са сключени само 2 договора, като размера на предоставената безвъзмездна финансова помощ по тях е 29 825 045,20 евро. По ПО 1 се изпълнява първият проект финансиран от ОПТ в железопътния сектор: BG161PO004-1.0.01-0002 - „**Електрификация и реконструкция на ж.п линията Свиленград – турска граница**”. През първото полугодие на 2010 г. изпълнението на проекта е преминало в строителна фаза. На 04.05.2010 г., в „Държавен вестник”, е публикувано решението на министъра на регионалното развитие и благоустройството за издаването на разрешение за строеж, което е влязло в сила на 19.05.2010 г. На 26.05.2010 г. е издаден Протокол за откриване на строителната площадка, с което са стартирали строителните работи – изградени са временни пътища, временни и постоянни депа и работни площадки. Изпълнителят е доставил цялото количество релси и траверси на площадката на спирка Генералово. Завършени и оборудвани са обектовете офиси на Инженера и на Изпълнителя.

За периода от началото на действие на Програмата до 30.06.2010 г., на НКЖИ са изплатени средства по проекта в размер на 7 676 727,63 евро, а през първото полугодие на 2010 г. - изплатената сума е в размер на 4 097 701,54 евро.

По **ПО 2 „Развитие на пътната инфраструктура по транс-европейските и основните национални транспортни оси”** за отчетния период е сключен договорът за предоставяне на

безвъзмездна финансова помощ по проект BG161PO004-2.0.01-0004 „Доизграждане на Автомагистрала „Тракия“, Лотове 2, 3 и 4”, на стойност 357 724 489 евро. Формулярът за кандидатстване по проекта е изпратен до ЕК на 14.06.2010 г. и с писмо от 18.06.2010 г. Комисията е уведомила УО, че формулярът за кандидатстване е преминал проверка за допустимост в съответствие с изискванията на чл. 40 на Регламент 1083/2006. Договорът за строителство на Лот 2 на Автомагистрала „Тракия” е подписан на 23.04.2010 г. На 03.05.2010 г. е изпълнена публична „Първа копка” на строителството по Лот 2 на Автомагистрала „Тракия”, състояла се в началото на участъка (при км. 210+110 край бъдещия п.в. Стара Загора). Издадено е разрешение за строеж за основно трасе от министъра на регионалното развитие и благоустройството за Автомагистрала „Тракия” Лот 2, участък „Стара Загора – Нова Загора” от км. 210+100 до км. 241+900, което влиза в сила от 01.05.2010 г. На 09.06.2010 г. е подписан Протокол за откриване на строителната площадка.

По тази ПО към момента се изпълняват 3 договора, а общият размер на предоставената безвъзмездна финансова помощ по тях възлиза на 360 178 690,03 евро. На бенефициента по ПО 2, към края на първото полугодие на годината, са изплатени средства в размер на 3 524 539,45 евро.

По **ПО 3 „Подобряване на интермодалността при превозите на пътници и товари”** през първото полугодие на 2010 г. няма сключени договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. От началото на 2007 г. - до момента, по ПО 3 са сключени 2 договора, на обща стойност 185 449 446,94 евро. По тази ос на ОПТ се финансира най-успешния за сега от Програмата, а именно BG 161PO004-3.0.01-0001 „Разширение на софийското метро – I етап „Пътен възел „Надежда”-бул. Черни връх”. През първите шест месеца на 2010 г., в най-общ план, постигнатият напредък по него може да бъде обобщен както следва: Строителните дейности на всички открити площадки по протежение на двете обособени позиции се изпълняват в срок и не се наблюдават сериозни проблеми, които биха се отразили на напредъка по проекта; Средният физически и финансов напредък по проекта е достигнал 36 %. Ключов елемент при строителните работи е изграждането на тунелните участъци. Тунелопробивната машина (за участък МС 5 – МС 9) започна работа на 06.04.2010 г. В края на месец юни 2010 г. машината е напълно монтирана и функционираща, като са прокопани 105 метра с нея. Тунелът между МС 10 и МС 11 се изпълнява по Нов австрийски метод и е постигнат напредък от 61 %.

От стартирането на ОПТ - до 30.06.2010 г., на бенефициента „Метрополитен” ЕАД, по проекта са изплатени средства в размер на 61 753 035,24 евро, а за първите шест месеца на 2010 г. – изплатената сума е от порядъка на 25 027 484,42 евро.

По **ПО 4 „Подобряване на условията за корабоплаване по морските и вътрешни водни пътища”** все още няма сключени договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

За първото полугодие на 2010 г., по **ПО 5 „Техническа помощ”** са одобрени 4 заповеди за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, на стойност 1 418 323,68 евро. Като цяло, по тази ПО вече са сключени/одобрени 34 договора/заповеди за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, на обща стойност от 18 900 993,52 евро.

Подробни данни в цифрово изражение за изпълнението на ОПТ – като цяло за Програмата и по ПО, са представени в Таблица № 1 на настоящия доклад.

- **Извършени (в периода 1 януари 2010 г. – 30 юни 2010 г.)/предвидени промени в ОПТ**
По време на Осмото заседание на Комитета за наблюдение (КН), проведено на 7 и 8 юни 2010 г., са взети решения за разширяване обхвата на ОПТ със следните проекти:

ПО 1

- Неизпълнената част от проекта за *изграждане на железопътната линия Пловдив - Свиленград* да бъде включена в ОПТ. УО ще уведоми КН на следващото заседание за конкретните параметри на новия проект, включително и за неговата стойност.

ПО 2

- Проект *Автомагистрала „София - Калотина”* с прогнозна стойност 380 млн. евро и три фази: Фаза I - Участък: Западна дъга на Софийски околовръстен път (СОП); Фаза II – Участък: Северна скоростна тангента; Фаза III – Участък: Калотина-СОП.

- Проект *„Подобряване на първокласни пътища в Република България по Трансевропейската транспортна мрежа и с трансгранично значение”*. Проектите за рехабилитация ще бъдат допълнително прецизирани от крайния бенефициент.

ПО 3

- Разширение на метрото в София Етап 2 – Проект за разширение на метрото в София: Участък - ж.к. Обеля - Пътен възел Надежда (Лот 1) и Участък - ж.к. Младост I - бул. Цариградско шосе (Лот 2) с индикативна стойност 335 млн. евро, в т.ч около 100 млн. евро подвижен състав.

ПО 4

Бенефициент Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура”

- Проект *„Геоинформационна система за управление на пристанищната инфраструктура”* с индикативна стойност 2.5 млн. евро;

- Проект: *„Система за мониторинг на състоянието на акваторията на пристанищата по р. Дунав”* с индикативен бюджет 1.5 млн. евро;

- Проект: *„Модернизация с цел обезопасяване и удълбочаване на лимана на Пристанище Русе – Запад”* с индикативен бюджет 2 млн. евро;

- Проект: *„Подобряване на условията и повишаване на безопасността на корабоплаването в района на морските пристанища за обществен транспорт с национално значение на Република България”* с четири лота и обща стойност 11.5 млн. евро;

- Проект: *„Интегрирана и актуализирана комуникационна световна морска система за бедствия и безопасност”* с индикативна стойност 2.5 млн. евро;

- Искане за допълнително финансиране по проект *“Изграждане на система за управление на корабния трафик – /VTMIS/ - фаза 3”* с индикативен допълнителен бюджет от 7.9 млн. евро (обща стойност на проекта 11.75 млн. евро);

Бенефициент Агенция за проучване и поддържане на р. Дунав

- Проект *„Подобряване на системите за навигация и топохидрографните измервания по р. Дунав”* с индикативен бюджет 5 млн. евро.

- **Идентифицирани проблеми от УО при реализирането и управлението на Програмата и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2010 г. – 30 юни 2010 г.**

- Бавен процес на подготовка на формулярите за кандидатстване

Проблемът е частично преодолян при НКЖИ и подготовката на апликационната форма за Автомагистрала „Тракия“, чрез ангажирането на допълнителна експертиза от JASPERS.

- Не са решени въпросите с навременното приключване на отчуждителните процедури и археологическите проучвания

Все още липсват достатъчно средства в бюджета на бенефициентите. Вариант за решение, според УО, е уреждането на национален механизъм за пре-финансиране на проектите - преди одобряването на формулярите за кандидатстване, след което разходите да бъде възстановявани по ОПТ.

- Изготвяните от бенефициентите до момента прогнози за изпълнението на проектите не отчитат възможността да няма пълно сертифициране на разходите по проектите (неусвояване на средства)

УО счита, че проблемът може да бъде решен, чрез включването на допълнителни проекти в Програмата (т.нар. *overbooking*), което налага политическо решение за осигуряване на допълнителното, в този случай, национално съфинансиране. Частично, този въпрос е решен с включването на допълнителни проекти за изпълнение по ОПТ, по време на Осмото заседание на КН.

- Многократното изместване на прогнозите за реализирането на проектите заплашва финансовото изпълнение на Програмата – налице е реална опасност от загуба на средства в края на 2011 г. (най-рисково в това отношение е изпълнението на проектите в пътния сектор и проектът за подобряване на корабоплаването по р. Дунав)

Възможен изход от ситуацията може да се търси в две насоки, а именно: в разширяване списъка на проектите в Програмата, както бе отбелязано по-горе и чрез започване дейностите по изпълнение на проектите - преди окончателното одобрение от страна на ЕК.

- Недостатъчен административен капацитет на двата най-големи бенефициента по ОПТ – Агенция „Пътна инфраструктура“ и Национална компания „Железопътна инфраструктура“

УО препоръчва адекватна подготовка на проекти за техническа помощ от страна на бенефициентите и предприемане на действия по заемане на свободните позиции.

- **Проведено изслушване пред КЕВКЕФ**

По време на редовното заседание на КЕВКЕФ от **12 май 2010 г.** бе разгледана актуална информация за напредъка и текущия статус по ОПТ. Отчетен бе постигнатият ръст в договарянето и заплащането в последните месеци, но участниците се обединиха около очевидната необходимост от допълнително оптимизиране и ускоряване на процесите. В тази връзка бе коментирано и предстоящото изработване на *Модел за управление на инфраструктурните проекти* и официалното представяне на Генералния план за развитието на транспорта.

Представителите на МТИТС напомниха, че наследството в сектор „Транспорт“ предопределя и текущия статус на изпълнение на ОПТ. Пред-присъединителната програма ИСПА е трябвало да подготви средата за успешното реализиране на проектите по ОПТ в Република България в настоящия програмен период, но за жалост това не се е случило на практика.

Приоритетни оси/Програма	Бюджет: европейско финансиране	Бюджет: национално финансиране	Общ бюджет (европейски и национални средства)	Разплатени средства от УО за периода 01.01.2010г.-30.06.2010г.	Разплатени средства от УО: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Очакван размер на плащанията от УО: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Бр. сключени договори в периода 01.01.2010г.-30.06.2010г.	Бр. сключени договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Стойност на сключените договори в периода 01.01.2010г.-30.06.2010г.	Стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Индикативен бр. на сключените договори: от 2007г. до 31.12.2010г.	Индикативна стойност на сключените договори: от 2007г. до 31.12.2010г.	Бр. приключили процедури в периода 01.01.2010г.-30.06.2010г.	Бр. прикл. процедури: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Бр. текущи процедури	Бр. планирани процедури за стартиране: 01.07.2010г.-31.12.2010г.
ПО1	464 000 000	116 000 000	580 000 000	4 097 701,54	7 700 604,96	21 303 659,16	0	2	0	29 825 045,20	5	168 024 485,56	2	4	0	3
ПО2	791 669 892	197 917 473	989 587 365	3 524 539,45	3 524 539,45	61 796 825,73	1	3	357 724 489,00	360 178 690,03	3	384 454 201,03	1	4	0	0
ПО3	179 429 731	31 664 070	211 093 801	25 027 484,42	61 753 035,24	100 560 570,41	0	2	0	185 449 446,94	3	204 758 137,65	0	3	0	1
ПО4	133 322 500	23 527 500	156 850 000	0	0	3 593 777,78	0	0	0	0	2	14 700 000,00	1	1	0	2
ПО5	56 057 500	9 892 500	65 950 000	2 511 134,36	4 494 467,92	29 284 344,75	4	34	1 418 323,68	18 900 993,52	44	29 284 342,40	5	42	3	7
ОП	1 624 479 623	379 001 543	2 003 481 166	35 160 859,77	77 472 647,57	216 539 177,83	5	41	359 142 812,68	594 354 175,69	57	801 221 166,64	9	54	3	13

Таблица № 1 Финансово изпълнение по ОПТ към 30.06.2010 г. (в евро)

- **ПО 1** „Развитие на железопътната инфраструктура по транс-европейските и основните национални транспортни оси”
- **ПО 2** „Развитие на пътната инфраструктура по транс-европейските и основните национални транспортни оси”
- **ПО 3** „Подобряване на интермодалността при превозите на пътници и товари”
- **ПО 4** „Подобряване на условията за корабоплаване по морските и вътрешно водни пътища”
- **ПО 5** „Техническа помощ”

1.2 ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА” 2007 – 2013 г.

За информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по програмата и др.:

- Интернет-страницата на ОПРР: <http://ope.moew.government.bg/bg>
- Годишният доклад на КЕВКЕФ за 2009 г. - стр. 31-37 и 154-155: http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

• Напредък по Програмата:

- Общ напредък и напредък по отделните приоритетни оси на ОПОС

Подробни данни в цифрово изражение за изпълнението на ОПОС – като цяло за Програмата и по ПО, са представени в **Таблица № 2** на настоящия доклад.

ПО 1 „Подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в населени места с над 2000 екв.ж. и в населени места с под 2000 екв. ж., попадащи в градски агломерационни ареали”:

Изпълняват се 151 договора и 1 заповед на министъра на околната среда и водите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ (БФП) на обща стойност 828 410 092, 21 лв. Изплатените средства по ПО 1 към 30 юни 2010 г. са в размер на 130 962 184, 29 лв.

- по процедура № BG161PO005/08/1.30/01/01 „Техническа помощ за подготовка на инвестиционни проекти” се изпълняват 124 договора на стойност 120 022 755, 28 лв.
- по процедура № BG161PO005/08/1.10/01/02 „Подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води” се изпълняват 26 договора на стойност 672 339 336, 93 лв.
- по процедура № BG161PO005/08/1.20/01/06 „Разработване на планове за управление на речните басейни” се изпълнява 1 проект на стойност 36 048 000, 00 лв.
- На 30 юни 2010 г. е обявена покана за кандидатстване по процедура № BG161PO005/10/1.11/02/16 „Подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в агломерации над 10 000 е.ж.”

ПО 2 „Подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъци”:

Изпълняват се 33 договора за предоставяне на БФП на стойност 20 290 060, 40 лв. Изплатените средства по ПО 2 към 30 юни 2010 г. са в размер на 4 392 553, 04 лв.

- По процедура № BG161PO005/08/2.30/01/03 „Техническа помощ за подготовка на инвестиционни проекти” се изпълняват 33 договора на стойност 20 290 060, 40 лв.
- В началото на 2010 г. са изпратени 3 покани за директно предоставяне на БФП за следните проекти:

- № BG161PO005/09/2.10/01/13 „Изграждане на интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на Столична община”. Общият размер на БФП е 131 026 280,00 евро. Проектът е изпратен за оценка в ЕК чрез системата SFC2007, съгласно изискванията на чл. 39 и чл.40 на Регламент 1083/2006 г. Получени са коментари по проекта от Европейската комисия. Предстои изготвяне и изпращане на становище по получените коментари.
- № BG161PO005/09/2.10/02/14 „Изграждане на регионална система за управление на отпадъци в регион Ботевград”. Общият размер на поисканата БФП е 5 611 128,97 евро. Извършва се оценка на проектното предложение.
- № BG161PO005/09/2.10/03/15 „Изграждане на регионална система за управление на отпадъци в регион Перник”. Общият размер на поисканата БФП е 10 898 370,25 евро. Извършва се оценка на проектното предложение.

ПО 3 „Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие”:

Изпълняват се 16 договора и 11 заповеди на министъра на околната среда и водите на обща стойност 53 240 631,10 лв. Изплатените средства по ПО 3 към 30 юни 2010 г. са в размер на 8 112 295,41 лв.

ПО 4 „Техническа помощ”:

Изпълняват се 45 заповеди на министъра на околната среда и водите за директно предоставяне на БФП на обща стойност 9 792 487,25 лв. и одобрен доклад за изплащане на бонуси, съгласно ПМС № 197 /05.08.2009 г. и РМС № 261/ 14.04.2009 г. в размер на 136 134,00 лв. Изплатените средства по ПО 4 към 30 юни 2010 г. са в размер на 1 645 668,30 лв.

- **Извършени (в периода 1 януари 2010 г. – 30 юни 2010 г.)/предвидени промени в ОПОС**

Резултати от последното заседание на КН на ОПОС – 15 юни 2010 г.

- одобрен е Годишният доклад за напредък на ОПОС за 2009 г.;
- представени са **резултатите от извършения преглед на проектите в сектор "Води"**. Предприетите корективни мерки се изразяват в **сключването на над 130 анекса към договорите за БФП**, в прекратяване на договорите за проекти, по които изпълнението не е стартирало, или в "оттегляне на финансирането" по ОПОС, по отношение на проекти, чийто обхват и/или дейности в проектното предложение следва да се променят в много значителна степен, поради сериозни несъответствия с новия подход и методология за избор на проекти по приоритетна ос 1 на ОПОС, както и наличие на съществени нарушения при изпълнението на проекта, включително при провеждане на обществените поръчки.
- представен е индикативен план за разпределение на средствата по ПО 4 „Техническа помощ” до края на програмния период;
- приети са предложените промени за изменение на Стратегическия план за Техническата помощ по програмата за периода 2007-2013 г., с които се допълва обхвата на бенефициентите на предоставяната БФП;
- одобрен е Механизмът за управление на приоритетна ос 3 „Опазване и възстановяване на биоразнообразието”.

Статус на междинната оценка

Извършваните постоянни прегледи на изпълнението по приоритетните оси на ОПОС изпълняват ролята на **текуща оценка** на изпълнението на програмата, като в резултат от тях се набелязват и прилагат корективни мерки, които водят до ефективно и ефикасно прилагане на програмните приоритети. Независимо от това, УО на ОПОС е **в процес на определяне на обхвата на**

оценката на изпълнението на Програмата за периода 2007 - 2010 г., който ще бъде финансиран по ПО 4 „Техническа помощ”. В допълнение се разработват и технически спецификации за избор на изпълнител за извършване на **ежегодна оценка** на изпълнението на ОПОС до края на програмния период.

- **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Програмата и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2010 г. - 30 юни 2010 г.**

Сектор Води:

В изпълнение на задълженията си съгласно Регламент (ЕО) 1083/2006, както и по искане на ЕК, УО предприе вътрешноевропейски преглед на **склучените договори за строителство по приоритетна ос 1 на ОПОС** (с изключение на проекта за водния цикъл на Враца, който е одобрен от ЕК през декември 2009 г.). Прегледът приключи на 10.01.2010 г. и в резултат бяха **идентифицирани групи от договори с различна степен на риск за изпълнение.**

В резултат на извършения преглед са констатирани следните **видове несъответствия**: липса на достатъчна техническа и/или икономическа обосновка за избраното техническо решение; висока стойност на единица инфраструктура; липса на достатъчно надеждно доказателство за броя на еквивалент жителите; висока стойност на разходите за един еквивалент жител или завишени цени на някои дейности; някои проекти съдържат голям компонент водоснабдяване или се отнасят основно за водоснабдяване; проектът се отнася за агломерация, която не е най-приоритетна от гледна точка на ангажиментите по Директивата, т.е. отнася се за агломерация под 10 000 е.ж.

В допълнение към прегледа, е сключен договор за обществена поръчка с „КПМГ България” ООД с предмет: **„Извършване на одит на транзакциите** на проекти по процедура BG161PO005/08/1.10/01/02 „Подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води”, по които са извършени плащания по ОПОС. В изпълнение на договора в периода 25.11.2009–10.01.2010 г. са **одитирани 15 инфраструктурни проекта** по процедурата.

Одитите са проведени на място при бенефициентите, въз основа на наличните при тях счетоводни записи, като техният обхват покрива 100% от разходооправдателните документи и извършените разходи. **Одитът на транзакциите** е обхванал и документацията, свързана с планирането, организирането и провеждането от бенефициента на **процедури за възлагане на обществени поръчки** по Закона за обществените поръчки (ЗОП) и Наредбата за възлагане на малки обществени поръчки, извършването на мониторинг от страна на бенефициента, както и реалното извършване на дейностите, включени в проектите.

В резултат от извършените одити, са представени одитни доклади, съдържащи общи констатации относно изпълнението на проектите (включително финансовото им изпълнение) и конкретни констатации, отнасящи се до законосъобразното провеждане на процедурите за възлагане на обществени поръчки, както и до изпълнението на договорите за безвъзмездна финансова помощ от страна на бенефициентите.

В резултат на извършените прегледи и направения анализ, е издадено **Решение № 72 на Ръководителя на УО на ОПОС от 26.02.2010 г.**, с което са предприети следните **корективни дейности**:

- 37 проекта, одобрени за финансиране по процедури BG161PO005/08/1.10/01/02 и BG161PO005/08/1.30/01/01, поради това, че не съответстват на принципите на икономичност,

ефективност и ефикасност по чл. 27 от Регламент на Съвета № 1605/2002 г., да не бъдат финансирани със средства от ОПОС;

- Да бъдат преустановени плащанията от ОПОС по 9 проекта, одобрени за финансиране по процедура BG161PO005/08/1.10/01/02, до извършването на системен одит и/или одит на операциите от ИА ОСЕС и представяне на одитен доклад, необходим документ за верификация на разходите, включени в искания за средства по посочените проекти.
- 20 проекта, одобрени за финансиране по процедури BG161PO005/08/1.10/01/02 и BG161PO005/08/1.30/01/01, поради това, че съответстват на принципите на икономичност, ефективност и ефикасност по чл. 27 от Регламент на Съвета № 1605/2002 г., да бъдат финансирани със средства от ОПОС, като в изпълнение на резолюцията на министъра на околната среда и водите, в срок до 10 март 2010 г. да бъдат подготвени **допълнителни споразумения** към договорите за БФП;
- Да бъдат спрени плащанията от ОПОС по 119 проекта, одобрени за финансиране по процедура BG161PO005/08/1.30/01/01 до **сключването на допълнителни споразумения**, обвързващи подготовката на проектите с принципите за икономичност, ефективност и ефикасност, отразени в Подхода и методологията за подбор на проекти по приоритетна ос 1 на ОПОС. Допълнителните споразумения са необходимо условие за извършване на верификация на разходите, включени в искания за средства по горепосочените проекти, като те трябва да бъдат изготвени до 30 април 2010 г.

Очаквани резултати от предприетите корективни мерки по отношение на техническата помощ и инфраструктурните проекти:

- съобразяване на проектите с новия механизъм за управление на ПО 1;
- реализиране на спестявания на финансов ресурс, който да бъде освободен за приоритетните инфраструктурни проекти;
- допълнително ще бъде гарантирано доброто финансово управление на програмата и икономическата ефективност на разходваните публични средства.

По отношение на проектите, за които се **оттегля финансиране** по програмата, УО и МЗ на ОПОС са предприели мерки, за избягване изплащането на пълния размер на договорените средства. Изпратени са писма на общините за **прекратяване на договори за БФП**, където съществува възможност за това и са дадени указания на бенефициентите да се въздържат от възлагането на допълнителни дейности по проектите.

Прекратяването на договори не винаги е възможно, поради факта, че значителна част от проектите са в **напреднал етап на изпълнение** и общините имат **сключени/изпълнени договори с изпълнители по ЗОП**. Това означава, че там където проектите не могат да бъдат прекратени, следва да се **осигури ресурс от бюджета за финансирането им**, тъй като общините не разполагат с необходимите средства да ги финансират сами.

Сектор Отпадъци:

В началото на 2010 г. УО е изпратил 3 покани за директно предоставяне на БФП по ОПОС за изграждане на регионалните системи за управление на отпадъците на Столична община, регион Ботевград и регион Перник.

Процедури по изграждането на останалите 20 от общо 23 регионални системи за управление на отпадъците, предвидени в ИГРП за 2010 г. не са обявени, поради липса на готовност от страна на конкретните бенефициенти, най-често предизвикана от лошо качество на проектите, проблеми с обхвата на разрешителните за Оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) и Комплексни разрешителни, несъответствия с обхвата на прединвестиционните проучвания,

дългия период на проектиране, проблеми със собствеността на площадките, несъгласие на някои общини с регионалното разпределение.

С най-висока степен на готовност са региони Видин, Бургас, Плевен и Малко Търново, на които предстои отправянето на покана за представяне на проектно предложение в най-кратки срокове.

УО предприема необходимите мерки, за да ускори процеса на подготовката на всички проекти. Предвижданията към настоящия момент са повечето от проектите да получат **покани до края на 2010 г.** и да бъдат договорени най-късно в началото на следващата година, като проблеми могат да бъдат очаквани по четири от проектите за регионални системи за управление на отпадъците (Кочериново, Пазарджик, Провадия и Стара Загора), които реализират съществено забавяне от графика за изпълнение.

Сектор Биоразнообразие:

Наблюдават се забавяния в обявяването на част от процедурите за БФП в сектор „Биоразнообразие”, предвидени в ИГРП за 2009 г. (конкурентна процедура „*Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие*” и процедурата за директно предоставяне на БФП за *разработване на планове за действие за застрашени видове*), поради необходими изменения в ПМС 121/2007 г. (насочени към разширяване на списъка с конкретни бенефициенти и по отношение на органа, отговорен за свикване на оценителните комисии), които са в процес на осъществяване.

След влизане в сила на измененията на ПМС 121/ 2007 г. от 3 юни 2010 г., на сайта на УО са публикувани проекти на покани и насоки за кандидатстване по следните процедури:

- „Разработване на планове за управление на защитени зони за опазване на дивите птици, които не се припокриват със защитени зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна”
- „Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие в Република България”

• Проведено изслушване пред КЕВКЕФ – 21 април 2010 г.

По време на изслушването беше представен напредъкът на програмата и ефектите от предприетите в края на 2009 г. мерки за оптимизиране управлението на ОПОС, в т.ч. опростяване на процедурите, въвеждане на нов подход за управление на приоритетни оси и по-стриктен контрол на изпълнението, извършване на структурни промени в административните звена, ангажирани с реализацията на програмата, стремеж към децентрализиране на управлението на ОПОС и поставянето му на експертна основа и др. Беше подчертан значителният напредък в разплащанията по програмата след датата на последното докладване пред КЕВКЕФ (01.10.2009 г.) – общата сума на разплащанията е нараснала почти два пъти за този 6-месечен период от приблизително 33,6 млн. евро на около 61,9 млн. евро. В рамките на същия период са сключени и договорите по първите за страната ни два от т.нар. големи проекти в сектор „Околна среда”, а именно за водния цикъл на гр. Враца и за водния цикъл на гр. Габрово. Налице е един непрестанен стремеж към поддържането на активен диалог и партньорство с бенефициентите по ОПОС и максимално ефективно използване на обратната връзка от тях - организиране на чести обучения, провеждане на редовни месечни срещи в секторите „Отпадъци” и „Води”, организиране на приемни дни всяка седмица и др.

Народните представители поставиха за обсъждане и темата за възстановимостта на ДДС в контекста на ОПОС, като от МОСВ уточниха, че казусът за ДДС се дискутира с Министерството на финансите, както и на месечните срещи на НСОРБ с представители на администрацията, провеждани в МС. Окончателното му решение ще стане факт с промени в Закона за ДДС.

Приоритетни оси/Програма	Бюджет: европейско финансиране	Бюджет: национално финансиране	Общ бюджет (европейски и национални средства)	Разплатени средства от УО за периода 01.01.2010г. – 30.06. 2010г.	Разплатени средства от УО: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Очакван размер на плащанията от УО: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Бр. сключени договори в периода 01.01.2010г.-30.06.2010г.	Бр. сключени договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Стойност на сключените договори в периода 01.01.2010г. - 30.06.2010г.	Стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Индикативен бр. на сключените договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Индикативна стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Бр. приключили процедури в периода 01.01.2010г. - 30.06.2010г.	Бр. приключили процедури: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Бр. текущи процедури	Бр. предвидени процедури за стартиране: 01.07.2010г. – 31.12.2010г.
ПО 1	1 027 366 272,80	256 841 568,20	1 284 207 841,00	21 824 786	66 959 902	239 218 079	2	178	123 206 448	468 430 500	181	520 193 520	3	0	1	1
ПО 2	311 732 037,90	55 011 536,10	366 743 574,00	566 340	2 245 877	36 335 456	0	33	0	10 374 143	4	166 679 099	5	0	6	3
ПО 3	87 811 840,80	15 496 207,20	103 308 048,00	3 140 007	4 147 751	14 235 649	2	27	4 085 683	27 221 502	30	9 837 580	8	0	6	0
ПО 4	39 515 328,70	6 973 293,30	46 488 622,00	137 811	841 417	4 415 485	10	45	364 222	5 076 423	70	9 899 589	N/A	N/A	N/A	N/A
ОП	1 466 425 480,20	334 322 604,80	1 800 748 085,00	25 668 945	74 194 946	294 204 669	14	283	127 656 353	511 102 569	285	706 609 788	16	0	13	4

Таблица № 2 Финансово изпълнение по ОПОС към 30.06.2010 г. (в евро)

ПО 1 – Подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в населени места с над 2000 екв.ж. и в населени места с под 2000 екв. ж., попадащи в градски агломерационни ареали.

ПО 2 – Подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъци

ПО 3 – Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие

ПО 4 – Техническа помощ

1.3 ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ” 2007 – 2013 г.

За информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по програмата и др.:

- Интернет-страницата на ОПРР: <http://bgregio.eu/>
- Годишният доклад на КЕВКЕФ за 2009 г.:
http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

- **Напредък по Програмата**

Подробни данни в цифрово изражение за изпълнението на ОПРР – като цяло за Програмата и по отделни приоритетни оси, са представени в Таблица № 3 на настоящия доклад.

На 09.02.2010 г. ОПРР получи **положителна оценка от Европейската комисия за съответствието на системите за управление и контрол** с изискванията на европейската нормативна база. През отчетния период се наблюдава оптимизиране на процедурите на Управляващия орган на ОПРР за договаряне, мониторинг, финансов контрол и плащания, както и облекчаване на изискванията към бенефициентите. В резултат на това е постигнат значителен ръст в изпълнението.

Кумулативен напредък от стартиране на програмата до 30 юни 2010 г.:

- Публикувани **26 схеми** на обща стойност **2 110 747 135,34 лв.** или **67%** от размера на ОПРР;
- Предстои публикуване на **нови 12 схеми** за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на стойност **731 435 702,28 лв.** до края на 2010 г., т.е. всички публикувани схеми по ОПРР до края на 2010 г. ще представляват **91%** от размера на програмата;
- **1169 подадени проектни предложения** по отворените за кандидатстване схеми;
- **375 сключени договори;**
- **Предстои сключване на 21 договора** по втората схема за подобряване на градската среда (на стойност **106 млн. лв.**) и **8 договора** с Министерство на културата по схема 1.1-05 „Подкрепа за осигуряване на подходяща и ефективна държавна културна инфраструктура” (на стойност **11 млн. лв.**);
- **Общ размер на предоставената безвъзмездна финансова помощ по сключени договори - 1 268 648 765,72 лв.**, което представлява 40.51 % от бюджета на програмата.
- **Общ размер на плащанията по проекти - 153 865 803 лв.**, което представлява 12,13 % от размера на договорените средства или 4,91 % от размера на програмата.

Напредък по Финансовото споразумение за създаване на холдингов фонд в рамките на инициативата JESSICA:

В средата на 2009 г. е подписан Меморандум за разбирателство между правителството на Република България и Европейска инвестиционна банка (ЕИБ) за прилагане на съвместната европейска инициатива за устойчиви инвестиции в градските райони (JESSICA) в България. С решение на Комитета за наблюдение на ОПРР в рамките на Операция 1.4 „Подобряване на градската среда” е обособен финансов ресурс в размер на **33 милиона евро** за започване на изпълнението на JESSICA чрез Холдингов фонд в рамките на Европейската инвестиционна банка.

През месец юли 2010 г. предстои разглеждането на проекта на Финансово споразумение в МС, след което ще се пристъпи към процедурата по ратификация в Народното събрание.

- **Извършени (в периода 1 януари 2010 г. – 30 юни 2010 г.)/предвидени промени в ОПРР**

Комитет за наблюдение по ОПРР – шесто заседание, 4 юни 2010 г.:

На шестото официално заседание на КН, проведено на 4 юни 2010 г., са представени резултатите от изпълнението на ОПРР към месец май 2010 г., както и водещите политики за ОПРР до края на програмния период 2007-2013 г., предизвикателства и оптимизиране на процедурите за кандидатстване и изпълнение на договори по ОПРР, информиране за най-често срещани случаи на сигнали за нередности, получавани в УО на ОПРР, укрепване капацитета на бенефициентите по ОПРР, предприети действия по публичност и информиране, предвидени дейности по средносрочната оценка на ОПРР и приоритетни направления за програмния период 2014-2020 г.

На заседанието са обсъдени предложения за изменения на ОПРР и са взети следните по-важни решения:

1. Одобрен е Годишният доклад по изпълнение на ОПРР за 2009 г.;
2. Приети са промените в индикативната годишна работна програма за 2010 г.;
3. За конкретни бенефициенти по операция 1.5. „Системи за устойчив градски транспорт” са одобрени общините на 7-те големи града: София, Варна, Бургас, Русе, Плевен, Пловдив и Стара Загора
4. Разширен е обхватът на допустимите дейности по операция 1.5 „Системи за устойчив градски транспорт”, както следва:
  - рехабилитация и реконструкция на улични мрежи, включително системи за видеонаблюдение и др.;
  - изграждане/ реконструкция/ рехабилитация на пешеходни алеи и тротоари, изграждане на велосипедни пътеки и алеи, пешеходни зони, алеи и подлези за пешеходци и велосипедисти, включително свързани дейности, като поставяне на указателни знаци, маркировка и др.;
  - мерки във връзка с организация на паркирането във възлови точки на масовия градски транспорт
5. Като конкретни бенефициенти по Операция 1.4 „Подобряване на физическата среда и превенция на риска”, схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие” КН одобрява 36-те общини, центрове на агломерационни ареали, съгласно Приложение 3а на ОПРР.
6. Разширен е териториалният обхват на Операция 3.1 „Подобряване на туристическите атракции и свързаната с тях инфраструктура”, като за допустими бенефициенти са определени всички общини с население над 10 000 жители. В случаите на подкрепа за паметници на културата с национално и световно значение допустими бенефициенти са всички 264 общини.

- **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Програмата и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2010 г. – 30 юни 2010 г.**

Представената от УО на ОПРР обобщаваща информация за напредъка по програмата в рамките на отчетния период, показва наличието на следните проблемни области и съответно – предприети мерки за преодоляването им:

1. Необходимост от оптимизиране на процедурите и подобряване комуникацията с бенефициентите

Предприети мерки:

- В състава на оценителните комисии задължително се включват външни оценители с необходимата квалификация и опит (включително специалисти, излъчени от Камарата на архитектите в България, Камарата на инженерите в инвестиционното проектиране, Камарата на строителите в България);
- Всички проекти на Насоки за кандидатстване за процедури за подбор на проекти се публикуват на интернет-страницата на ОПРР за постигане на диалог, сътрудничество и консултации със заинтересованите лица;
- Намален е броят на копията на техническата документация, която кандидатите представят на етапа на кандидатстване (1 копие);
- Организира се приеман ден всеки вторник за посещения на бенефициенти ;
- Оптимизирани са процедурите по изменение на договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ (сключване на анекси);
- Въведена е практика след задължителните инфо-дни по всяка публикувана схема, в 6-те района за планиране да се провеждат и последващи практически обучения;

2. Необходимост от оптимизиране на процедурите, свързани с плащания към бенефициентите

Предприети мерки:

- Въвеждане на „по-гъвкав” период за подаване на исканията за плащане: **авансово и окончателно искане за плащане** може да бъде подавано по всяко време; **междинно искане за плащане** може да бъде подавано два пъти месечно.
- Редуциране броя на копията на документите, които се изискват при всяко искане за плащане и допускане на възможността при междинно искане за плащане, голяма част от документацията да се представя само на електронен носител (компакт диск);
- Въвеждане на декларативен принцип за някои от документите, свързани с искания за плащане;
- Оптимизиране на процедурата по верификация на разходите чрез намаляване обема на кореспонденцията с бенефициента;
- Съкращаване срока на изготвянето и представянето на доклада по верификация, което ще ускори процеса на верификация на разходите, а от там и плащането към бенефициентите (докладите ще се изготвят от Регионалните отдели в много по-кратки срокове);
- Оптимизацията на процедурите на УО, свързани с верификацията на разходите и с процеса на анексиране на договорите на бенефициентите, чрез намаляване периода на „престой” на едно искане за плащане в УО, така че процедурата по анексиране да не пречи на процеса на верификация на разходите;
- Въведена е процедура, при която РО има право да изисква допълнения / корекции по искането за плащане, ако има необходимост от такива;

- Определяне на 5 дневен срок за реакция на бенефициента при изпълняване на указания на УО. Дадена е възможност на бенефициента писмено да поиска удължаване на този срок при невъзможност да предостави исканата информация;
  - Актуализирана е информацията по финансовото планиране и прогнозиране, в т. ч. изготвяне и представяне на Приложение 9.60 „Междинен и окончателен финансов отчет”.
- 3. Кандидатстване с идейни проекти и провеждане на процедури по ЗОП и НВМОП с технически спецификации по идейните проекти, което след разработване на технически или работен проект налага големи изменения в количествено-стойностните сметки, водещи до анекс към договора.**

Предприети мерки:

При публикуване на настоящите схеми за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ не се допуска кандидатстване с идейни проекти, а само с технически или работни проекти.

- 4. Много на брой аритметични грешки в количествено-стойностните сметки на етап кандидатстване или на етап провеждане на процедурите за избор на изпълнители, което води до необходимост от корекции по време на изпълнението, както в количествено-стойностните сметки, така и в одобрения бюджет.**

Предприети мерки:

Издаване на задължителни указания от УО към бенефициентите за отстраняване на явни фактически грешки.

- 5. Пропуски при изготвянето на искания за плащане и придружаващите ги документи.**

Предприети мерки:

- Редуциране броя на копията на документите, които се изискват при всяко искане за плащане.
- Въвеждане на декларативен принцип за някои от документите, свързани с искания за плащане

- 6. Прекалено голям брой анекси към договорите за безвъзмездна финансова помощ.**

Предприети мерки:

- Опростяване на процедурата по промяна на договора, като анекс се подписва само при големи промени в договорите. Във всички останали случаи се провежда кореспонденция с бенефициентите и УО одобрява или отхвърля писмено исканата промяна.

• Проведено изслушване пред КЕВКЕФ – 28 април 2010 г.

По време на изслушването беше представена информация за напредъка по ОПРР – към датата на изслушването общият размер на договорените средства е 1,214 млрд. лева (около 39% от бюджета на ОПРР), а разплатеният ресурс достига до 128 млн. лева (приблизително 4% от бюджета на ОПРР). От последното изслушване пред КЕВКЕФ по темата (15.10.2009 г.) разплащанията са нараснали с около 90 млн. лева или над три пъти, което е резултат от положените усилия за де бюрократизиране на процедурите за управление на ОПРР, но не са за сметка на качеството в контрола при изпълнението на Програмата.

Като основно искане беше посочена нуждата от **увеличаване на авансите по проекти на общините**, за което е в ход дискусията относно възможността за увеличаване на авансите до размер от 35-40% (текущите аванси са от порядъка на до 20%).

УО на ОПРР изрази задоволство от **укрепналия капацитет на общините** за работа по европейските проекти, за което свидетелстват все по-качествените проектни предложения, постъпващи за оценка в УО на ОПРР. Беше подчертана ролята на съответните кметове да изграждат и поддържат добри екипи за управление на проекти по европейските фондове, като се наблюдава тенденция и по-малките общини да сформират добри екипи за работа по европейски проекти и да догонват в това отношение по-големите. УО на ОПРР е предвидил провеждането на **нови обучения за подготовка на проектни предложения** и попълване на апликационни форми, с цел допълнително укрепване капацитета на бенефициентите.

По време на изслушването беше отправено питане към УО на ОПРР **кога ще стартира схемата за реконструкция, обновяване и оборудване на лечебни и здравни заведения, общинска собственост**. Екипът на МРРБ информира комисията, че поканата за набиране на проектни предложения се очаква да бъде публикувана до края на месец юли т.г. Като условие за обявяване на схемата беше посочено наличието на одобрена здравна карта, която да показва устойчивостта на лечебните заведения и на тази база да се направи оценка кои общински болници могат да кандидатстват по схемата.

Предвид ключовото значение на провежданата здравна реформа в България, КЕВКЕФ ще продължава да следи развитието по темата, свързана с подобряване на инфраструктурата на лечебните и здравни заведения със средства от ОПРР, вкл. и по отношение на лечебните заведения, държавна собственост. В рамките на дискусията беше предложено в някое от предстоящите заседания на КЕВКЕФ да бъде организирано публично обсъждане по темата с разяснения за бъдещата схема, в което да вземат участие представители на МРРБ и МЗ.

В отговор на запитване от член на КЕВКЕФ, бе засегнат и **въпросът за реалистичността на идеята да се използват средства от оперативните програми, в размер на 1 млрд. евро, за ремонт на пътищата в страната**. Бе уточнено, че се касае за онези средства по оперативните програми, които остават рискови за реализация в рамките на настоящия програмен период и могат да бъдат пренасочени за ремонт на пътища. В отговор на отправеното питане УО на ОПРР уточни, че за целта е необходимо да бъде поискана и одобрена от Европейската комисия промяна на Националната стратегическа референтна рамка 2007 – 2013 г. Предвид етапа от настоящата финансова перспектива - средата на програмния период и предстоящите междинни оценки по отделните програми, едва след финализирането им получените резултати могат да се ползват при обосновка на искания за прехвърляне на средства и извършване на промени. Междувременно Агенция „Пътна инфраструктура“ следва да разработи Програма за развитието на пътният сектор до 2020 г. и едва след това да се обсъждат възможности за промени в стратегическите документи на страната ни с Европейската комисия.

По отношение на **прогнозата за разплащане на средствата по ОПРР до края на 2010 г.**, беше уточнено, че заложените за разплащане средства са около 250 млн. лева. Предвид факта, че вече по Програмата са разплатени приблизително 128 млн. лева, прогнозата може да се счита за реалистична, но все пак темповете на разплащане до края на годината ще зависят и от активността на бенефициентите.

КЕВКЕФ поздрави екипа на МРРБ за работата по управлението на ОПРР и призова ускорените темпове от последните месеци да бъдат запазени и занапред.

Приоритетни оси/Програма	Бюджет: европейско финансиране	Бюджет: национално финансиране	Общ бюджет (европейски и национални средства)	Разплагани средства от УО за периода 01.01.2010г. – 30.06. 2010г.	Разплагани средства от УО: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Очакван размер на плащанията от УО: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Бр. сключени договори в периода 01.01.2010г.-30.06.2010г.	Бр. сключени договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Стойност на сключените договори в периода 01.01.2010г. - 30.06.2010г.	Стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Индикативен бр. на сключените договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Индикативна стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Бр. приключили процедури в периода 01.01.2010г. - 30.06.2010г.	Бр. приключили процедури: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Бр. текущи процедури	Бр. предвидени процедури за стартиране: 01.07.2010г. – 31.12.2010г.
ПО 1	713 207 777	125 860 196	839 067 973	24 569 119,11	29 763 291,65	62 440 696,64	32	147	37 438 634,64	246 867 722,98	194	440 290 397,75	2	7	8	7
ПО 2	340 270 886	60 047 803	400 318 669	14 024 706,85	28 306 641,76	55 633 377,72	16	59	137 443 883,97	311 025 432,81	60	318 694 811,03	0	1	1	1
ПО 3	185 379 580	32 714 043	218 093 623	614 510,78	1 039 100,03	10 328 043,85	0	11	0,00	23 912 153,82	25	66 137 193,83	0	0	4	2
ПО 4	76 220 679	13 450 708	89 671 387	8 017 329,38	17 975 362,14	28 480 991,46	6	126	2 090 690,55	38 369 291,20	153	52 174 171,99	0	3	1	2
ПО 5	46 004 624	8 118 463	54 123 087	354 358,48	1 585 940,47	4 584 286,95	3	32	2 155 945,95	33 635 064,91	40	36 796 413,29	0	0	1	0
ОП	1 361 083 546	240 191 213	1 601 274 739	47 580 024,60	78 670 336,05	161 467 396,63	57	375	179 129 155,10	653 809 665,72	472	914 092 987,89	2	11	15	12

Таблица № 3 Финансово изпълнение по ОПРР 2007 – 2013 г. към 30.06.2010 г. (в евро)

ПО 1 - Устойчиво и интегрирано градско развитие

ПО 2 - Регионална и местна достъпност

ПО 3 - Устойчиво развитие на туризма

ПО 4 - Местно развитие и сътрудничество

ПО 5 - Техническа помощ

1.4 ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ” 2007 – 2013 г.

За информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по програмата и др.:

- Интернет-страницата на ОПРЧР: http://ophrd.government.bg/view_doc.php/1433
- Годишният доклад на КЕВКЕФ за 2009 г. – стр. 45-51 и стр. 157-158 : http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

• Напредък по Програмата:

- Общ напредък и напредък по отделните приоритетни оси на ОПРЧР

Към 30 юни 2010 г. изпълнението на ОПРЧР се характеризира с устойчив темп на нарастване на договорените и изплатени средства.

Комитетът за наблюдение на програмата е одобрил критерии за избор на 65 операции в размер на 1,768 милиарда лева. В процес на изпълнение са 62 процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ в размер на 1,328 милиарда лева. По програмата са получени 5 486 проектни предложения, одобрени са 2 175 и са **сключени общо 1 440 договора** на стойност близо 1,005 милиарда лева, което е около **43 % от общия размер на средствата**. Размерът на **реално платените** средства по програмата е 137,9 милиона лева, като в тази сума не се включват разполагаемите лимити по авансови плащания, отпуснати по договори с конкретни бенефициенти в общ размер на 113 милиона лева. От подкрепата на оперативната програма до момента са се възползвали над 291 хиляди души на територията на цялата страна.

Подробни данни в цифрово изражение за изпълнението на ОПРЧР – като цяло за Програмата и по приоритетни оси, са представени в Таблица № 4 на настоящия доклад.

• Извършени (в периода 1 януари 2010 г. – 30 юни 2010 г.)/предвидени промени в ОПРЧР

В рамките на шестото редовно заседание на Комитета за наблюдение на ОПРЧР, проведено на 19 май 2010 г., бяха взети решения, които в условията на криза осигуряват достъп до финансиране от Европейския социален фонд преимуществено за **уязвимите групи**.

На заседанието бяха одобрени **условията за изпълнението на 13 нови процедури** за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмата с общ бюджет от **272 милиона лева**, а допълнителни **30 милиона лева са насочени за разширяване обхвата на схеми, които са в процес на изпълнение**. С одобрените нови схеми вече над 74 % от бюджета на програмата са насочени за финансиране на конкретни мерки по всички приоритетни оси и политики, които ОПРЧР обхваща. Амбицията на Управляващия орган е на следващото заседание на Комитета за наблюдение през месец ноември 2010 г. да бъдат алокирани и оставащите средства, което ще даде възможност за своевременно договаряне и ограничаване на риска от неусвояване на предоставените на страната ресурси. Комитетът за наблюдение одобри Годишният доклад за изпълнението на оперативната програма за 2009 г.

С изпълнението на новите процедури ще бъде постигнат синергичен ефект на мерките финансирани по различните приоритетни оси, които имат пряко въздействие за изпълнението на целите, заложен в европейските и национални стратегически документи. С подкрепата на ОПРЧР ще се създадат нови работни места, ще се предоставят услуги в социалния сектор, ще се инвестира засилено в обучението и квалификацията на работната сила, което е важна предпоставка за запазване на заетостта и приспособяване на българските предприятия към новите изисквания на пазара.

С пакет от мерки на пазара на труда за **насърчаване на заетостта сред младежите и уязвимите групи – неактивни и трайно безработни** ще бъдат подкрепени от една страна с паралелни действия за професионално ориентиране и кариерно консултиране в системата на общото образование като предпоставка за плавен преход от образование към заетост и за повишаване на квалификацията на 42 000 учители. В рамките на одобрените нови операции ще бъде осигурена подкрепа за платени стажове на 13 500 младежи, завършили образование, за наемането на лични асистенти за 9 000 лица с увреждания, за интеграция на пазара на труда на неактивни лица от уязвимите групи, за създаване на нови и подкрепа на съществуващите социални предприятия и кооперации на хората с увреждания.

В отговор на големия интерес на гражданите с **25 милиона лева е увеличен бюджетът на схема „Аз мога”, по която се осигурява обучение на заети лица чрез ваучери**. Таза сума дава възможност в избрано от тях обучение да се включат допълнително най-малко 28 хиляди души. По схемата са подадени заявления от 60 704 лица, одобрените са 52 789, ваучери за обучение са получили 28 602 лица, като стойността на раздадените ваучери възлиза на 19 420 602 лева. Към момента близо 5 000 лица вече са завършили успешно обучението си по тази схема, което дава основание тя да бъде посочена като пример за добра практика, ориентиран към потребностите на гражданите и въвеждащ значителни облекчения в процеса на разходване на средствата от ОПРЧР.

Като пример на **координирани действия и допълняемост** на отделните програми и фондове, Министерството на труда и социалната политика (МТСП), съвместно с МРРБ и в диалог със службите на Европейската комисия и неправителствените организации, ще предприеме мащабни действия за **деинституционализация на деца с увреждания, настанени в специализирани институции**, които ще бъдат финансирани с **28 милиона лева** от ОПРЧР. От своя страна МРРБ ще финансира със средства в размер на 20 милиона евро от ОПРР изграждането на необходимата инфраструктура за предоставянето на социални услуги на децата, напуснали институциите. Действията по ОПРЧР ще се реализират в два компонента. По първият, който вече е в процес на изпълнение, средствата се предоставят на Държавната агенция за закрила на детето, която изпълнява проекта в партньорство с Министерство на здравеопазването и Агенция за социално подпомагане. Фокусът в рамките на първия компонент е поставен върху планиране на конкретни мерки за реална деинституционализация на деца с увреждания в специализирани институции за деца.

След проведени консултации между МТСП и Министерство на икономиката, енергетиката и туризма (МИЕТ), в съответствие с принципа на допълняемост между Европейския социален фонд (ЕСФ) и Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) двата Управляващи органа ще реализират **мерки за подкрепа на специализирани предприятия и кооперации на хора с увреждания**, посредством паралелни действия по ОПРЧР и ОПРКБИ.

По ОПРКБИ ще бъдат отпуснати общо 10 милиона евро за технологична модернизация по схема „Подкрепа за предприятия и кооперации на хора с увреждания”. Бенефициентите по схемата ще могат да получат до 600 000 лева за закупуване и въвеждане в експлоатация на оборудване, машини и съоръжения, както за придобиване на дълготрайни нематериални активи.

Със средства в размер на 20 милиона лева по схема „Шанс за всички” по ОПРЧР ще бъдат подкрепени специализирани предприятия и кооперации на хора с увреждания, които ще имат възможност да кандидатстват за безвъзмездна помощ в размер до 250 000 лева. Средствата са предназначени за обучение, специализиран транспорт, социални услуги в работна среда и наемане на хора с увреждания в специализираните предприятия и кооперации. По схемата ще се подкрепят и инвестициите в адаптирането на работни места за хора с увреждания.

- **Информация за извършени и предстоящи оценки по оперативната програма:**

В периода април-май 2010 г. е извършена оценка на реализирания напредък и степен на удовлетвореност по схема „Аз мога“. Оценката е извършена от експерти от Главна дирекция „Европейски фондове, международни програми и проекти“ на МТСП, въз основа на одобрена от Ръководителя на Управляващия орган методология. В рамките на изследването са анкетирани 1105 лица, участващи в обученията в рамките на схемата, както и представители на 75 доставчика на обучителни услуги в 25 области на страната.

Въз основа на оценката са изведени следните основни изводи:

- повишени качествени характеристики на работната сила (към 30.04.2010 г. ваучери са получили 29 065 лица);
- сериозен дял на лицата, усетили непосредствен положителен ефект от участието си в обучение;
- повишена мотивация за надграждане на придобитите знания и умения (86,6% биха участвали в друг тип обучение);
- лицата не търсят непосредствен ефект, а разглеждат придобиването на знания и умения като дългосрочна инвестиция;
- участието в обучение има превантивен ефект срещу загубване на заетост.

Управляващият орган има амбицията да използва пълноценно оценките като инструмент за подобряване на цялостното изпълнение на оперативната програма, като в момента се провежда процедура за възлагане на обществена поръчка с обект „Оценка на реализирания напредък по 6 схеми от ОПРЧР“. Съгласно Плана за оценка на ОПРЧР, **междинната оценка на изпълнението на програмата ще бъде извършена през първата половина на 2011 г.**

- **Основни констатации от проведения одит на Европейската комисия одит на функционирането на системите за управление и контрол на ОП РЧР:**

Одитът на ЕК – Генерална дирекция „Заетост, социални въпроси и равни възможности“, относно функционирането на системите за управление и контрол на ОПРЧР е проведен на **два етапа – преглед на документи и проверки на място на операциите**. Проверките приключиха през месец март 2010 г. В обхвата на одита попадат разходи по оперативната програма, декларирани пред ЕК до 31 август 2009 г. Проектът на доклад на английски език е изпратен от ЕК на 3 юни 2010 г. и **включва общи констатации, както и конкретни по единадесетте договора, които са били обект на проверката на място**. Ангажиментите на УО за представяне на становище по изразените в доклада изводи ще започнат от получаване на доклада на български език.

Хоризонталните констатации засягат въпроси, свързани до голяма степен с разпоредбите, предвидени в националното законодателство и разбирането на ЕК относно тяхното прилагане. Такъв въпрос е **мястото на партньорството в програмата и механизмите за избирането на партньори от страна на бенефициентите**. Сключването на т. нар. **граждански договори** е обект на разглеждане в различни аспекти от констатациите и изводите.

Препоръките са да се изготви методология за тяхното стандартизиране и начин на отчитане. Други препоръки от хоризонтален характер са относно **регламентацията на плащанията в брой**, което е предприето като мярка от УО и вече е отразено в договорите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, **предвиждане на възможност за обжалване от страна на участниците в процедурите за подбор на проекти**, което също е изпълнено с последните промени в ПМС № 121/31.05.2007 г., както и препоръки за **подобряване на процеса по верификация**.

Засегнати са и **проверките на място**, осъществявани от страна на Сертифициращия орган с **препоръка за анализ на факторите разходи/ползи и засилване на проверките при бенефициентите** от страна на СО.

Констатациите и препоръките по **конкретни договори** като цяло са свързани с **конкретни разходи и тяхната обосноваване, като препоръките са насочени към тяхното преразглеждане.**

УО има готовност да отговори на всяка от констатациите, като обоснове становището си с конкретни документи, предприети до момента действия и набелязани бъдещи такива. Получените констатации от проведения одит са добра основа за по-нататъшно усъвършенстване на системите за управление и контрол на ОП РЧР.

- **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Програмата и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2010 г. – 30 юни 2010 г.**

От страна на службите на Генерална дирекция „Заетост, социални въпроси и равни възможности” на ЕК са получени редица **препоръки и забележки** по отношение на изпълнението на сключените **договори по операция „Повишаване гъвкавостта и ефективността на пазара на труда чрез активни действия на социалните партньори”** с бенефициенти национално представителните организации на работниците и служителите и на работодателите. В отговор на направените констатации, Управляващият орган, съвместно с Агенция по заетостта, е разработил **План за действие**, в който са отразени и предложенията на социалните партньори, с цел отстраняване на допуснатите пропуски и предприемане на превантивни действия за избягване на риска от двойно финансиране и извършване на недопустими разходи.

Предвид спецификата на операцията, със заповед на министъра на труда и социалната политика е създаден **Направляващ съвет за координация на изпълнението на договорите** за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по операция „Повишаване гъвкавостта и ефективността на пазара на труда чрез активни действия на социалните партньори”. Направляващият съвет заседава най-малко веднъж на 2 месеца и в него участват ръководителите на национално-представителните организации на работодателите и на работниците и служителите. Взето е решение на предстоящите заседания да бъдат канени за участие и представители на Европейската комисия.

Специално създадена работна група от експерти от Управляващия орган и Междинното звено е извършила преглед на договорите за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, сключени със социалните партньори, с цел избягване на рисковете от припокриване на дейности. Работната група изготвя доклад с констатации и препоръки, в който ще бъдат отразени и получените становища от страна на бенефициентите.

От страна на Главна дирекция „Заетост, социални въпроси и равни възможности” на ЕК е поискано да бъде изготвен и **План за действие за ускоряване на усвояването на средствата по ОПРЧР**. Планът за действие инкорпорира прогнозите и предстоящите стъпки на Управляващия орган по отношение на техническото и финансовото изпълнение на програмата, както и конкретни мерки, свързани с преодоляване на идентифицирани затруднения от страна на отговорните институции и бенефициентите. В работен порядък се съгласува проект на плана, който предстои да бъде представен и по официален ред на службите на ЕК.

- **Проведено изслушване пред КЕВКЕФ – 17 март 2010 г.**

По време на изслушването беше представен актуалният статус по програмата, като представителите на УО на програмата обърнаха внимание, че е налице основа за успешното усвояване на средствата по Програмата и на практика не съществува риск по отношение на абсорбцията. През 2010 г. са планирани 15 процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по отделните приоритетни оси на програмата с бюджет от над 200 млн. лв.

Подчертано беше, че от началото на месец март 2010 г. е в ход **системен одит от страна на ЕК** в УО и Междинните звена на Програмата, като по предварителна информация, одиторите не са идентифицирали пропуски. Предстоят проверки на място от страна на Главна дирекция „Заетост, социални въпроси и равни възможности” на ЕК в края на месец март и доклад от одита може да се очаква най-рано след около два месеца.

КЕВКЕФ отправи препоръка относно **капацитета на Междинните звена** да се справят достатъчно адекватно със задълженията си при нарастване обема на работа по Програмата в бъдеще. В тази връзка, УО информира, че е отчетено добро взаимодействие между УО и МЗ. Извършват се структурни промени в Междинното звено на Програмата в Министерство на образованието, младежта и науката (МОМН), свързани с ново разделение на отговорностите между отделните структурни единици в звеното и назначаване на нови служители.

Информационната система за управление и наблюдение на структурните инструменти на Европейския съюз в България (ИСУН) подпомага администрирането на Програмата. Бе отбелязано, че в нея не се отчитат авансите към конкретните бенефициенти със сметки с 10-разрядни кодове.

Народните представители, както и при предходното изслушване за напредъка по Програмата, отправиха препоръка да се търси **синергетичен ефект с резултатите от изпълнението на ОПРКБИ**, което е особено необходимо в условията на криза. В тази посока са проведени работни срещи между представители на Управляващите органи на двете Оперативни програми и са обсъдени съвместни допълващи се мерки. Като пример бе посочена схема за подпомагане на кооперации за хора с увреждания.

В заключение, членовете на КЕВКЕФ изразиха готовност в бъдеще да подкрепят, при обоснована необходимост, законодателни инициативи на МТСП за подобряване и облекчаване на процедурите за изпълнение на ОПРЧР.

Към Таблица № 4:

ПО 1 – Насърчаване на икономическата активност и развитие на пазар на труда, насърчаващ включването

ПО 2 – Повишаване на производителността и адаптивността на заетите

ПО 3 – Подобряване качеството на образованието и обучението в съответствие с потребностите на пазара на труда за изграждане на икономика, основана на знанието

ПО 4 – Подобряване на достъпа до образование и обучение

ПО 5 – Социално включване и насърчаване на социалната икономика

ПО 6 – Повишаване ефективността на институциите на пазара на труда, социалните и здравните услуги

ПО 7 – Транснационално и междурегионално сътрудничество

ПО 8 – Техническа помощ

Приоритетни оси/Програма	Бюджет: европейско финансиране	Бюджет: национално финансиране	Общ бюджет (европейски и национални средства)	Разплатени средства от УО за периода 01.01.2010г. – 30.06. 2010г.	Разплатени средства от УО: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Очакван размер на плащанията от УО: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Бр. сключени договори в периода 01.01.2010г.-30.06.2010г.	Бр. сключени договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Стойност на сключените договори в периода 01.01.2010г. - 30.06.2010г.	Стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Индикативен бр. на сключените договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Индикативна стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Бр. приключили процедури в периода 01.01.2010г. - 30.06.2010г. ¹	Бр. приключили процедури: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Бр. текущи процедури ²	Бр. предвидени процедури за стартиране: 01.07.2010г. – 31.12.2010г.
ПО 1	216 675 719	38 236 892	254 912 611	934 095	1 557 952	27 137 568	8	14	160 778 100	178 817 556	104	187 765 164	0	6	5	27 137 568
ПО 2	185 722 045	32 774 478	218 496 523	7 075 722	10 870 330	28 185 090	120	435	66 729 297	123 709 724	517	132 094 911	0	13	1	28 185 090
ПО 3	206 357 828	36 416 087	242 773 915	6 158 195	14 473 239	32 074 166	0	161	0	41 710 718	162	44 267 177	0	9	2	32 074 166
ПО 4	165 086 262	29 132 870	194 219 132	9 198 975	20 814 337	32 802 972	0	465	0	40 786 250	523	59 704 050	0	8	4	32 802 972
ПО 5	144 450 479	25 491 261	169 941 740	4 415 324	18 317 706	31 688 372	2	348	16 027 714	56 731 419	552	81 664 262	0	12	4	31 688 372
ПО 6	51 589 457	9 104 022	60 693 479	1 014 312	1 978 722	5 206 111	0	7	0	32 413 041	10	41 871 941	0	8	3	5 206 111
ПО 7	20 635 783	3 641 609	24 277 392	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0
ПО 8	41 271 566	7 283 217	48 554 783	481 988	2 515 356	7 621 141	0	10	0	39 443 197	10	39 443 197	0	6	0	7 621 141
ОП	1 031 789 139	182 080 436	1 213 869 575	29 278 611	70 527 642	164 715 420	130	1 440	243 535 111	513 611 905	1 878	586 810 702	0	62	22	164 715 420

Таблица № 4 Финансово изпълнение по ОПРЧР към 30.06.2010 г. (в евро)

¹ Посочените данни са за процедури, по които е изтекъл крайния срок за подаване на проектни предложения

² Посочените данни включват и процедури, по които е изтекъл крайния срок за подаване на проектни предложения, но процесът на оценка и сключване на договори е текущ.

1.5 ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА

„РАЗВИТИЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА” 2007 – 2013 г.

Подробности относно същността на Програмата, в т.ч. за нейната цел, приоритетни оси, бюджет, институционална рамка и т.н. могат да бъдат открити на:

- Официалната интернет-страница на УО (<http://www.opcompetitiveness.bg/>)
- Официалната интернет-страница на МЗ (<http://www.ibsme.org/>)
- Единния информационен портал за Структурните фондове на ЕС (<http://www.eufunds.bg/>)
- Годишния доклад за усвояването на средствата от ЕС в Република България за 2009 на КЕВКЕФ (стр. 52) http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

• Напредък по Програмата

Общ напредък по ОПРКБИ:

За периода от началото на действие на Програмата – до края на първото полугодие на 2010 г. са разплатени около 216,9 млн. евро от бюджета на ОПРКБИ (18,7 % от разполагаемия ресурс). Броят на сключените договори е достигнал 758, а общата им стойност е от порядъка на 405,4 млн. евро (приблизително 35 % от разполагаемия ресурс). **Ръстът в разплащането по Програмата през първата година от управлението на настоящото правителство е от порядъка на 317 пъти** (към 30 юни 2009 г. са разплатени едва 0,06 % от предвидените средства). ОПРКБИ, в края на отчетния период за настоящия доклад, се нарежда на **първо място по обем разплатени средства сред ОП по Цел 1 „Сближаване” на Република България**. Бурният подем в реализирането на Програмата се дължи на развитието по ПО 3 (**Инициативата JEREMIE**) през първото полугодие на 2010 г., по отношение на която са създадени необходимите предпоставки за успешно усвояване на заложения финансов ресурс с одобрението на Споразуменията за изменение и допълнение на Рамковото и Финансовото споразумения за изпълнение на Инициативата JEREMIE в Република България.

Напредък по отделните ПО на ОПРКБИ:

ПО 1 „Развитие на икономика, базирана на знанието и иновационни дейности”:

Към 30 юни 2010 г. са разплатени около **1 млн. евро** от средствата по тази ПО (0,4 % от нейния бюджет). **Сключени са 40 договора** за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, на обща стойност от порядъка на **16,1 млн. евро** (6,6 % от бюджета на ПО).

ПО 2 „Повишаване ефективността на предприятията и развитие на благоприятна бизнес среда”:

За периода от началото на действие на ОПРКБИ – до края на първото полугодие на 2010 г. са разплатени около **7,1 млн. евро** от средствата по тази ПО (1,2 % от нейния бюджет). **Сключени са 699 договора** за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, на обща стойност от порядъка на **131,2 млн. евро** (22 % от бюджета на ПО).

ПО 3 „Финансови ресурси за развитие на предприятията”:

Проектите на Споразумения за изменение и допълнение на Рамковото и Финансовото споразумения за изпълнение на Инициативата JEREMIE в Република България са одобрени с Решение от заседанието на МС от 21 април 2010 г. и са влезли в сила на 8 юни 2010 г. С влизането им в сила, страните са стартирали изпълнението на предварителните условия по

Споразуменията. В изпълнение на Финансовото споразумение, на Европейски инвестиционен фонд (ЕИФ) е преведен **траншът в размер на 199 000 000 евро**, предвиден в споразумението. Своевременно след осъществяване на посоченото, от страна на ЕИФ е представен сертификат, удостоверяващ, че средствата са преведени по набирателната сметка на Дружеството със специална цел, с оглед неговото вписване в Търговския регистър.

Успоредно с горното, на заседанието на Комитета за наблюдение на ОПРКБИ, проведено на 2 юни 2010 г., са разгледани общи критерии, по които ще бъде обявена първата покана за **заявяване на интерес от страна на финансовите посредници** за реализиране на Инициативата JEREMIE в страната. Предвижда се **през месец юли т.г.**, непосредствено след търговската регистрация на Дружеството със специална цел, **да стартират и първите конкретни мерки по Инициативата**, т.е. Европейският инвестиционен фонд да **обяви процедури за подбор на финансовите посредници**.

ПО 4 „Укрепване на международните пазарни позиции на българската икономика“:

Към 30 юни 2010 г., по тази ПО са подписани **шест договора за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ** със следните бенефициенти: Българска агенция за инвестиции, Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия, Български институт по метрология, Държавна агенция за метрологичен и технически надзор, Изпълнителна агенция „Българска служба за акредитация” и Български институт за стандартизация. Общият размер на безвъзмездната финансова помощ, по сключените към датата на настоящия доклад договори, възлиза на **37 778 218,66 евро** (приблизително 43,4 % от бюджета на ПО). **Разплатени са около 7,6 млн. евро**, представляващи близо 8,7 % от разполагаемия ресурс по тази ПО.

ПО 5 „Техническа помощ“:

От началото на действие на ОПРКБИ – до 30 юни 2010 г. са **сключени/издадени 12 договора/заповеди за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ**, като размерът ѝ възлиза на **21 339 866,23 евро** (около 61 % от разполагаемия ресурс по ПО). **Разплатени са приблизително 6,3 % от предвидените финансови ресурси за ПО (около 2,2 млн. евро)**.

Подробни данни в цифрово изражение за изпълнението на ОПРКБИ – като цяло за Програмата и по ПО, са представени в Таблица № 5 на настоящия доклад.

- **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Програмата и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2010 г. – 30 юни 2010 г.**

Поради високия процент на отпаднали проектни предложения при етап оценка на административно съответствие и допустимост, УО на ОПРКБИ е изготвил проект на ПМС за изменение и допълнение на **ПМС № 236/27.09.2007 г. за приемане на детайлни правила за допустимост на разходите по ОПРКБИ, съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие**. Проектът на ПМС впоследствие е приет от МС, с което се предоставя възможност за признаване като допустими на разходи за услуги, свързани с подготовка на проектните предложения, извършени преди датата на подаването им. Това се очаква да допринесе за повишаване качеството на подаваните проекти и увеличаване броя на проектните предложения, достигнали до етап техническа и финансова оценка.

Във връзка с препоръка на ЕК за осигуряването на правна възможност на кандидатите да обжалват решения на Договарящия орган за нефинансиране на проектни предложения и предвид подадените до момента жалби, УО е иницирал, чрез свои представители в междудомствена

работна група, изменение на ПМС №121/31.05.2007 г. за определяне на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ОП, съ-финансирани от СКФ на ЕС и по Програма ФАР на ЕС, чрез което е предвиден ред за подаване на възражения срещу отхвърляне на проектните предложения на етап оценка на административното съответствие и допустимостта.

Предвид забавянето при извършване на плащания към бенефициентите, УО и МЗ са предприели редица действия, в т.ч.:

- Мерки за подобряване на комуникацията с бенефициентите по ОПРКБИ, включващи ясно регламентиране на реда и начина за предоставяне на информация и получаване на обратна връзка от страна на бенефициентите, техните консултанти и представители. За целта е определено приемно време в рамките на всеки работен ден в сградата на МЗ в гр. София, както и във всички териториални звена в страната;
- Допълнително е предвидено провеждането на обучения на бенефициентите, сключили договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по всички обявени и предстоящи за обявяване процедури по ПО 1 и 2 на Програмата, насочени към предоставянето на изрични указания и инструкции за изготвяне на отчетите във връзка с изпълнението на проектите, с оглед намаляване и избягване на допусканите грешки в процеса на изпълнение и отчитане на проектите;
- Мерки за укрепване административния капацитет на служителите на МЗ посредством организирането и провеждането на обучения с участието на служители от всички териториални звена. Обученията са проведени съвместно с експерти на УО и са насочени към подобряване капацитета за изпълнение на задълженията на служителите, произтичащи от ангажиментите на МЗ по Програмата, включително и капацитета за предоставяне на ясни указания към бенефициентите във връзка с процеса по отчитане на изпълняваните проекти;
- Мерки за подобряване на координацията и комуникацията между МЗ и УО съобразно функциите и отговорностите им (от началото на 2010 г. е въведена практика за организиране и провеждане на съвместни работни срещи с участието на представители на МЗ и УО за обсъждане на въпроси, свързани с техническото и финансово изпълнение на проектите по отделните процедури и извършване на плащанията);
- В най-скоро време се предвиждат промени и в Наръчните на УО и МЗ, които също се очаква да доведат до ускоряване на плащанията по ОПРКБИ.

• **Проведено изслушване пред КЕВКЕФ**

По време на редовното заседание на КЕВКЕФ от 14 април 2010 г. бе разгледана актуална информация за напредъка и текущия статус по Програмата. Участие в заседанието на КЕВКЕФ взеха и представители от организациите на бизнеса, сред които Българската търговско-промишлена палата, Българската стопанска камара, Конфедерацията на работодателите и индустриалците в България и др.

Представителите на МИЕТ информираха за извършените промени в посока оптимизиране на работния процес по Програмата, усилията за подобряване на действащата нормативна уредба в страната и подобряване на комуникацията между УО и МЗ. Като позитив при управлението и изпълнението на ОПРКБИ бе отчетен **въведеният по-отворен и прозрачен подход за взаимодействие с бизнеса** в страната.

По време на заседанието бяха изслушани и **отзивите на представителите на бизнеса за ефективността на извършените промени при управлението и изпълнението на ОПРКБИ**. Бе подчертан ръстът в усвояването на средствата, като представителите на бизнеса обърнаха внимание, че все още фирмите изпитват затруднения при разработването на проектни предложения и в тази връзка трябва да **се работи в посока опростяване на насоките за кандидатстване**. Също така бе отправен апел от тях да **се стартира от рано подготовката за следващия програмен период (2014 – 2020 г.)**, като се търсят по опростени правила и процедури.

По отношение на Инициативата JEREMIE бе отбелязано, че с извършените промени от новото политическо ръководство на МИЕТ по отношение на споразуменията с ЕИФ, са въведени по-ясни механизми за контрол, засилена е прозрачността при управлението на средствата и се избягва опасността от бъдещо разглеждане на подкрепата като държавна помощ, с което отпада необходимостта от нотифицирането ѝ пред ЕК. Намерено е и решение на въпроса за приемствеността след приключване на настоящия програмен период.

Приоритетни оси/Програма	Бюджет: европейско финансиране	Бюджет: национално финансиране	Общ бюджет (европейски и национални средства)	Разплатени средства от УО за периода 01.01.2010г. - 30.06.2010г.	Разплатени средства от УО: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Очакван размер на плащанията от УО: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Бр. сключени договори в периода 01.01.2010г. – 30.06.2010г.	Бр. сключени договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Стойност на сключените договори в периода 01.01.2010г. - 30.06. 2010г.	Стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Индикативен бр. на сключените договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Индикативна стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Бр. приключили процедури в периода 01.01.2010г. – 30.06.2010г.*	Бр. приключили процедури: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Бр. текущи процедури	Бр. планирани процедури за стартване: 01.07.2010г.–31.12.2010г.
ПО1	209 525 000	36 975 000	246 500 000	860 302,30	1 026 718,4	5 000 000	0	40	0	16 146 725,57	60	19 000 000	0	2**	3	4
ПО2	504 762 113	89 075 667	593 837 780	3 961 577, 59	7 136 938,07	20 000 000	0	699	0	131 153 572,86	819	180 000 000	0	4	2	7
ПО3	170 000 000	30 000 000	200 000 000	199 000 000	199 000 000	199 000 000	***	1	***	199 000 000	1	199 000 000	N/A	N/A	N/A	N/A
ПО4	73 960 090	13 051 780	87 011 870	7 555 643,58	7 555 643,58	8 300 000	0	6	0	37 778 218,66	6	37 778 218,66	0	1	–	–
ПО5	29 636 016	5 229 885	34 865 901	900 216,94	2 213 609,62	3 200 000	5	12	667757,03	21 339 866,23	12	21 339 866,23	0	1	1	0
ОП	987 883 219	174 332 332	1 162 215 552	212 277 740,41	216 932 909,67	235 500 000	5	758	667 757,03	405 418 383,32	898	457 118 084,89	0	8	6	11

Таблица № 5 Финансово изпълнение по ОПРКБИ към 30.06.2010 г. (в евро)

* Включени са приключилите процедури по оценка и сключване на договори

** Една от процедурите е отворена през 2008 г. и временно спряна, след което през 2009 г. е отворена отново

*** На 27.05.2009 г. са подписани Рамково и Финансово Споразумение с ЕИФ. Споразуменията са ратифицирани със закон, обнародван в ДВ бр. 44/2009 г. и са обнародвани в ДВ, бр. 55/2009 г. В последствие, в резултат на правен анализ, е установена необходимост от предоговаряне на Споразуменията. Измененото Рамково Споразумение и Измененото Финансово Споразумение са подписани на 29 април 2010 г. В бр. 43/08.06.2010 г. на ДВ е обнародван Законът за ратифициране на измененията на Рамковото и Финансовото Споразумения.

- **ПО 1** „Развитие на икономика, базирана на знанието и иновационни дейности”
- **ПО 2** „Повишаване ефективността на предприятията и развитие на благоприятна бизнес среда”
- **ПО 3** „Финансови ресурси за развитие на предприятията”
- **ПО 4** „Укрепване на международните пазарни позиции на българската икономика”
- **ПО 5** „Техническа помощ”

1.6 ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ” 2007 – 2013 г.

За информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по програмата и др.:

- Интернет-страницата на ОПАК: <http://www.opac.government.bg/>
- Годишният доклад на КЕВКЕФ за 2009 г.:
http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

• Напредък по Програмата:

- Общ напредък и напредък по отделните приоритетни оси на ОПАК

Подробни данни в цифрово изражение за изпълнението на ОПАК – като цяло за Програмата и по приоритетни оси, са представени в Таблица № 6 на настоящия доклад.

Кумулативен напредък по програмата от стартирането ѝ през октомври 2007 г. до края на месец юни 2010 г.:

- 35 отворени процедури;
- 1378 подадени проектни предложения;
- 265 одобрени за финансиране проекта (включително шест проекта по приоритетна ос 4 - „Техническа помощ”) на обща стойност 177 187 728.58 лв.;
- 253 сключени договора на стойност 136 913 814.30 лв. са в процес на изпълнение, което представлява приблизително 40% контракувани средства;
- Над 190 приключили проекти;
- Изплатените средства са в размер на 77 226 586.47 лв. или близо 22 % от бюджета на програмата. Стойността на изплатените средства представлява 100% от предвидените средства за 2007 г. и 2008 г. и 27 % от средствата за 2009 г.
- 231 различни бенефициента.

Съгласно ИГРП на ОПАК през 2010 г. следва да бъдат отворени 12 процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на обща стойност 48 млн. лв. До момента са публикувани 6 процедури на обща стойност 30,5 млн. лв. Обявените до момента процедури са насочени към **централната администрация** (за подобряване процеса на разработване и прилагане на политики в партньорство и координация с всички заинтересовани страни, с акцент в областта на здравеопазването, образованието и културата; за развитие на качествени и насочени към потребителя административни услуги в приходните администрации); **към централната, областни и общински администрации** (за подобряване на управлението на човешките ресурси в администрацията с акцент в областта на образованието и здравеопазването); **към конкретни бенефициенти** от държавната администрация – Министерство на финансите (за обмен на опит и добри практики от други държави-членки на ЕС по отношение подготовката за влизане в еврозоната) и МС (за цялостно подобряване на управлението на човешките ресурси в администрацията, оптимизиране на системата на длъжностите в администрацията и нейното ефективно прилагане).

• Извършени (в периода 1 януари 2010 г. – 30 юни 2010 г.)/предвидени промени в ОПАК

В рамките на отчетния период УО на ОПАК е провел две писмени процедури за вземане на решения от КН на ОПАК, в резултат на които са одобрени:

- ИГРП на ОПАК за 2010 г.

- Вътрешни правила за работа на Подкомитета за оценка на ОПАК.
- Годишен доклад за напредъка по изпълнението на ОПАК за 2009 г. (Годишният доклад е изпратен на Европейската комисия чрез системата SFC2007 на 29 юни 2010 г.)
- Актуализирана е ИГРП на ОПАК за 2010 г.

Съгласно актуализираната ИГРП на ОПАК през м. август 2010 г. предстои откриването на четири процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ с бенефициент – централната, областните и общинските администрации. През м. септември 2010 г. ще бъдат обявени две процедури за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ с конкретни бенефициенти МС, МФ, Агенцията по обществени поръчки, Комисията за защита на конкуренцията и органите на съдебната власт.

• **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Програмата и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2010 г. – 30 юни 2010 г.**

През м. октомври 2009 г. УО на ОПАК предприе анализ на трудностите, които бенефициентите срещат по време на изпълнението на техните проекти. На база на този анализ могат да се **идентифицират следните проблеми:**

- липса на капацитет при управлението на проектите, от страна на повечето бенефициенти;
- забавяне в изпълнението, поради недобро планиране на дейностите в проектите;
- непознаване на общите условия на договора, което води и до неизпълнение на ангажиментите на съответния бенефициент;
- при възлагането на обществени поръчки - недобро познаване на нормативната уредба, свързана с избора на изпълнител. Поради тази причина при изготвяне на тръжната документация често се допускат грешки, които са в разрез с разпоредбите на ЗОП и ПМС № 55/12.03.2007 г.;
- неправилно реализиране на заложените количествени индикатори. Наблюдават се случаи, при които не се обучават представители на целевите групи по проекта;
- трудности при взаимодействието между партньорите на различните бенефициенти;
- множество предложения от бенефициентите за чести смени в екипите по проектите. Това създава голям риск за изпълнението на техните проекти.

Предприети действия:

- обучения на одобрените бенефициенти за управление на проекти (на годишна база се провеждат най-малко по две обучения);
- системен мониторинг върху дейността на всички бенефициенти и на партньорите им по проекта, като при необходимост се извършват проверки на място или се препоръчват корективни мерки;
- предварителен контрол на тръжната документация на всички бенефициенти, които имат установени нарушения с влязъл в сила акт, а също и когато обществената поръчка е с висока стойност, което може да доведе до неизпълнение на проекта.
- регулярни срещи с бенефициентите за обсъждане на възникналите проблеми;
- редовна кореспонденция с всички бенефициенти, във връзка с направените от експертите констатации от проверките.

• **Проведено изслушване пред КЕВКЕФ – 9 юни 2010 г.**

По време на изслушването УО на ОПАК представи накратко статуса по ОПАК. По отношение на акумулираното забавяне в разплащанията, беше подчертано, че се полагат усилия за преодоляването му. Като основна причина за забавянето бяха посочени множеството извършвани проверки по програмата, в т.ч. от Одитния орган, Сертифициращия орган, Сметната палата и др.

Приоритетни оси/Програма	Бюджет: европейско финансиране	Бюджет: национално финансиране	Общ бюджет (европейски и национални средства)	Разплагани средства от УО за периода 01.01.2010г.-30.06.2010г.	Разплагани средства от УО: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Очакван размер на плащанията от УО: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Бр. сключени договори в периода 01.01.2010г.- 30.06.2010г.	Бр. сключени договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Стойност на сключените договори в периода 01.01.2010г. – 30.06.2010г.	Стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Индикативен бр. на сключените договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Индикативна стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Бр. приключили процедури в периода 01.01.2010г.-30.06.2010г.	Бр. приключили процедури: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Бр. текущи процедури	Бр. планирани процедури за стартване: 01.07.2010г.-31.12.2010г.
ПО 1	36 880 973,85	6 508 407,15	43 389 381,00	1 170 759,34	14 638 712,14	17 332 794,77	0	84	-316 569,70	24 730 542,70	96	28 820 877,75	1	4	1	3
ПО 2	63 004 997,10	11 118 528,90	74 123 526,00	444 514,96	16 869 732,43	18 457 636,91	1	112	278 826,73	23 585 769,35	140	31 715 310,26		2		2
ПО 3	47 637 924,45	8 406 692,55	56 044 617,00	2 877,87	7 142 914,44	11 504 067,33	0	51	-1 409 075,99	19 291 984,30	62	34 119 448,86		1		1
ПО 4	6 146 828,55	1 084 734,45	7 231 563,00	0,00	833 967,67	1 124 842,14	0	6	0,00	2 394 625,32	6	2 394 625,32				
ОП	153 670 723,95	27 118 363,05	180 789 087,00	1 618 152,17	39 485 326,67	48 419 341,15	1	253	-1 446 818,96	70 002 921,68	304	97 050 262,19	1	7	1	6

Таблица № 6 Финансово изпълнение по ОПАК към 30.06.2010 г. (в евро)

ПО 1 – Добро управление

ПО 2 – Управление на човешките ресурси

ПО 3 – Качествено административно обслужване и развитие на електронното управление

ПО 4 – Техническа помощ

1.7 ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ” 2007 – 2013 г.

За информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по програмата и др.:

- Интернет-страницата на ОПТП: <http://www.minfin.bg/bg/page/365>

- Годишният доклад на КЕВКЕФ за 2009 г.:

http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

• Напредък по Програмата:

- Общ напредък и напредък по отделните приоритетни оси на ОПТП

Подробни данни в цифрово изражение за изпълнението на ОПТП – като цяло за Програмата и по ПО, са представени в Таблица № 7 на настоящия доклад.

Към настоящият момент се изпълняват проекти и по трите приоритетни оси на ОПТП. Общата стойност на всички **договорени средства** по програмата е 23 119 019 лв. (11 820 566,88 евро), което представлява близо 21% от бюджета за целия програмен период.

Общата стойност на **реално изплатените средства** по ОПТП е 6 161 484,39 лв. (3 150 316,95 евро), което представлява 5,5% от средствата, определени по оперативната програма.

Верифицираните от УО разходи са 6 153 183,83 лв. (3 146 072,94 евро). От началото на 2010 г. до сега е налице увеличаване на размера на верифицираните разходи с 2 591 396,31 лв. (1 324 959,89 евро), което в сравнение с верифицираните разходи за 2009 г. е почти двойно (42 %).

Сертифицираните разходи са на стойност 3 064 817,03 лв. (1 567 040,10 евро).

• Извършени (в периода 1 януари 2010 г. – 30 юни 2010 г.)/предвидени промени в ОПТП

- Институционални промени в периода 1 януари 2010 г. – 30 юни 2010 г.

През месец април на 2010 г. бяха извършени институционални промени, свързани с управлението на програмата. С ПМС № 69/14 април 2010 г. за изменение и допълнение на УПМСНА, дирекция ОПТП е прехвърлена от МФ в администрацията на МС. С Постановление № 70/2010 г. за координация при управлението на средствата от ЕС за **ръководител на УО е определен министърът по управление на средствата от ЕС.**

В резултат на настъпилите структурни промени и с оглед на привеждане на системата за управление и контрол на оперативната програма в съответствие с тях, са предприети мерки за ревизиране на действащите административни и нормативни актове, на процедурите и вътрешните работни документи за изпълнение на програмата. Предприети са също и мерки за ускоряване на процеса на верифициране и разплащане.

- Взети решения на последното заседание на КН и статус на междинните оценки

На последното заседание на КН на ОПТП, проведено на 22 юни 2010 г., е одобрено решение ОПТП да финансира частично или изцяло **възнагражденията на служителите** на административните звена, които са бенефициенти по ОПТП. Като мотиви за това решение са посочени – облекчаване на държавния бюджет с близо 20 000 000 лв. за периода 2010 - 2015 г., допълнително гарантиране усвояването на средствата по ОПТП и стабилността на административния капацитет на бенефициентите по ОПТП.

Одобрена е малка промяна в оперативната програма, свързана с включването на **нови бенефициенти** по мярката на подкрепа „Функциониране на национална мрежа от областни информационни центрове за кохезионната политика в България” – общините областни центрове и неправителствени организации, членове на мрежата „Europe Direct”. Целта на одобрената промяна е бързото децентрализирано изграждане на регионалните информационни центрове за популяризиране европейската кохезионна политика.

Към момента има извършени две междинни оценки на ОПТП, като КН на ОПТП беше запознат с резултатите от тях през януари 2010 г. През първото полугодие на 2010 г. няма извършени други междинни оценки на програмата.

- **Проведено изслушване пред КЕВКЕФ – 9 юни 2010 г.**

По време на изслушването беше представен в резюме напредъкът по програмата към 31 май 2010 г., както и извършените институционални промени през месец април т.г. УО отбеляза, че е изпълнена една от основните цели на ОПТП – създаването на ИСУН. Като предстоящи инициативи на програмата се предвижда **изграждането и управление на мрежа от 28 регионални информационни центрове** в България в областните градове; подпомагане изпълнението на функциите и повишаване на капацитета на бенефициентите; обучение на управляващите органи и междинни звена и други ключови проекти.

Към УО на ОПТП беше отправен въпрос относно **напредъкът по проект на Централното координационно звено за провеждане на обучения на регионалните и местни власти**, който по информация от Националното сдружение на общините на Република България, е със сериозно закъснение – наблюдава се забавяне с две години на подписването на договор с избрания изпълнител по проекта. В отговор на поставения въпрос представителите на УО уточниха, че причина за забавянето е процедурата по обжалване на обществената поръчка пред Върховния административен съд, както и настъпилата забава, вследствие на реструктурирането и преместването на бенефициента по проекта в администрацията на МС. Допълнително усложнение възниква с казуса относно законосъобразността договора да бъде сключен с друга администрация (МС), където се намира бенефициентът след прехвърлянето, а не с тази, която е провела обществената поръчка (МФ). Случаят е отнесен за тълкуване до Агенцията по обществени поръчки. КЕВКЕФ отправи препоръка за по-бързо решаване на този въпрос, предвид крайната необходимост да се повиши капацитета на ключовия бенефициент по оперативните програми – общините. Комисията ще следи и въдеще развитието по този ключов проект за повишаване на административния капацитет на общините за работа по европейските фондове и програми.

Приоритетни оси/Програма	Бюджет: европейско финансиране	Бюджет: национално финансиране	Общ бюджет (европейски и национални средства)	Разплатени средства от УО за периода 01.01.2010г. – 30.06.2010г.	Разплатени средства от УО: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Очакван размер на плащанията от УО: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Бр. сключени договори в периода 01.01.2010г. – 30.06.2010г.	Бр. сключени договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Стойност на сключените договори в периода 01.01.2010г. - 30.06.2010г.	Стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Индикативен бр. на сключените договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Индикативна стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Бр. приключили процедури в периода 01.01.2010г. – 30.06.2010г.	Бр. приключили процедури: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Бр. текущи процедури	Бр. планирани процедури за стартване: 01.07.2010г.-31.12.2010г.
ПО 1	25 000 000	4 411 765	29 411 765	399 822	1 525 247	4 026 776	1	18*	0	7 590 799	24	9 327 817	0	0	7	0
ПО 2	9 659 303	1 704 583	11 363 886	0	972 622	1 103 444	0	3**	0	1 990 014	3	1 990 014	0	0	4	0
ПО 3	13 637 210	2 406 566	16 043 776	0	652 448	1 562 611	0	6	0	2 239 754	9	5 586 824	0	0	3	1
ОП	48 296 513	8 522 914	56 819 427	399 822	3 150 317	6 692 831	0	27	0	11 820 567	37	16 904 655	0	0	14	1

Таблица № 7 Финансово изпълнение по ОПТТ към 30.06.2010 г. (в евро)

ПО 1 – Подпомагане реализирането на дейностите на структурите на централно ниво и мерки за изграждане на капацитет на институциите, работещи по СКФ

ПО 2 – Допълнително разработване и подпомагане на функционирането на Унифицирана информационна система за управление и наблюдение на СКФ в България

ПО 3 – Популяризиране на европейската Кохезионна политика и нейните цели в България и осигуряване на обща и статистическа информация

* Три прекратени и един приключил проект

** Един прекратен проект

2. ПРОГРАМИ ЗА ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО ПО ЦЕЛ 3 „ЕВРОПЕЙСКО ТЕРИТОРИАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО”

За информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по програмата и др.:

- Интернет-страницата на ОПРР: <http://www.bgregio.eu/>
- Годишният доклад на КЕВКЕФ за 2009 г., стр. 79-94 и стр. 160-161 : http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

- **Проведено изслушване пред КЕВКЕФ – 28 април 2010 г.**

По отношение на Програмите за териториално сътрудничество 2007 – 2013 г., бяха акцентирани следните ключови аспекти:

Програми за ТГС по външните граници на ЕС:

Процедурните наръчници по Програмите вече са финализирани, което следва да бъде отбелязано, предвид факта, че такива документи са липсвали през последните три години. Все още Програмите са на **етап провеждане и получаване на Оценка за съответствие**, след която ще могат да се преведат авансите към страната ни, което е и отличителна особеност на този тип програми. Като причина за забавянето на процесите по Оценка на съответствието бяха посочени и политическите промени в партниращите държави. **Проектите на Меморандуми за разбирателство** по Програмите за ТГС са двустранно съгласувани и процедурите за Решение на МС за упълномощаване на министъра на регионалното развитие и благоустройството за подписването им са в процес на изпълнение.

Програми за ТГС по вътрешните граници на ЕС:

Одитът за Оценка на съответствието по **ТГС България – Румъния** е приключил и се очаква получаването на положителната оценка. В процес на финализиране е процедурата по подготовка на ратификацията на Меморандума за разбирателство между Република Румъния и Република България, който е подписан на 26.02.2010 г. от министрите, отговарящи за регионалното развитие в двете държави. По **ТГС България – Гърция** предстои финализиране на Описанието на системите за управление и контрол и представянето му за одобрение пред Европейската комисия. В периода март - май 2010 г. се провежда вътрешна процедура за обсъждане на първи вариант на получения от УО проект на Меморандум за разбирателство. Предстои финализиране на текстовете и междуведомствено съгласуване на проекта.

2.1 ПРОГРАМИ ЗА ТГС С УЧАСТИЕТО НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПО ВЪТРЕШНИТЕ ГРАНИЦИ НА ЕС

2.1.1 ПРОГРАМА ТГС „РУМЪНИЯ - БЪЛГАРИЯ” 2007 – 2013 г.

- **Оценка за съответствие (статус)**

На 10 юни 2010 г. ЕК даде положителна оценка на съответствието на системата за управление и контрол на програмата.

- **Статус на процеса по финализиране на Меморандума за разбирателство по Програмата**

На 26.02.2010 г. в гр. София официално е подписан Меморандума за разбирателство. Съгласувателната процедура относно ратификация на Меморандума от НС на Република България е приключила на 30.04.2010 г.

Финансовата обосновка към доклада не е одобрена от Министерство на финансите, поради липса на заложен средства за 2010 г. за изпълнение на програмата. Съгласно отправената бележка от страна на МФ, в обосновката следва да бъде записано, че средствата за 2010 г. по програмата ще бъдат осигурени с актуализацията на бюджет 2010 г. в рамките на предвиденото за системата на МРРБ „финансиране на приоритетни инфраструктурни проекти”. В края на месец юни е внесена ревизирана финансова обосновка, съгласно последната бележка на МФ, чието одобрение се очаква.

- **Общ напредък по Програмата и по отделните приоритетни оси**

Съгласно приложената таблица:

Одобрени проекти за финансиране към 30.06.2010 г.	Стойност (евро)	% от бюджета за ПО	Брой одобрени проекти
1. Приоритетна ос 1: Достъпност	52 654 814,95	55,18 %	16
2. Приоритетна ос 2: Околна среда	32 173 832,57	35,80 %	17
3. Приоритетна ос 3: Икономическо и социално развитие	30 691 907,65	54,32 %	55
4. Стратегически проекти	5 979 460	-	1
5. Общо одобрени проекти за финансиране по (1+2+3+4)	121 500 015,17	46,37%	89

- **Последно заседание на Съвместен комитет за наблюдение (СКН) – взети решения**

На 21.04.2010 г. в гр. Гюргево е проведено третото заседание на Съвместния направляващ комитет, на което са одобрени **47 проектни предложения** на обща стойност от **88 875 432 млн. евро** от подадените общо **74 проектни предложения** в рамките на междинния срок до 30 април 2009 г.

Обявена е втора покана за набиране на стратегически проектни предложения с краен срок на подаване 14 май 2010 г. В момента се провежда процедура по оценка на подадените четири стратегически проекта.

- **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Програмата в периода 1 януари 2010 г. – 30 юни 2010 г.**

Като основни проблеми за успешното реализиране на програмата, Националният партниращ орган в МРРБ отбелязва: **забавянето на одобрението на финансовата обосновка** от страна на МФ във връзка с ратифицирането на Меморандума за разбирателство, както и **забавянето на процедурата по осигуряване на българското национално финансиране** от Държавния бюджет.

Приоритетни оси/Програма	Бюджет: европейско финансиране	Бюджет: национално финансиране	Общ бюджет (европейски и национални средства)	Разплатени средства от НПО* за периода 01.01.2010г.-30.06.2010г.	Разплатени средства от НПО*: от 01.01.2007г. до 30.06.2009г.	Очакван размер на плащанията от НПО* : от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Бр. сключени договори в периода 01.01.2010г. – 30.06.2010г.	Бр. сключени договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Стойност на сключените договори в периода 01.01.2010г. – 30.06. 2010г.	Стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Индикативен бр. на сключените договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Индикативна стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Бр. приключили процедури в периода 01.01.2010г. – 30.06.2010г.	Бр. приключили процедури: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Бр. текущи процедури	Бр. планирани процедури за стартиране: 01.07.2010г. – 31.12.2010г.
ПО 1	80 594 790	14 832 151	95 426 941						586 755		16	52 654 815	1	5	3	
ПО 2	76 238 315	13 646 018	89 884 333						371 931		17	32 173 832	1	5	3	
ПО 3	47 921 227	8 577 497	56 498 724						8 526 820		55	36 671 368	1	5	3	
ПО 4	13 069 425	7 124 118	20 193 543		229 182		12		196 802					8		
ОП	217 823 757	44 179 784	262 003 541			10 553 041			9 485 507		89	121 500 015				

Таблица № 8 Финансово изпълнение по Програма ТГС „Румъния – България” 2007 – 2013 г. към 30.06.2010 г. **(в евро)**

*НПО – Национален партниращ орган - подпомага УО, който е Министерство на регионалното развитие и туризма в Румъния. НПО сключва договори за предоставяне на национално финансиране, а УО сключва договори за финансиране от ЕФРР, които са основните договори по проектите. Цифрите се отнасят до основните договори.

* Разплатените средства за 2010 г. и за периода 2007-2009 г., които надвишават средствата за сключени договори, са вследствие на разплащания по рамкови споразумения, сключени между МРРБ и съответен изпълнител и разходи за командировки на служители от НПО.

2.1.2 ПРОГРАМА ТГС „ГЪРЦИЯ - БЪЛГАРИЯ” 2007 – 2013 г.

- **Оценка за съответствие (статус)**

Предстои подаване на описанието на системите за контрол и доклад за оценка на съответствието до ЕК.

- **Статус на процеса по финализиране на Меморандума за разбирателство по Програмата**

Управляващия орган по програмата от гръцка страна не е предоставил окончателен вариант на Меморандума за разбирателство, за да бъде предоставен официално за съгласуване между ведомствата.

- **Общ напредък по Програмата и по отделните приоритетни оси**

Съгласно приложената таблица.

- **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Програмата в периода 1 януари 2010 г. – 30 юни 2010 г.**

Забавяне на назначаването на персонал в Съвместния технически секретариат в гр. Солун и Информационното звено в гр. Смолян, въпреки, че процедурата е стартирала на 31 юли 2009 г. и е приключила през м. април 2010 г.

Приоритетни оси/Програма	Бюджет: европейско финансиране	Бюджет: национално финансиране	Общ бюджет (европейски и национални средства)	Разплатени средства от НПО* за периода 01.01.2010г.-30.06.2010г.	Разплатени средства от НПО*; от 01.01.2007г. до 30.06.2009г.	Очакван размер на плащанията от НПО*; от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Бр. сключени договори в периода 01.01.2010г. – 30.06.2010г.	Бр. сключени договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Стойност на сключените договори в периода 01.01.2010г. – 30.06. 2010г.	Стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Индикативен бр. на сключените договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Индикативна стойност на сключените договори: от 01.01.2007г. до 31.12.2010г.	Бр. приключили процедури в периода 01.01.2010г. – 30.06.2010г.	Бр. приключили процедури: от 01.01.2007г. до 30.06.2010г.	Бр. текущи процедури	Бр. планирани процедури за стартиране: 01.07.2010г. – 31.12.2010г.
ПО 1	50 938 541	8 989 154	59 927 695													
ПО 2	26 576 630	4 689 994	31 266 624													
ПО 3	26 576 630	4 689 994	31 266 624													
ПО 4	6 644 157	1 172 498	7 816 655													
ОП	110 735 958	19 541 640	130 277 598									60 000 000				

Таблица № 9 Финансово изпълнение по Програма ТГС „Гърция - България” 2007 – 2013 г. към 30.06.2010 г. (в евро)

*НПО – Национален партниращ орган- подпомага УО, който е Министерство на икономиката, конкурентноспособността и търговския флот в Гърция. УО сключва договорите по проектите.

* Разплатените средства за 2009 г. и за периода 2007-2009 г. са вследствие на разплащания по рамкови сключени споразумения м/у МРРБ и съответен изпълнител и разходи за командировки на служители от НПО.

2.2 ПРОГРАМИ ЗА ТГС С УЧАСТИЕТО НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПО ВЪНШНИТЕ ГРАНИЦИ НА ЕС

2.2.1 ПРОГРАМА ТГС „БЪЛГАРИЯ - СЪРБИЯ” 2007 – 2013 г.

- **Оценка за съответствие (статус)**

Описанието на системите за управление и контрол е в процес на финализиране. Предстои одитна мисия на Одитния орган.

- **Статус на процеса по финализиране на Меморандума за разбирателство по Програмата**

Предстои окончателното съгласуване на Меморандума за разбирателство с Националния партниращ орган. В процес на изготвяне е пакет документи за внасяне в Министерския съвет на проект на Решение на МС за приемане на Меморандума за разбирателство.

- **Общ напредък по Програмата и по отделните приоритетни оси**

- проведена процедура за подбор на ръководител и експерти от българска страна в Съвместния технически секретариат (СТС). Назначен състав на СТС;
- подготовка за стартиране на оценката на подадените по първата покана проектни предложения;
- одобрени са промени в Програмата на 19-ти ИПП Комитет, както и от ЕК;
- в процес на одобрение е Наръчникът за изпълнение на програмата;
- подготовка и изпращане в ЕК на Годишния доклад за изпълнение на програмата за 2009 г.;
- проведена е писмена процедура на СКН за одобряване на Годишен доклад за 2009 г. и одобряване на индикативен бюджетен план по приоритетна ос „Техническа помощ” за 2010 г.

- **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Програмата и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2010 г. – 30 юни 2010 г.**

Недостатъчно разбиране от страна на Националния партниращ орган по отношение на необходимата информация за изготвяне на документите за Оценка на съответствие на програмата. Неяснота по отношение на начина и структурата, която ще изпълнява първо ниво на контрол на сръбска територия.

2.2.2 ПРОГРАМА ТГС „БЪЛГАРИЯ - МАКЕДОНИЯ” 2007 – 2013 г.

- **Оценка за съответствие (статус)**

Описанието на системите за управление и контрол е изготвено. В процес на изпълнение е Одитна мисия на Одитния орган. Очаква се становище.

- **Статус на процеса по финализиране на Меморандума за разбирателство по Програмата**

Предстои окончателно съгласуване на Меморандума с Националния партниращ орган. Изготвен е пакет документи за внасяне в Министерския съвет на проект на Решение на МС за приемане на Меморандума за разбирателство.

- **Общ напредък по Програмата и по отделните приоритетни оси**

- проведена процедура за подбор на ръководител и експерти от българска страна в Съвместния технически секретариат (СТС). Назначен състав на СТС;

- подготовка за стартиране на оценката на подадените по първата покана проектни предложения;
- одобрени са промени в Програмата на 19-ти ИПП Комитет, както и от ЕК;
- одобрен Наръчник за изпълнение на програмата;
- подготовка и изпращане в ЕК на Годишния доклад за изпълнение на програмата за 2009 г.;
- проведена е писмена процедура на СКН за одобряване на Годишен доклад за 2009 г. и одобряване на индикативен бюджетен план по Приоритетна ос „Техническа помощ” за 2010 г.

- **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Програмата и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2010 г. – 30 юни 2010 г.**

Недостатъчно разбиране от страна на Националния партниращ орган по отношение на необходимата информация за изготвяне на документите за Оценка на съответствие на програмата.

2.2.3 ПРОГРАМА ТГС „БЪЛГАРИЯ - ТУРЦИЯ” 2007 – 2013 г.

- **Оценка за съответствие (статус)**

Описанието на системите за управление и контрол е в процес на финализиране. Предстои одитна мисия на Одитния орган.

- **Статус на процеса по финализиране на Меморандума за разбирателство по Програмата**

Предстои окончателното съгласуване на Меморандума с Националния партниращ орган. В процес на изготвяне е пакет документи за внасяне в Министерския съвет на проект на Решение на МС за приемане на Меморандума за разбирателство.

- **Общ напредък по Програмата и по отделните приоритетни оси**

- проведена процедура за подбор на ръководител и експерти от българска страна в Съвместния технически секретариат (СТС). Назначен състав на СТС;
- подготовка за стартиране на оценката на подадените по първата покана проектни предложения;
- одобрени са промени в Програмата на 19-ти ИПП Комитет, както и от ЕК;
- в процес на одобрение е Наръчникът за изпълнение на програмата;
- подготовка и изпращане в ЕК на Годишния доклад за изпълнение на програмата за 2009 г.;
- проведена е писмена процедура на СКН за одобряване на годишен доклад за 2009 г. и одобряване на индикативен бюджетен план по Приоритетна ос „Техническа помощ” за 2010 г.

- **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Програмата и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2010 г. – 30 юни 2010 г.**

Недостатъчно разбиране от страна на Националния партниращ орган по отношение на необходимата информация за изготвяне на документите за Оценка на съответствие на програмата. Смяна на Националния партниращ орган от турска страна. Липса на необходимите структури на турска територия. Неяснота от страна на Националния партниращ орган относно системата за осъществяване на първо ниво на контрол на турска територия.

Приоритетни оси/Програма	Бюджет 2007-2011 европейско финансиране (в евро)	Бюджет 2007-2011 : национално финансиране от двете държави (в евро)	Общ бюджет 2007-2011 (европейски и национални средства) (в евро)	Разплатени средства от УО за периода 01.01.2010г. – 30.06.2010г.	Разплатени средства от УО от 01.01.2007 г. до 30.06.2010г.	Очакван размер на плащанията от УО: от 01.01.2007 г. до 31.12.2010 г.*	Бр. сключени договори в периода 01.01.2010 г.- 30.06.2010г.	Бр. сключени договори: от 01.01.2007г. до 30.06.2010 г.	Стойност на сключените договори в периода 01.01.2010г.- 30.06.2010 г.	Стойност на сключените договори: от 01.01.2007 г. до 30.06.2010 г.	Индикативен бр. на сключените договори: от 01.01.2007 г. до 31.12.2010 г.	Индикативна стойност на сключените договори: от 01.01.2007 г. до 31.12.2010 г.	Бр. приключили процедури в периода 01.01.2010 г. – 30.06.2010 г.	Бр. приключили процедури: от 01.01.2007г. до 30.06.2010 г.	Бр. текущи процедури	Бр. планирани процедури за стартиране: 01.07.2010 г. – 31.12.2010 г.
Програма за трансгранично сътрудничество България – Сърбия по Инструмента за предприсъединителна помощ																
ПО 1	11 695 422	2 063 898	13 759 320	0	0	884800	0	0	0	0	12-30	4424000	0	0	1	0
ПО 2	7 442 542	1 313 390	8 755 932	0	0	563054	0	0	0	0		2815273	0	0	1	0
ПО 3 - ТА	2 126 440	375 254	2 501 694	1060	21768		0	1	0	9820					0	0
ОБЩО	21 264 404	3 752 542	25 016 946	0	0	884800	0	0	0	0	12-30	4424000	0	0	1	0
Програма за трансгранично сътрудничество България – Македония по Инструмента за предприсъединителна помощ																
ПО 1	4 854 471	856 672	5 711 143	0	0	367258	0	0	0	0	13-20	1836290	0	0	1	0
ПО 2	6 068 089	1 070 839	7 138 928	0	0	459072	0	0	0	0		2295362	0	0	1	0
ПО 3 - ТА	1 213 618	214 168	1 427 786	5331	52496		1	2	9500	17300					0	1
ОБЩО	12 136 178	2 141 679	14 227 857	0	0	367258	0	0	0	0	13-20	1836290	0	0	1	0
Програма за трансгранично сътрудничество България – Турция по Инструмента за предприсъединителна помощ																
ПО 1	7 394 659	1 304 940	8 699 599	0	0	559432	0	0	0	0	10-25	2797160	0	0	1	0
ПО 2	9 243 324	1 631 175	10 874 499	0	0	699290	0	0	0	0		3496451	0	0	1	0
ПО 3 - ТА	1 848 665	326 235	2 174 900	195	19053		1	2	9500	19350					0	1
ОБЩО	18 486 648	3 262 350	21 748 998	0	0	559432	0	0	0	0	10-25	2797160	0	0	1	0

Таблица № 10 Финансово изпълнение по Програмите за ТГС по външните граници за 2007 – 2013 г. към 30.06.2010 г. (в евро)

*Посочените средства са 20% (размера на авансовото плащане) от предвидените за финансиране на проекти по първата покана средства.

3. НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЧЕСКА РЕФЕРЕНТНА РАМКА 2007 – 2013 г.

- **Ключови послания и заключения от Петото заседание на Комитета за наблюдение на Националната стратегическа референтна рамка (КН на НСРР), проведено на 15 януари 2010 г.**

По време на Петото заседание на КН на НСРР е подчертана основната задача на правителството на Република България през 2010 г., а именно да бъдат ускорени плащанията и процеса по подготовка на нови проекти за финансиране със средства от ЕС. Средствата по линия на Структурните и Кохезионния фондове са една изключително добра възможност за по-бързо преодоляване на последиците от глобалната икономическа и финансова криза за страната ни и трябва умело да се възползваме като държава-членка от ефектите на Кохезионната политика на ЕС.

Отчетени са положените в последните месеци сериозни усилия за решаване на натрупаните досега проблеми в страната по отношение усвояването на средствата от ЕС. Координацията е подобрена значително като е създаден единен координационен център в администрацията на Министерския съвет.

Отчетено е, че за разлика от общините, представителите на бизнеса в Република България все още трудно сформират общи позиции. В тази връзка, структурите на държавната администрация ще продължават да търсят и водят активен диалог с бизнеса за намиране на най-подходящите решения по предизвикателствата пред българските фирми.

От страна на ЕК умело е отбелязано, че средствата по линия на европейските програми трябва да се разглеждат като ценен актив, чрез който може да бъде ускорен инвестиционният процес както по отношение развитието на инфраструктурата, така и на човешките ресурси. Отчетени са полаганите от правителството усилия за ускоряване и успешно реализиране на проектите за Автомагистрала „Тракия“ и столичното метро. Препоръката на представителите на ЕК към българските експерти е да се подготвят повече проекти по ОПТ и ОПОС. Предвид факта, че изпълнението на големите инфраструктурни обекти отнема 3 - 4 години, трябва да се ускори процесът по усвояване на средствата по тези Програми. Другата препоръка от страна на ЕК е свързана със засилването на административния капацитет.

- **Финансово изпълнение на ОП по Цел 1 „Сближаване“ на Република България**

Обобщени данни за финансовото изпълнение на седемте ОП са представени в **Таблица № 11** на настоящия доклад.

От таблицата е видно, че към 30 юни 2009 г. е разплатен едва 1 % от разполагаемия бюджет по Програмите, а **за първата година от управлението на настоящото правителство е постигнат ръст от около седем пъти в нивото на разплащане за ОП по Цел 1 „Сближаване“ на Република България**, като към 30 юни 2010 г., вече са разплатени приблизително 7 % от финансовите ресурси по тези ОП.

ОП / Фонд	Бюджет на ОП (средства от ЕС)	Бюджет на ОП (нац. средства)	Общо платено към 30 юни 2009 г. (ЕС и нац. средства)	Общо платено към 31 декември 2009 г. (ЕС и нац. средства)	Общо платено към 30 юни 2010 г. (ЕС и нац. средства)
1. ОПТ/ЕФРР и КФ	1 624 479 623	379 001 543	1 661 313	42 311 788	77 472 648
2. ОПОС/ЕФРР и КФ	1 466 425 481	334 322 604	21 233 536	49 428 496	75 097 441
3. ОПРР/ЕФРР	1 361 083 545	240 191 214	11 985 214	31 087 583	78 874 073
4. ОПРЧР/ЕСФ	1 031 789 139	182 080 436	15 921 072	39 831 993	70 527 642
5. ОПРКБИ/ЕФРР	987 883 219	174 332 333	684 458	4 655 169	216 932 910
6. ОПАК/ЕСФ	153 670 724	27 118 363	27 427 932	37 865 892	39 801 998
7. ОПТП/ЕФРР	48 296 513	8 522 914	1 217 762	2 750 495	3 289 157
ОБЩО	6 673 628 244	1 345 569 407	80 131 286	207 931 417	561 995 868

Таблица № 11 Финансово изпълнение на СКФ на ЕС към 30.06.2010 г. по официални данни на СО (**в евро**)

III. ПРОГРАМИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПО ЕВРОПЕЙСКИЯ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ И ЕВРОПЕЙСКИЯ ФОНД ПО РИБАРСТВО НА ЕС ЗА ПРОГРАМНИЯ ПЕРИОД 2007 – 2013 г.

1. ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ 2007 – 2013 г.

За информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по програмата и др.:

- Интернет-страницата на ПРСР: <http://prsr.government.bg/>
- Годишният доклад на КЕВКЕФ за 2009 г., стр. 97-104 и стр. 161-162: http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

- **Общ напредък по ПРСР и напредък по отделните оси и мерки**

Информация за процеса на одобрение на проекти по ПРСР за периода 01.01.2010 г. – 30.06.2010 г.:

През периода **01.01.2010 г. – 30.06.2010 г.** по ПРСР (с общ бюджет от 3 241 938 392 евро) са приети общо 503 проекта като размерът на разходите, за които се кандидатства е все още в процес на въвеждане в информационната система на Разплащателната агенция (РА) – Интегрирана система за администриране и контрол (ИСАК).

Одобрените проекти за периода са 635 бр. на обща стойност от около 136,5 млн. евро., за които отпуснатата субсидия е приблизително 102,56 млн. евро. За същия период са отхвърлени 403 заявления за подпомагане на обща стойност от около 58,33 млн. евро.

От началото на стартиране на ПРСР до 30.06.2010 г. са приети 11 049 проекта на обща стойност от около 2,488 млрд. евро и субсидия, за която се кандидатства в размер на 1,968 млрд. евро. От тях са одобрени 6 863 бр. заявления за подпомагане на обща стойност 0,881 млрд. евро. Субсидията по одобрените проекти възлиза общо на 0,632 млрд. евро (1,236 млрд. лв.).

Проекти с подписани договори			
Мярка	БРОЙ	ОДОБРЕНИ РАЗХОДИ	СУБСИДИЯ
Ос I			
Мярка 111 Професионално обучение, информационни дейности и разпространение на научни знания	-	- лв	- лв
Мярка 112 Създаване на стопанства на млади фермери	4 167	202 620 213 лв	202 620 213 лв
Мярка 121 Модернизиране на земеделските стопанства	1 867	917 034 815 лв	472 487 445 лв
Мярка 122 Подобряване на икономическата стойност на горите	-	- лв	- лв
Мярка 123 Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти	24	72 723 788 лв	35 662 789 лв
Мярка 141 Подпомагане на полу-пазарни стопанства	467	6 850 295 лв	6 850 294 лв
Мярка 142 Създаване на организации на производители	-	- лв	- лв
Мярка 143 Предоставяне на съвети и консултиране в земеделието в България и Румъния	-	- лв	- лв
Ос II			
Мярка 223 Първоначално залесяване на неземеделски земи	29	3 189 038 лв	2 947 935 лв
Мярка 226 Възстановяване на горския потенциал и въвеждане на превантивни дейности	20	1 962 827 лв	1 932 338 лв
Ос III			
Мярка 311 Разнообразяване към неземеделски дейности	-	- лв	- лв
Мярка 312 Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия	37	17 745 506 лв	11 646 004 лв
Мярка 313 Насърчаване на туристическите дейности	-	- лв	- лв
Мярка 321 Основни услуги за населението и икономиката в селските райони	107	341 084 498 лв	340 920 955 лв
Мярка 322 Обновяване и развитие на населените места	145	161 086 695 лв	160 779 155 лв
общо:	6 863	1 724 297 674 лв	1 235 847 128 лв

От началото на ПРСР до 30.06.2010 г. са отхвърлени, анулирани и оттеглени от кандидатите общо 1 855 проекта, от които 1 458 бр. са отхвърлените, 120 са анулираните проекти (такива проекти, които са одобрени, но кандидатите са се отказали да подпишат предложените им договори) и 277 бр. са оттеглените заявления (кандидати, които са подписали договори, но са се отказали да изпълнят проектите).

Информация за процеса на плащане на проекти по ПРСР

За периода 01.01.2010 – 30.06.2010 г.

В разглеждания период са подадени общо 2 376 заявки за плащане на стойност 224,24 млн. евро. Платените заявки са 3 813 бр. на стойност 201,81 млн. евро (394,71 млн. лв.), а плащания са отказани на 104 заявки на стойност 4,09 млн. евро (7,994 млн. лв.).

Извършени плащания		
Мярка	Брой	Стойност
112 "Създаване на стопанства на млад фермер"	2535	61 970 610,00 лв.
121 "Модернизация на земеделски стопанства"	589	129 789 753,96 лв.
141"Подпомагане на полупазарни стопанства в процес на реструктуриране"	464	1 360 448,00 лв.
143 "Предоставяне на съвети и консултиране в Земеделieto в България и Румъния	3	2 675 149,56 лв.
511 "Техническа помощ"	15	1 462 519,55 лв.
321 "Основни услуги за икономиката и населението на селските райони "	74	125 123 669,58 лв.
322 "Развитие и обновяване на селата"	131	72 261 995,45 лв.
432-1 "Лидер"	2	68 709,48 лв.
Общо	3813	394 712 855,58 лв.

За периода 17.04.2009 г. – 30.06.2010 г.:

От началото на ПРСР към 30.06.2010 г. са подадени 5 939 заявки за плащане на обща стойност 0,520 млрд. евро, от които са платени 5 856 заявки на стойност 293,623 млн. евро (574,277 млн. лв.) и отказани за плащане 151 заявки на стойност 6,154 млн. евро.

Извършени плащания		
Мярка	Брой	Стойност
112 "Създаване на стопанства на млад фермер"	4014	98 126 244,00 лв.
121 "Модернизация на земеделски стопанства"	1124	269 487 307,29 лв.
141"Подпомагане на полупазарни стопанства в процес на реструктуриране"	464	1 360 448,00 лв.
143 "Предоставяне на съвети и консултиране в Земеделieto в България и Румъния	8	4 202 638,23 лв.
511 "Техническа помощ"	39	3 645 993,48 лв.
321 "Основни услуги за икономиката и населението на селските райони "	74	125 123 669,58 лв.
322 "Развитие и обновяване на селата"	131	72 261 995,45 лв.
432-1 "Лидер"	2	68 709,48 лв.
Общо	5856	574 277 005,51 лв.

- **Последно заседание на Комитета за наблюдение – взети решения, в т.ч. статус на междинните оценки**

На последното заседание на Комитета по наблюдение на ПРСР, проведено на 04.05.2010 г., са взети редица решения за промени в ПРСР, които да бъдат включени в 5-тата нотификация. С промените се цели постигане на по-облекчен режим на кандидатстване по различните мерки.

По отношение на статуса на междинната оценка – сключен е договор с фирма „Agrotec”, която е представила в дирекция „Развитие на селските райони” проект на доклад за текущата оценка на ПРСР за периода от 01.07.2009 г. до 30.03.2010 г. До края на т.г. Изпълнителят по договора следва да представи **окончателен доклад за междинна оценка на ПРСР, съгласно Регламент на Съвета (ЕО) № 1698/2005.**

- **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на ПРСР и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2010 г. – 30 юни 2010 г.**

След извършения от ДФ „Земеделие” и УО анализ, е констатирано, че **основните проблеми, довели до забавяне на процеса на договориране на подадените заявления за подпомагане**, са свързани с наличието на съществени **пропуски в нормативната уредба**, касаещи прилагането на мерките по ПРСР. На практика тези пропуски са довели до обективна невъзможност на експертите от ДФЗ-Разплащателна агенция (РА) да вземат решение по одобрение или отхвърляне на подадените заявления, с което са способствали за посоченото забавяне. В допълнение на това, **недобре планирания прием по отваряне и затваряне на периодите за подаване на заявления за подпомагане**, както и **недостатъчния административен капацитет** са довели до допълнително натрупване на заявленията и удължаване на срока за тяхната обработка.

След встъпване на новото Ръководство на ДФЗ-РА са **предприети следните конкретни стъпки** с цел да се оптимизира процеса на обработка на натрупаните в предишния период заявления за подпомагане:

- **Временно спиране на приема на нови заявления** с цел да бъдат обработени наличните проекти, както и изготвяне на **график за отваряне на приема на заявления по всички мерки през 2010 г.**
- **Отстраняване на пропуските в нормативната уредба**, което да позволи на експертите в ДФЗ-РА да вземат решения по тях.
- С ПМС № 230 на МС от 25.09.2009 г. са отпуснати **допълнително 180 извънщатни бройки**. Проведени са два конкурса за назначаване на допълнителен персонал, съответно през 2009 г. и 2010 г.
- През месец ноември 2009 г. е направена промяна в Устройствения правилник на ДФЗ, като **са създадени допълнителни звена**, като например отдел „Координация и контрол”, чиято цел е да се извършва текущ анализ на маркетинговото състояние и нуждите в сектор „Земеделие”, в това число и на разнообразяване на икономическите дейности и добавяне на стойност в сектора.
- **Опростиране на процедурите за работа**, посредством:
  - ✓ Преустановяване на дублирането на проверки на централно и областно ниво на РА;
  - ✓ Изменения в нормативните актове по отделните мерки на програмата, с оглед създаване на условия за работа по ясни и недвусмислени правила. В този контекст са дадени правни дефиниции на понятия, за които е липсвала нормативна регламентация, поради което е натрупано забавяне на процеса на обработка на някои проекти през 2009 г. Това са понятия, свързани преди всичко със случаите на създаване на **изкуствени условия за получаване на финансова помощ по ПРСР – функционална несамостоятелност, свързаност на бенефициентите** и определяне на **максимално допустимата помощ** в тези случаи.

- **Проведено изслушване пред КЕВКЕФ – 24 март 2010 г.**

Изслушването по ПРСР беше проведено в рамките на съвместно заседание на КЕВКЕФ и Комисията по земеделие и гори на НС. Беше представен напредъкът по програмата, броят на обработените проекти, размерът на изплатената субсидия. Комисиите бяха запознати с работата по укрепване административния капацитет на служителите в Разплащателната агенция, заети с обработването на заявленията за подпомагане по ПРСР. Беше представено становището на Главна дирекция „Земеделие” на ЕК, че не се препоръчва прехвърляне на финансов ресурс от неатраактивните към привлекателните мерки по тази Програма преди извършването на междинна оценка през 2010 г.

2. ОП ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕКТОР РИБАРСТВО 2007 – 2013 г.

За информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по програмата и др.:

- Интернет-страницата на ОПРСР: <http://oprsr.government.bg/>
- Годишният доклад на КЕВКЕФ за 2009 г., стр. 105-109 и стр. 162-163: http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

- **Общ напредък по ОПРСР и напредък по отделните оси и мерки**

Към 30.06.2010 г. за прием са отворени седем мерки от ОПРСР:

- *Мярка 1.3.* Инвестиции на борда на риболовните кораби и селективност;
- *Мярка 2.1.* Производствени инвестиции в аквакултурата;
- *Мярка 2.6.* „Инвестиции в преработка и маркетинг на продукти от риболов и аквакултура”;
- *Мярка 3.1.* „Колективни дейности”;
- *Мярка 3.4.* „Развитие на нови пазари и промоционални кампании”;
- *Мярка 4.1.* „Развитие на рибарските области”;
- *Мярка 5.1.* „Техническа помощ”

Финансово изпълнение на ОПРСР за периода 14.12.2007 г. - 30.06.2010 г.

ДФ „Земеделие” – РА в качеството си на Междинно звено на Управляващия орган по ОПРСР е извършил следните плащания по изпълнени и верифицирани проекти както следва:

Общо от стартирането на Програмата до 30 юни 2010 г.					
Платени проекти по мярка 2.1 „Производствени инвестиции в аквакултурата”					
№	Ос	Мярка	Общ размер на инвестицията (евро)	Заявена субсидия по заявка за плащане (евро)	Платена сума (евро)
1	2	2.1	130 227,23	130 227,23	130 227,23
2	2	2.1	49 326,20	29 595,72	29 590,20
3	2	2.1	23 995,95	23 995,95	23 995,95
4	2	2.1	44 054,25	26 432,55	26 432,55
Общо:			247 603,64	210 251,45	210 245,93
Платени проекти по мярка 5.1 "Техническа помощ"					
1	5	5.1	30 649,65	28 752,81	28 752,81
2	5	5.1	10 817,66	9 654,40	9 654,40
3	5	5.1	12 620,47	12 557,80	12 557,80
4	5	5.1	2 553,78	2 537,54	2 537,52
5	5	5.1	4 652,76	5 583,31	4 652,76
6	5	5.1	30 649,65	30 275,38	30 275,38
7	5	5.1	7 012,88	6 428,47	6 428,47
Общо:			98 956,84	95 789,71	94 859,14
Общо платени по всички мерки:			346 560,47	306 041,16	305 105,07

Платени проекти за периода 01.01 - 30.06.2010 г.					
№	Ос	Мярка	Общ размер на инвестицията	Заявена субсидия по заявка за плащане	Платена сума
Платени проекти по мярка 2.1 „Производствени инвестиции в аквакултурата”					
1	2	2.1	49 326,20	29 595,72	29 590,20
2	2	2.1	23 995,95	23 995,95	23 995,95
3	2	2.1	44 054,25	26 432,55	26 432,55
Общо:			117 376,41	80 024,23	80 018,70
Платени проекти по мярка 5.1 "Техническа помощ"					
4	5	5.1	2 553,78	2 537,54	2 537,52
5	5	5.1	4 652,76	5 583,31	4 652,76
6	5	5.1	30 649,65	30 275,38	30 275,38
7	5	5.1	7 012,88	6 428,47	6 428,47
			44 869,06	44 824,70	43 894,13
Общо платени по			162 245,47	124 848,92	123 912,83

Напредък в изпълнението на ОПРСР за периода 01.01.2010 – 30.06.2010 г.

Със заповеди на Изпълнителния директор на ИАРА на 24.06.2010 г. за прием на проектни предложения са отворени още две мерки:

- *Мярка 3.1.* „Колективни дейности”
- *Мярка 3.4.* „Развитие на нови пазари и промоционални кампании”

Във връзка със стартирането на мярка 1.1. „Постоянно прекратяване на риболовни дейности”, на 27.05.2010 г. е одобрен **План за приспособяване на риболовното усилие**, с което УО е изпълнил изискванията на чл. 22, параграф 1 от Регламент на Съвета 1198/2006. Постоянно прекратяване на риболовни дейности се програмира под формата на **Националната схема за изваждане от експлоатация на риболовни кораби**, която УО изработи в съответствие с изискванията на чл. 22, параграф 2 от Регламент на Съвета 1198/2006. Националната схема за изваждане от експлоатация на риболовни кораби е завършена на 25.06.2010 г.

Със заповед на Изпълнителния директор на ИАРА на 02.06.2010 г. стартира етапът на изграждане на капацитет на потенциалните **Местни инициативни рибарски групи** по Приоритетна ос № 4 „Устойчиво развитие на рибарските области“.

На 15.06.2010 г. стартира дейността на **Националната рибарска мрежа (НРМ)** в България. НРМ е структура, създадена в рамките на УО на ОПРСР – Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури (ИАРА).

- **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на ОПРСР и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2010 г. – 30 юни 2010 г.**

Затруднение в осигуряването на регламентирания размер **частно съфинансиране** от страна на кандидатите за БФП, което води до невъзможност част от тях да пристъпят към реализиране на своите проекти.

Предприети мерки: С писмо от 19.05.2010 г. УО инициира срещи с представители на **Българска банка за развитие (ББР)**, в рамките на която е създаден **Национален гаранционен фонд**. Целта на водените преговори е **стартиране на прилагането на гаранционната схема**, която да улесни достъпа до финансиране за **Малки и средни предприятия (МСП)** от сектор „Рибарство”, като компенсира липсата на история или достатъчно обезпечение при кандидатстване за кредит, както и да намали риска, поеман от търговските банки в страната, кредитиращи МСП.

- **Статус на процеса по Оценка на съответствието**

За да компенсира натрупаното забавяне по изготвянето на Доклада за оценката на съответствие по ОПРСР, който трябваше да бъде готов през месец ноември 2009 г., Министерството на земеделието и храните (МЗХ) е изготвило **План за действие с конкретни мерки и срокове за извършване от Одитния орган на оценка на съответствието на системите за управление и контрол** по реда на член 71, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1198/2006, изградени в УО, МЗ и СО по ОПРСР.

Като позитивна мярка следва да се отбележи назначаване през месец февруари 2010 г. на **нов изпълнителен директор** на ИАРА, който предприема проактивни мерки за извеждането на оперативната програма от сложната ситуация, съпровождаща изготвянето на посочения доклад.

С цел спешното изготвяне на доклада за оценка на съответствие и изпращането му до службите на ЕК, МЗХ е наело **допълнителни външни одитори**, които да подпомогнат Одитния орган в извършването на одита. В одобрения план за действие е заложено **предварителният одитен доклад да бъде готов до края на месец юли 2010 г., а окончателният одитен доклад до края на месец август 2010 г.**

В отговор на отправената от ЕК препоръка за мястото на ОО на програмата, следва да се отбележи, че с ПМС № 131 от 2 юли 2010 г. функциите на Одитен орган (ОО) по ОПРСР са прехвърлени от Дирекция „Наблюдение, координация и административен контрол” в МЗХ на ИАОЕС към министъра на финансите.

- **Последно заседание на Комитета за наблюдение – взети решения, в т.ч. статус на междинните оценки**

На 01 юни 2010 г. се проведе Петото редовно заседание на КН на ОПРСР. На срещата е одобрен Годишният доклад за изпълнението на ОП за 2009 г. Представена е степента на изпълнение на програмата, вкл. информация за прилагането на дейностите по Приоритетна ос № 4 „Устойчиво развитие на рибарските области” в България.

Членовете на КН на ОПРСР са запознати със същността, особеностите и изискванията на предстоящата **Междинна оценка** по ОПРСР. Документ EFFC/63/2010 на ЕК от 20.05.2010 г. утвърждава методологическата рамка за извършването на междинните оценки на оперативните програми, финансирани от ЕФР. Съгласно включения в него график, **междинната оценка трябва да стартира до края на 2010 г., като се предвижда да приключи до месец юни 2011 г.**

От страна на ЕК е обърнато внимание на дългото забавяне на оценката на съответствие на Системите за управление и контрол, получило се в резултат на липсата на капацитет на Одитния орган в МЗХ. В допълнение са направени категорични препоръки за незабавна смяна на Одитния орган на ОПРСР.

- **Проведено изслушване пред КЕВКЕФ – 24 март 2010 г.**
По време на изслушването беше разгледан напредък по ОПРСР, както и препоръката на ЕК за прехвърляне на ОО и СО по ОПРСР – от системата на МЗХ към системата на МФ.

IV. ДРУГИ ПРОГРАМИ И ИНСТРУМЕНТИ, ПРЕДОСТАВЯЩИ ФИНАНСОВА ПОДКРЕПА ЗА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

1. ИНСТРУМЕНТ ШЕНГЕН

За информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по Инструмента Шенген и др.:

- Единния информационен портал, относно обща информация за инструмента:

<http://eufunds.bg/bg/page/19>

- Интернет-страницата на МФ, относно финансовото изпълнение по инструмента:

<http://www.minfin.bg/bg/page/449>

- Годишният доклад на КЕВКЕФ за 2009 г., стр. 110-116 и стр. 163-164:

http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

- **Общ напредък за периода 1 януари 2010 г. – 30 юни 2010 г. и кумулативен (от стартиране на дейностите – до 30 юни 2010 г.), в т.ч. физически и финансов прогрес (брой и стойност на сключените договори, извършени плащания и т.н.)**

Съгласно Решение на ЕК № С(2007) 1417 от 04.04.2007 и Решение на ЕК С (2009) 10399, с последващите изменения, са определени следните **срокове за усвояване на средствата по Инструмента Шенген:**

Краен срок за договаряне: 31 март 2010г.

Краен срок за изпълнение: 31 декември 2010г.

Краен срок за плащане: 31 декември 2010г.

Общ размер на договорените средства по Инструмент Шенген

През периода **01.01.2010-31.03.2010 г.** е постигнат **значителен напредък в договарянето на средствата** по Инструмента Шенген. Общият размер на **сключените договори** в изпълнение на НИП 2007-2009 към 30.06.2010 възлиза на **148,6 млн. евро** (с ДДС). Следва да се отбележи, че в допълнение на финансираните от ЕС средства в частта Шенген в размер на **128,9 млн. евро**, българското правителство прие ПМС 17/15.02.2010г. чрез което осигури **допълнителни средства в размер на 14,8 млн. евро** (28,96 млн. лв.) за реализирането на проекти по Националната Индикативна Програма на Инструмент Шенген, свързани с изпълнението на поетите ангажименти от страна на Република България за присъединяване към Шенгенското пространство.

Изпълнение на сключените договори, проблеми и предприети мерки:

По Инструмента Шенген са **сключени 178 договора**, от които:

- 90 договора за доставка на оборудване на обща стойност **126,043 млн. евро** без ДДС;
- 13 договора за строителни дейности на обща стойност **6,431 млн. евро** без ДДС;
- 7 договора за услуги на обща стойност **0.771 млн. евро** без ДДС;
- 68 договора с независими външни оценители на обща стойност около 0,052 млн. евро без ДДС;

Към края на м. юни 2010 е **приключило изпълнението на над 110 договора, в процес на изпълнение са около 60 договора.**

Дирекция **ЦЗФД към МФ осъществява мониторинг на изпълнението** на всички сключени договори и извършва проверки на място по изпълнението на доставките и строителните дейности. Дирекцията работи в тясно сътрудничество с институциите-получатели – МВР, МВнР и Държавна агенция „Национална сигурност” (ДАНС), с оглед ефективното управление на договорите.

Финансово изпълнение на Инструмента Шенген

Към 30.06.2010г. дирекция Централно звено за финансиране и договаряне към МФ (ЦЗФД) е **изплатила средства в размер над 68.6 млн. евро с ДДС (134.2) млн. лева.**

Верифициране на разходите по Инструмента Шенген

През 2010 година дирекция ЦЗФД към МФ, съвместно със Секретариата на Комитета за управление, наблюдение и контрол (КУНК) разработиха **механизъм за верифициране на разходите** по Инструмента Шенген, който е утвърден с решение на КУНК. В дирекция ЦЗФД е създадена организация и график за верифициране на разплатените разходи по всички изпълнени договори.

Към 30.06.2010 г. общият размер на **верифицираните** от дирекция „Централно звено за финансиране и договаряне” средства е **над 21 млн. евро**, в рамките на които са верифицирани разходите по над 80 договора. **Голяма част от разходите се очаква да бъдат верифицирани в**

периода септември – октомври 2010, когато ще има и сериозен напредък в изпълнението на основни приоритетни проекти и извършването на финални плащания по сключените договори.

- **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Инструмента и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2010 г. – 30 юни 2010 г.**

С особено внимание се следи изпълнението на следните проекти:

- *Интегрирана система „Синя граница”* (за изграждане на интегрирана система за контрол на черноморската граница) на стойност 22,782 млн. евро;
- *Реконструкция на съществуващия сграден фонд на територията на Специален дом за временно настаняване на чужденци в гр. Любимец* на стойност 5,099 млн. евро.
- *Доставка на „Летателна техника – 2 хеликоптера лек тип и един хеликоптер среден тип”*

За тези проекти е **установено закъснение в изпълнението**, в сравнение с първоначално заложените графици, поради комплексния им характер (наблюдава се забава при изпълнението на договорите за доставка, поради неприключили договори за строително-ремонтни работи).

Закъснява и изпълнението на няколко проекта, свързани с **Националната визова система**. Причина за това е липсата на готовност от страна на получателя Министерство на външните работи (МВНР) да получи доставките по сключените договори, поради закъснение в ремонта на помещенията на визовия център. Проведени са срещи между изпълнителите, Министерство на финансите и МВНР, като МВНР се е ангажирало да приключи ремонта на необходимите помещения през месец август 2010г.

- **Проведено изслушване пред КЕВКЕФ – 19 май 2010 г.**

По време на изслушването беше предоставена подробна информация за напредъка по програмата. Беше обърнато внимание на приетото ПМС № 17/15.02.2010 г. за одобряване финансирането на проекти, свързани с изпълнението на поетите ангажименти от страна на Република България за присъединяване към Шенгенското пространство, с оглед реализиране на предварително планираните дейности по Инструмента Шенген. Беше отбелязано, че са осигурени национални средства в размер на 14 809 603 евро (28 965 067 лв.) за финансиране изпълнението на 21 проекта по Националния индикативен план (НИП) за периода 2007 – 2009 г. Отчетено бе също така, че решението на ЕК за удължаване срока за сключването на договори след 31.12.2009 г. (до 31.03.2010 г.), по отношение на дейностите, финансирани по Инструмента Шенген, на практика е компенсирало в максимална степен забавените процедури и е позволило подписването на договори без да се нарушат правата и интересите на участниците.

2. ФИНАНСОВ МЕХАНИЗЪМ НА ЕВРОПЕЙСКОТО ИКОНОМИЧЕСКО ПРОСТРАНСТВО (ФМ на ЕИП)

Акцент в настоящия доклад, както бе и в Годишния доклад за 2009 г., е поставен върху усвояването на средствата от ЕС в Република България. В тази връзка, въпреки че страните донори (Исландия, Княжество Лихтенщайн и Кралство Норвегия) по Финансовия механизъм на ЕИП не са членки на ЕС, КЕВКЕФ счита за целесъобразно проследяването на процесите и по този източник на финансова подкрепа за насърчаване икономическото и социалното развитие на страната, с оглед отчитане допълняемостта с финансовата подкрепа по линия на СКФ.

За информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по ФМ на ЕИП и др.:

- Интернет-страницата на МОМН: <http://sf.mon.bg/index.php?w=eik-izpulnitelna>
- Годишният доклад на КЕВКЕФ за 2009 г., стр. 116-119 и стр. 164: http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

- **Физически и финансов напредък**

На основание Решение по т. 33.1 от Протокол № 2 от заседанието на МС от 15 януари 2009 г., изменено с Решение по т. 42 от Протокол № 21 от заседанието на МС от 28 май 2009 г., Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми” (ГД СФМОП) в МОМН изпълнява функциите на **ИА по ФМ на ЕИП**.

Управлението на проектите по ФМ на ЕИП се осъществява в **координация** между ИА ФМ на ЕИП и други институции, както следва:

- **Националното координационно звено** към Дирекция „Мониторинг на средствата от ЕС” на МС носи цялата отговорност за управление на дейностите по ФМ на ЕИП в страната-бенефициент;
- Дирекция „Национален фонд” в МФ, която изпълнява функциите на **Централен съкровищен орган**, отговорен за финансовото управление на помощта, предоставена на България по ФМ на ЕИП и на **Сертифициращ орган**.

В съответствие с Меморандума за разбирателство относно изпълнението на ФМ на ЕИП, Република България получава **финансова помощ в размер на 21,5 млн. евро за финансиране на 42 проекта**, в следните приоритетни области и съответстващите им фокусни области в периода 2007 – 2011 г., както следва:

- **защита на околната среда**, вкл. градската среда, посредством намаляване на замърсяването и насърчаване използването на възобновяема енергия - избрани за финансиране 9 проекта;
- **развитие на човешките ресурси** посредством насърчаване на образованието и обучението, укрепване на капацитета на местните власти и техните администрации в сферата на административните и публични услуги, както и на демократичните процеси, които ги подкрепят - избрани за финансиране 9 проекта;
- **здравеопазване и грижа за децата** - избрани за финансиране 13 проекта;
- **опазване на европейското културно наследство** - избрани за финансиране 11 проекта.

В рамките на програмата се финансират и следните **специфични форми на безвъзмездна помощ**:

- Фонд за подкрепа на неправителствени организации (с Междинно звено в МОМН – Дирекция „Европейска интеграция и международно сътрудничество”): на стойност 2 067 000 евро;
- Фонд за обучения и стипендии: на стойност 596 766 евро;
- Техническа помощ: на стойност 537 164 евро.

Част от финансираните проекти са **определяни като обекти с национален приоритет**:

- Създаване на Музей на съвременно изкуство;
- Реставрация на Античния стадион Филипополис в Пловдив;
- Реставрация и консервация на Шуменската крепост.

По всички одобрени за финансиране проекти по ФМ на ЕИП има сключени договори за изпълнение със срок на приключване на дейностите 30.04.2011 г.

Към настоящият момент статуса на изпълнение на проектите по приоритетни области е следният:

Приоритетна област 1 – „Защита на околната среда, вкл. градската среда, посредством намаляване на замърсяването и насърчаване използването на възобновяема енергия”:

- **обща стойност на проектите** - 4 973 198 евро;
- **извършени плащания** - 342 615 евро;
- **одобрени 17 тръжни документи** за провеждане на обществени поръчки от ИА на ФМ на ЕИП;
- **извършени 6 проверки на място** за установяване на действителния напредък по изпълнение на дейностите по проектите;
- представени са **12 междинни доклада** от бенефициентите по проектите, които са прегледани от експертите на ИА на ФМ на ЕИП

Приоритетна област 2 – „Развитие на човешките ресурси”:

- **обща стойност на проектите** - 3 675 863 евро;
- **извършени плащания** - 178 989 евро;
- **верифицирани разходи** - 210 381 евро;
- **одобрени 23 тръжни документи** за провеждане на обществени поръчки от ИА на ФМ на ЕИП;
- **извършени 8 проверки на място** за установяване на действителния напредък по изпълнение на дейностите по проектите;
- представени са **19 междинни доклада** от бенефициентите по проектите, които са прегледани от експертите на ИА на ФМ на ЕИП

Приоритетна област 3 – „Здравеопазване и грижа за децата”:

- **обща стойност на проектите** - 5 349 816 евро;
- **извършени плащания** - 299 234 евро;
- **верифицирани разходи** - 47 194 евро;
- **одобрени 43 тръжни документи** за провеждане на обществени поръчки от ИА на ФМ на ЕИП;
- **извършени 14 проверки на място** за установяване на действителния напредък по изпълнение на дейностите по проектите;
- представени са **18 междинни доклада** от бенефициентите по проектите, които са прегледани от експертите на ИА на ФМ на ЕИП

Приоритетна област 4 – „Опазване на европейското културно наследство”:

- **обща стойност на проектите** - 5 810 276 евро;
- **извършени плащания** - 405 872 евро;
- **верифицирани разходи** - 109 590 евро;
- **одобрени 31 тръжни документи** за провеждане на обществени поръчки от ИА на ФМ на ЕИП;
- **извършени 9 проверки на място** за установяване на действителния напредък по изпълнение на дейностите по проектите;
- представени са **22 междинни доклада** от бенефициентите по проектите, които са прегледани от експертите на ИА на ФМ на ЕИП

ИЗВЪРШЕНИ ПЛАЩАНИЯ В ЕВРО ПО ФМ НА ЕИП ЗА ПЕРИОДА 01.01.2010 ДО 30.06.2010 г.

Приоритетни оси	Съфинансиране от ФМ на ЕИП	Съфинансиране от МФ
ПО 1 Околна среда	291 223	51 392
ПО 2 Човешки ресурси	155 401	23 588
ПО 3 Здравеопазване	273 109	26 125
ПО 4 Културно наследство	349 201	56 671
ПО 5 Фонд стипендии	257 874	45 507
ОБЩО	1 326 808	203 283

- **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Механизма и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2010 г. – 30 юни 2010 г.**

Основните предизвикателства относно ефективното изпълнение на програмата са свързани с липсата на средства за пре-финансиране на дейностите по проектите, продължителни процедури за провеждане на обществените поръчки, както и със закъснения при старта на изпълнение на дейностите, и сезонна обвързаност на някои дейности. В резултат на представено мотивирано искане от страна на Националното координационно звено, на 25.03.2010 г. Офисът на ФМ е взел решение да отпадне предварителното условие за предоставяне на финансови средства по програмата, което е създавало възможност да бъдат изплатени авансовите средства по проектите, както и да бъдат възстановени реално направените разходи.

На 30.04.2011 г. изтича крайният срок на изпълнение на проектите по ФМ на ЕИП, като за част от проектите има значителен риск дейностите да не бъдат изпълнени в срок, поради възникнали непредвидени обстоятелства, обжалване на тръжни процедури и др. В момента страните-донори и Офиса на ФМ на ЕИП в Брюксел **разработват критерии в кои случаи ще може да се иска удължаване на периода за изпълнение по конкретни проекти при наличието на т.нар. „изключителни случаи“**. Очаква се критериите да бъдат получени през м. септември 2010 г., като на база на това българската страна ще представи мотивирани искания за удължаване на изпълнението по конкретни проекти в периода октомври – ноември 2010 г.

Известно забавяне при обработката на документи по проекти по ФМ на ЕИП идва в резултат на следните **обективни факти**:

- Обхватът на програмата и изцяло **извън компетентностите на МОМН**, което изисква полагане на допълнителни усилия за осигуряване на **адекватна външна експертиза**, която да осигури необходимите нива на компетентност, при осъществяване на процесите на мониторинг, контрол и отчетност, в съответствие с изискванията на системата за изпълнение и контрол;
- Следва да се отбележи, че **62 % от финансираните проекти са обявени от Офиса на Финансовия механизъм като рискови** и са обект на специално внимание, а именно: от общо финансирани 42 проекта по Програмата, в **26 от тях са предвидени строително-монтажни работи (СМР), реставрационни и консервационни дейности**. Тези обективни факти

предполагат по-специално внимание при осъществяването на наблюдението и контрола по проектите;

- Известно забавяне по процедурите за преглед и одобряване на документите свързани с **обществени поръчки** е получено, в следствие на **структурни промени в МОМН** от месец март 2010, свързани с предстоящо одобрение на **нова структура на звеното**, което изпълнява функции на ИА по ФМ на ЕИП. В тази рамка се създава **нов отдел, чиито функции са изцяло свързани с наблюдението, контрола и отчетността** при изпълнението на проекти, финансирани от ФМ на ЕИП. До този момент, по Заповед на Министъра на образованието, младежта и науката, функции по ФМ на ЕИП са били вменени на 9 служители на централно ниво на ГД СФМОП. Тези експерти са съвместявали и своите отговорности по ОПРЧР. Общият обем на сключените договори по ОП РЧР до момента е 626. С цел **укрепване на структурата на ГД СФМОП** са предприети мерки от страна на МОМН и с вътрешно преразпределение на ресурси е намерена възможност за **увеличение на щатния състав** на Дирекцията, като е в ход промяна на Устройствения правилник на МОМН.
- Основният проблем в дейността на ИА по ФМ на ЕИП, е свързан с **липсата на достатъчен административен капацитет** за извършване на следните дейности: извършване на проверки на място за отчитане на напредъка на проектите; извършване на проверка на финансовите отчети, предоставени от бенефициентите и верифициране на разходите; осчетоводяване на извършените по ФМ на ЕИП разходи.
- **Предвиждани мерки за оптимизиране на реализацията до края на 2010 г.**

С цел оптимизиране на процесите по наблюдение, контрол и отчетност по Програмата, през периода 10 – 25 юни 2010, МОМН предприе **активни мерки за набавяне на подходяща външна експертиза от страна на ресорни ведомства**, имащи отношение към процеси и процедури във финансираните проекти, а именно: МРРБ, МОСВ, Министерство на културата.

Междувременно с **вътрешни ресурси** на МОМН от Дирекция „Държавна собственост и обществени поръчки” екипът на ИА по ФМ на ЕИП е подсилен със строителен експерт, който е включен към екипите за проверка на място при контрол на изпълнението на финансираните проекти. Допълнително е подсилена и юридическата експертиза на ИА по ФМ на ЕИП.

За **финансиране на дейността на ИА по ФМ на ЕИП** са предвидени да се използват средствата от **одобрен проект за техническата помощ**, предоставени от ФМ на ЕИП, на обща стойност до 300 000 евро. В координация с НКЗ, ИА по ФМ на ЕИП активно се подготвя за предстоящата мисия на Офиса на ФМ на 13 юли 2010 година и започва активна подготовка за предстоящото в края на месец август заседание на Комитета за наблюдение.

- **Проведено изслушване пред КЕВКЕФ – 19 май 2010 г.**
По време на изслушването беше поставен акцент върху проблемите, свързани **със забавянето при стартиране изпълнението на ФМ на ЕИП, поради загубата на време при разпределението на ангажиментите по управлението на Механизма**. Министърът по управление на средствата от ЕС информира за предприетите мерки за наваксване на натрупаното забавяне, като до края на 2010 година се предвижда да бъдат изплатени допълнително близо 8,5 млн. евро по механизма.

Основните предизвикателства пред ФМ на ЕИП са близки до тези, идентифицирани за Норвежката програма:

- липса на средства за предварително финансиране на някои от типовете бенефициенти;

- бавни процедури по провеждане на обществени поръчки;
- сезонна обвързаност на дейностите;
- закъснение при старта на изпълнение на някои дейности.

Беше подчертано, че съвместно с МОМН се предприемат адекватни действия за преодоляване на забавата в изпълнението на проектите по механизма.

КЕВКЕФ беше информирана за изпратения в края на месец март т.г. **списък с 25 рискови проекта** от страна на Офиса на ФМ на ЕИП, предвид възможността планираните дейности по проектите да не приключат в рамките на крайния срок за изпълнение. В отговор, Националното координационно звено, е изготвило своя оценка относно съществуващите рискове, като проектите са разделени в три основни категории – проекти със сериозен риск (5 бр.), проекти, при които рискът може да бъде преодолян (11 бр.), проекти с минимален риск (9 бр.).

Важен детайл е **отпадането на така нареченото предварително условие за превеждане на авансово плащане към бенефициентите**, което се отнася до наличието на сключени договори с избрани подизпълнители.

3. НОРВЕЖКА ПРОГРАМА ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

Както вече бе отбелязано по-горе, акцентът в настоящия доклад е поставен върху усвояването на средствата от ЕС в Република България, както бе и в Годишния доклад за 2009 г. Аналогично на логиката за проследяване усвояването на средствата по Финансовия механизъм на ЕИП, КЕВКЕФ счита за целесъобразно да следи напредъка и по Норвежката програма за сътрудничество, с оглед отчитане допълняемостта с финансовата подкрепа по линия на СКФ.

За информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по НПС и др.:

- Интернет-страницата на НПС: <http://www.norvegia.bg/>
- Годишният доклад на КЕВКЕФ за 2009 г., стр. 119-121 и стр. 164: http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

• Физически и финансов напредък

В рамките на крайния срок за договаряне на проектни предложения - 30.04.2009 г., бяха одобрени общо **24 индивидуални проекта на стойност 17 983 354 евро**. Допълнително бяха одобрени **16 проекта за подготовка на проекти (на стойност 303 180 евро) и 9 проекта за подкрепа на пътуванията (на стойност 13 466 евро)**. Разпределението на одобрените проекти по приоритети е както следва:

- **Приоритет 1: Намаляване на емисиите от парникови газове** – 3 проекта на стойност 1 191 454 евро;
- **Приоритет 2: Енергийна ефективност** – 7 проекта на стойност 6 080 000 евро;
- **Приоритет 3: Устойчиво производство** – 11 проекта на стойност 5 121 900 евро;
- **Приоритет 4: Прилагане на достиженията на правото от Шенген** – 2 проекта на стойност 5 290 000 евро;
- **Проект за Техническа помощ** – 300 000 евро.

Статус на изпълнение:

- Подписани са **грантови споразумения за всички 24 индивидуални проекти** между „Иновация Норвегия” и бенефициентите;
- **Стартирало е изпълнението на 23 от проектите.** Във връзка с изпълнението на проект на „Еко Енерджи 2006” ООД за изграждане на **вятърен парк в Североизточна България** е получено положително становище, под условие от страна на ЕК относно избора на район, в който да бъде изграден вятърния парк. Предстои проектът да стартира своето изпълнение.
- Към 18.06.2010 г. са извършени **плащания в размер на 6 468 268 евро**;
- Получени и одобрени са общо **31 междинни отчета**;
- До края на 2010 г. се предвижда да бъдат **изплатени допълнително 9 500 000 евро**.

• **Идентифицирани проблеми при реализирането и управлението на Програмата**

Основните предизвикателства са свързани с **липсата на съ-финансиране от страна на бенефициентите, които не са публични институции** (средствата за съ-финансиране на проектите на публичните институции са заложи в националния бюджет), както и **продължителните процедури за провеждане на обществени поръчки**.

• **Проведено изслушване пред КЕВКЕФ – 19 май 2010 г.**

Вж. изслушването по ФМ на ЕИП относно посочените предизвикателства пред изпълнението на двете програми.

4. ПРЕХОДЕН ФИНАНСОВ ИНСТРУМЕНТ(ПФИ)

Подробности относно същността и финансовото изпълнение на Инструмента могат да бъдат открити в:

- Интернет-страницата на МФ (<http://www.minfin.bg/bg/page/203>)
- Годишния доклад за усвояването на средствата от ЕС в Република България за 2009 на КЕВКЕФ (стр. 121) http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

• **Постигнат напредък по Инструмента**

Част от средствата (компоненти за доставки и услуги) не са договорени по ПФИ заради отнетата акредитация на Дирекция „Централно звено за финансиране и договаряне” в МФ като Изпълнителна агенция по Програма ФАР с решение на ЕК от 23 юли 2008 г. Срокът за изпълнение по ПФИ изтича на 15 декември 2010 г., а срокът за плащане – на 15 декември 2011 г. Както е видно от долната таблица, успешно са договорени около 70,3 % от отпуснатите на страната ни средства по този Инструмент. Разплащанията за първите шест месеца от 2010 г. **са нараснали приблизително 1,7 пъти** като от 9,5 млн. евро към 31 декември 2009 г. са достигнали 15,7 млн. евро към 30 юни 2010 г. Към същата дата са разплатени около 47,1 % от отпуснатите средства (за сравнение този показател към края на предходната година е от порядъка на 28,5 %) или около 67,1 % от договорените средства (за сравнение този показател към края на предходната година е от порядъка на 40,6 %). Сключените договори представляват туининг-договори с партньори от държавните администрации в страните-членки на ЕС. По данни на МФ, към датата на настоящия доклад, получените трансше от ЕК по ПФИ са в размер на 17,2 млн. евро, като до края на 2010 г. се предвижда изготвянето на още едно искане за средства, с прогнозен транс от 4 млн. евро. Според разчетите на МФ, до края на годината се очаква извършването на плащания в

размер на 7 млн. евро. Дирекция „Централно звено за финансиране и договаряне” в Министерството следи изпълнението на сключените туининг-договори като към датата на доклада не са открити проблеми по изпълнението на ПФИ и се очаква то да приключи успешно през декември 2010 г.

Финансов Инструмент	Отпуснати средства	Договорени средства	Изплатени средства
ПФИ	33,3	23,4	15,7

Таблица № 12 Финансово изпълнение по ПФИ към 30.06.2010 г. (в млн. евро)

- Проведено изслушване пред КЕВКЕФ

Темата за напредъка по ПФИ бе застъпена в заседанието на КЕВКЕФ от 9 юни 2010 г.

V. ПРЕДПРИСЪЕДИНИТЕЛНИТЕ ПРОГРАМИ НА ЕС КАТО ИЗТОЧНИК НА ФИНАНСОВА ПОДКРЕПА ЗА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Предприсъединителните програми са предназначени да подпомогнат България в социално-икономическата реформа и в подготовката за усвояването на средствата от СКФ на ЕС за програмния период 2007 – 2013 г.

1. ПРОГРАМА ФАР

Подробности относно същността и финансовото изпълнение на Програмата могат да бъдат открити в:

- Интернет-страницата на МФ (<http://www.minfin.bg/bg/page/78>)
- Годишния доклад за усвояването на средствата от ЕС в Република България за 2009 на КЕВКЕФ (стр. 123 - 127) http://parliament.bg/pub/cW/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf

- **Напредък по Програмата**

Съгласно разпоредбите на съответните Финансови споразумения, изпълнението на всички проекти по Програма ФАР е приключило на 30 април 2010 г. За проектите по Програма ФАР за 2006 г. тече 12-месечният период за извършване на плащанията. Извършват се и окончателни плащания за проектите по Програма ФАР за 2005 г. с удължен период за разплащане съгласно условията на Финансовите споразумения. Оставащата сума за разплащане по Финансовите споразумения по Програма ФАР 2005 и ФАР 2006 е от порядъка на 7 млн. евро.

По данни на дирекция „Национален фонд” в МФ, към края на първото полугодие на 2010 г., по Финансовите споразумения за **Програма ФАР 2000 - 2006 са изплатени** общо 958 млн. евро или **87,6 % от стойността на сключените договори** по Програмата (общата стойност на сключените договори е 1 094 млн. евро) или 64,7 % от бюджета, определен със съответните Финансови споразумения (общ бюджет 1 480 млн. евро).

В допълнение, средствата, изплатени по проекти, финансирани съгласно Постановление на МС № 76/31.03.2009 г. към 30.06.2010 г., са в размер на 54 млн. евро.

В резултат от постигнатите в края на 2009 г. договорености със службите на ЕК относно размера на финансовите корекции*, които са наложени по Програмата поради установени системни слабости и пропуски, от началото на 2010 г. ЕК е започнала разглеждането на исканията за средства, депозирани в края на 2009 г. и началото на 2010 г., като от началото на годината към датата на настоящия доклад са получени трансше по 7 програми за трансгранично сътрудничество на обща стойност 11,6 млн. евро.

По Програма ФАР се очакват трансше на обща стойност 20 млн. евро по депозирани от дирекция „Национален фонд“ в ЕК искания за средства по Финансови споразумения за 2005 г. и 2006 г.

До края на 2010 г. се очаква извършването на плащания по договори, финансирани със средства по Програма ФАР, на обща стойност 7 млн. евро, както и плащания по договори, финансирани съгласно Постановление на МС № 76/31.03.2009 г. на стойност 14 млн. евро.

- **Проведено изслушване пред КЕВКЕФ**

Въпросът за актуалното състояние по Програма ФАР бе разгледан на редовното заседание на КЕВКЕФ от 9 юни 2010 г.

2. ПРОГРАМА ИСПА

Предвид напредналия етап от изпълнението на Програма ИСПА (програмата следва да приключи в края на 2010 г., с изключение на проектите, по които се очаква да бъде получено удължение на срока за изпълнение от страна на ЕК съответно с 1 или с 2 години), в рамките на междинния доклад КЕВКЕФ счита за необходимо да бъдат разгледани по-подробно проектите по ИСПА, управлявани от различните Изпълнителни агенции. По-детайлният подход при представяне на информацията позволява да бъдат изведени конкретни препоръки по отношение, както на цялостния напредък на Програмата, така и на идентифицираните рискови проекти в сектор „транспорт“ и „околна среда“.

За информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по програмата и др.:

- **Годишният доклад на КЕВКЕФ за 2009 г. – стр. 132-137 и стр. 150-152:**
http://parliament.bg/pub/cw/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf
  - **Интернет-страницата на МРРБ:** <http://www.mrrb.government.bg/?lang=bg&do=ispa>
  - **Интернет-страницата на МОСВ:** <http://www.moew.government.bg/>
  - **Интернет-страницата на МТИТС:**
<http://www.mtitc.government.bg/page.php?category=167>
  - **Интернет-страницата на АПИ:** <http://www.napi.government.bg/arubrik.php?r=5>
- **Статус и постигнат напредък по Програмата**

---

* Размер на финансовите корекции по Програма ФАР – 39 млн. евро, в това число за договори, управлявани от ИА по програма ФАР към Министерство на регионалното развитие и благоустройството 20 млн. евро и 19 млн. евро за договори, управлявани от Централното звено за финансиране и договаряне към Министерство на финансите

Към 30 юни 2010 г. от общо 40-те проекта, съфинансирани по Кохезионен фонд (Регламент 1164/94), 11 проекта са в сектор „Транспорт“, 25 в сектор „Околна среда“ и 4 са хоризонтални мерки. От тях 6 са официално затворени, за 2 проекта предстои официалното приключване от ЕК.

Към 30 юни 2010 г. по програма ИСПА/Кохезионен фонд (Регламент 1164/94) са **изплатени 799.5 млн. евро**, 123.6 млн. евро от които са изплатени в периода 01.01-30.06.2010 г. Всички изплатени средства представляват 57.5% от договорените средства и 50.2% от общия бюджет на Финансовите меморандуми.

Стойността на сключените договори от общия бюджет на програма ИСПА/ Кохезионен фонд (Регламент 1164/94) към 30 юни 2010 г. е **1,47 млрд. евро, което представлява 89%**. Размерът на договорените средства през периода 01.01-30.06.2010 г. възлиза на 13.2 млн. евро.

Към настоящия момент по програма ИСПА/Кохезионен фонд (Регламент 1164/94) от Европейската комисия са **получени траншове на обща стойност 533 млн. евро.**, като през периода 01.01-30.06.2010 г. са получени 40 млн. евро и са заявени за получаване още 30.6 млн. евро.

През месец април 2010 г. българските власти получиха **комюнике на Европейската комисия за възможността за удължаване на Финансовите меморандуми с 1 година**, за меморандумите които са подписани от ЕК след 2004 г. (общо 12 проекта, от които 4 в сектор „Транспорт“ и 8 в сектор „Околна среда“), а за проект „Изграждане на трансграничен пътно-железопътен мост на р. Дунав при Видин-Калафат“ – **с 2 години**. В процес на подготовка от Управляващите органи са Исканията за удължаване срока на Финансовите меморандуми. Предстои одобрението им от Министерския съвет и последващо изпращане към Европейската комисия.

До 31 декември 2010 г. се прогнозира, че **средствата които ще бъдат разплатени** по програма ИСПА са **137 млн.евро**.

С оглед ускоряване изпълнението на проектите по ИСПА са предприети стъпки за промяна на нормативната уредба, свързана с процедурите за отчуждаване, облекчаване на процедурите за удължаване на сключени договори по ЗОП за проекти от национално значение.

С приетата актуализация на Закона за Държавния бюджет за 2010 г. са осигурени допълнителни национални средства за проектите, които няма да завършат до края на 2010 г. Така например за АМ Люлин е осигурен допълнителен ресурс от Държавния бюджет за 2010 г. в размер на 62 586 560 лв.

По-важни решения от седмото заседание на Комитета за наблюдение и контрол на усвояването на финансовата помощ за България, предоставяна от Кохезионния фонд по Регламент на ЕС 1164/94 (бившата Програма ИСПА) – 9-11 юни 2010 г.

КН е поставил като основна цел постигането на договореност за завършване на проектите в двата сектора при максимално възможно усвояване на средствата от Кохезионен фонд и намаляване на риска от загуба на европейски средства. В резултат е съгласувано два проекта – за реконструкция и електрификация на железопътната линия Пловдив-Свиленград и интегрирания проект за водния сектор на град София да продължат своето изпълнение след края на 2010 г. по Оперативни програми „Транспорт“ и „Околна среда“. За всички проекти, одобрени след 2004 г., от страна на ЕК, е получено принципно съгласие за удължаване на срока за тяхното завършване до края на 2011 г., а за проекта за изграждане на втори мост на р. Дунав при Видин-Калафат до края на 2012 г. Исканията за удължаване за тези проекти следва да бъдат представени в ЕК до 1 септември 2010 г. Останалите проекти ще бъдат завършени до 31.12.2010 г.

Основните послания на представителите от Главна дирекция „Регионална политика“ на ЕК и Европейската инвестиционна банка са свързани с увеличаване усилията на българската администрация за усвояване на възможно най-голям размер от помощта, съкращаване на

сроковете за сертифициране на разходите и задържане на съществуващия административен капацитет, като се обърне специално внимание на два от бенефициентите - АПИ и НКЖИ.

Проекти в сектор „Околна среда”, изпълнявани от МОСВ:

МОСВ отговаря за изпълнението на деветнадесет (19) инфраструктурни проекта по Програмата – два (2) за управление на отпадъци и седемнадесет (17) за управление на води.

Удължаване сроковете за изпълнение на проектите:

През месец април 2010 г. ЕК одобри Ръководство за удължаване срока на допустимост на разходите за проекти одобрени от страна на Комисията след 01.01.2004 г. На удължаване, съгласно одобреното ръководство, подлежат следните мерки:

1. „Интегриран проект за водния сектор на град София”;
2. „Изграждане на сероочистващи инсталации за блокове 5 и 6 на ТЕЦ „Марица Изток 2” ЕАД, България”
3. „Интегриран проект за водния сектор в град Сливен”
4. „Интегриран проект за водния цикъл - гр. Кюстендил”

За София, ТЕЦ „Марица Изток 2” и Кюстендил са изготвени работни варианти на искането за промяна на финансовите меморандуми, които са изпратени в ЕК за съгласуване. Предстои да бъде изпратена и работната версия на искането за модификация за гр. Сливен, след допълнителна консултация с община Сливен.

Все още не е решен проблемът с подписаните от страна на ЕК в края на декември 2003 г. и подписани в началото на 2004 г. от страна на България финансови меморандуми. За разрешаване на удължение на тези финансови меморандуми са ангажирани и дипломатическите ни представителства в Брюксел, които имат положителни индикации за решаването на проблема.

Ниво на подготовка на проекти:

В края на 2009 г. приключи проект за техническа помощ за водния сектор на гр. София.

Продължава подготовката на инвестиционни проекти за финансиране от Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.” в сектор „Води” (за общо 16 градове) и сектор „Отпадъци” (за 10 региона с включени 68 общини).

Към настоящия момент финансиране от ОПОС са получили разработените инвестиционни проекти във водния сектор за градовете: Враца, Габрово, Бургас – Меден Рудник, Търговище и Попово.

Ниво на изпълнение на проекти:

Продължава изпълнението на следните проекти по КФ (Регламент 1164/94) на фаза строителство:

- „Интегриран проект за водния сектор на град София”;
- „Изграждане на сероочистващи инсталации за блокове 5 и 6 на ТЕЦ „Марица Изток 2” ЕАД, България”;
- „Регионално събиране и пречистване на отпадъчните води в гр. Горна Оряховица, България”;
- „Събиране и пречистване на отпадъчните води на гр. Пазарджик”;
- „Пречистване на отпадъчните води на гр. Благоевград”;
- „Изграждане на ПСОВ – гр. Търговище”;
- „Интегриран воден проект – гр. Смолян”;
- „Интегрирано управление на водите на град Балчик”;
- „Подобрения във водния цикъл на гр. Шумен”;

- „Регионален център за управление на отпадъците - гр. Кърджали”;
- „Интегриран проект за водния сектор в град Сливен”;
- „Интегриран проект за водния цикъл - гр. Кюстендил”.

В експлоатация са въведени ПСОВ в градовете Монтана, Смолян, Меден Рудник – гр. Бургас, Севлиево, Ловеч, Балчик и Попово.

По данни, предоставени от МОСВ, **процентът на усвояемост и разплатените средства по сключените договори се е повишил от 37 % към 31.07.2009 г. на 46 % в началото на месец юли 2010 г.**

Очакванията, съгласно подобрените темпове на реализация на инвестиционните проекти, са за **въвеждане в експлоатация до края на 2010 г. на обекти за рехабилитация на ВиК мрежите в градовете Горна Оряховица и Търговище.** Обектът за трансформацията на ПСОВ Варна Аспарухово, както и реконструкцията на ПСОВ Кубратово – гр. София са също сред предстоящите за въвеждане в експлоатация обекти преди края на 2010 г.

Проекти в сектор „Транспорт”, управлявани от МТИТС, чрез дирекция „Координация на програми и проекти” - УО на ОПТ и на Програма ИСПА/Кохезионен фонд (Регламент 1164/94) в сектор „Транспорт”:

По отношение на финансирането от пред-присъединителните програми на Европейския съюз, МТИТС управлява изпълнението на най-големите инфраструктурни проекти в сектор „Транспорт” – моста над река Дунав при градовете Видин и Калафат, железопътната линия Пловдив-Свиленград, автомагистрала Люлин.

• Общ напредък по проектите към 30 юни 2010 г.:

- 1. Проект 2001/BG/16/P/PT/003, „Реконструкция и електрификация на железопътната линия Пловдив-Свиленград”**
  - Договорирані средства – 305 244 020,53 евро;
  - Изплатени – 132 295 239,05 евро или 43% финансово изпълнение към сключените договори.
- 2. Проект 2001/BG/16/P/PA/001, „Дунав мост – мярка за техническа помощ за наемане на международен консултант за инженеринг и мениджмънт”**
  - Договорирані средства – 6 066 969,00 евро;
  - Изплатени – 5 462 695,80 евро или 90% финансово изпълнение към сключените договори.
- 3. Проект 2004/BG/16/P/PT/005, „Строителство на втори мост над река Дунав при Видин - Калафат”**
  - Договорирані средства – 174 777 779,03 евро;
  - Изплатени – 95 869 875,38 евро или 55% финансово изпълнение към сключените договори.
- 4. Проект 2005/BG/16/P/PA/004, „Техническа помощ за реконструкция на ж.п. линия Пловдив – Бургас и ж.п. линия Мездра – Горна Оряховица в България”**
  - Договорирані средства – 8 892 033,66 евро;
  - Изплатени – 5 861 148,21 евро или 62% финансово изпълнение към сключените договори.

5. **Проект 2005/BG/16/P/PA/004, „Техническа помощ за модернизация на ж.п линия Видин-София”**
    - Договорирани средства – 3 578 036,18 евро;
    - Изплатени – 3 350 000,00 евро или 94 % финансово изпълнение към сключените договори.
  6. **Проект 2006/BG/16/P/PA/002, „Техническа помощ за модернизация на ж.п линии по направление на общоевропейските транспортни коридори (TEN-T) в България”**
    - Договорирани средства – 4 467 157,17 евро;
    - Изплатени – 1 036 235,26 евро или 23% финансово изпълнение към сключените договори.
  7. **Проект № 2001/BG/16/P/PT/004, „Автомогистрала Люлин – Софийски околоръстен път – пътен възел Даскалово”**
    - Договорирани средства – 143 843 416,31 евро;
    - Изплатени – 75 908 874, 85 евро или 53% финансово изпълнение към сключените договори.
  8. **Проект № 2006-BG-16-P-PA-003, „Техническа помощ за подготовка на пътни проекти по трансевропейската транспортна мрежа в България”**
    - Договорирани средства – 2 965 646,51 евро;
    - Изплатени – 1 880 656,55 евро или 63% финансово изпълнение към сключените договори.
- **Идентифицирани проблеми от МТИТС при реализирането и управлението на проектите по ИСПА и предприети корективни мерки в периода 1 януари 2010 г. – 30 юни 2010 г.:**

В хода на изпълнение на проектите, са идентифицирани редица проблеми, които рефлектират в закъснение спрямо първоначалните работни програми и до съответни закъснения в усвояването на европейските средства по програмата.

Основните рискове са свързани с нарастване на договорните стойности, вероятност от загуба на част от европейското съфинансиране и последващо увеличаване на средствата от националния бюджет и държавни кредити с цел успешното им приключване.

- **Причини за закъснението на проектите, съфинансирани по програма ИСПА/КФ 1164/94**
  - Първоначално забавяне на мобилизацията на изпълнителите, лоша организация и/или недостатъчна мобилизация, закъснение в изготвянето на проектите, забава в стартирането на постоянните строително-монтажни работи.
  - Забава в получаването на пълен достъп до строителните площадки, поради неуредени въпроси със съответните администрации (български и чуждестранни), отговорни за издаването на разрешенията, както и поради неуредени въпроси с отчужденията на определени имоти (предимно от горския фонд).
  - Необходимост от допълнителни отчуждения на неголеми площи, необходими за изпълнението на проектите – често пъти от порядъка на няколко квадратни метра. (необходимостта от такива отчуждения възниква най-често при изпълнението на част „електрификация”, при налагащо се преработване на елементи от инженерните мрежи, попадащи в обхвата на строителната площадка и при свързване на изградената нова инфраструктура със съществуващата).
  - Промяна в екологичното законодателство след подписване на договорите и поява на нови изисквания за изграждане на големи съоръжения и други конкретни технически решения за намаляване въздействието върху околната среда, предписани в решения на МОСВ по НАТУРА 2000.

- Организационно-административни проблеми със собствениците на инженерните мрежи, възникващи поради необходимостта от преместване на елементи от комуналната инфраструктура.
  - Проблеми с осигуряването на големи обеми качествен материал за целите на проектите (например за насипи при изграждане на моста над река Дунав при Видин-Калафат и на прилежащата пътна и железопътна инфраструктура).
  - Проблеми при процедурата за удължаване на сроковете за изпълнение и увеличаване на стойността на договорите с изпълнителите, дължащи се на рестрикциите на Закона за обществените поръчки, отнасящи се до промени във вече сключени договори.
- **Изводи:**
    - Закъснението в изпълнението на големите инфраструктурни проекти в сектор „Транспорт” е значително и не може да бъде наваксано.
    - Договорните срокове (повечето, от които са в рамките на 2010 г.) не могат да бъдат спазени.
    - Физическото и финансовото приключване на проектите излизат извън сроковете на финансовите меморандуми, т.е след 31.12.2010 г.
  - **Мерки за обезпечаване финансирането на проектите и намаляване риска от загуба на средства от КФ 1164/94, вследствие на горните изводи:**
    - Изготвено е **мотивирано предложение до ЕК за удължаване срока на финансовия меморандум по проекта Дунав мост с две години до 31.12.2012 г.** – в процес на съгласуване с румънската страна преди официалното изпращане на ЕК;
    - Изготвяне на **мотивираното предложение за промяна на обхвата на финансирането по ИСПА, придружено с апликационна форма за преминаване към финансиране от ОПТ 2007-2013 г. на проекта за жп линията Пловдив-Свиленград** – в процес на подготовка, предстои изпращане на ЕК пред месец септември 2010 г.;
    - Поет е ангажимент от българската страна и е **осигурен допълнителен финансов ресурс от Държавния бюджет за 2010 г. по проекта за Автомагистрала Люлин.** Предстоящо е подписването на подготвеното Допълнително споразумение с изпълнителя по проекта, чийто клаузи предвиждат усвояване на средствата от безвъзмездното финансиране по ИСПА до края на 2010 г. и обвързват изпълнителя със строги санкции при неизпълнение на тези ангажименти. Съгласно параметрите на Допълнителното споразумение срокът за завършване на строителството следва да бъде фиксиран на 15.05.2011 г. За осъществяването на Допълнителното споразумение е необходим допълнителен финансов ресурс от Държавния бюджет по двата договора (за строителство и надзор) в размер на 86 100 000 лева. Следва да се отбележи, че с актуализацията на бюджета за 2010 г. са осигурени средства в размер на 62 586 560 лв.
    - Изготвени са **мотивирани предложения до ЕК за удължаване срока на финансовите меморандуми по някои от техническите помощи**, за които има предварително неофициално съгласуване с ЕК;
    - Предприети са **действия за промяна на сроковете на финансовите споразумения с ЕИБ**;
    - Изготвено е запитване до министър Томислав Дончев, след обсъждане на проблема с АОП, във връзка с решаването на проблемите при процедурата за удължаване на сроковете за изпълнение и увеличаване на стойността на договорите с изпълнителите, дължащи се на

рестрикции на Закона за обществените поръчки, отнасящи се до **промени във вече сключени договори**;

- По проект **Дунав мост 2** на изпълнителя е предложен вариант за **обезпечаване на материали за насипи** по Дунав мост 2 и прилежащата инфраструктура във връзка със Закона за опазване на земеделските земи. Проучват се и алтернативни технологии за изпълнение на насипите;
- По **фаза 2 за проекта Пловдив-Свиленград** - в началото на месец юли предстои внасянето на окомплектованите документи за **горите държавна частна, държавна публична и общинска собственост в ИАГ за изключване от горски фонд** (за имотите, получили предварително съгласуване за изключване). За останалите 16 имота ще е необходим още 1 месец за финализиране на процедурата;

По **договорите за технически помощи** средната усвояемост на европейските средства е 66,4 %. Основният **риск от забавата** в тяхното изпълнение е предвид факта, че **результатите от дейностите по тези договори са обвързани с последващо финансиране на инвестиционните проекти от Оперативна програма „Транспорт“**. По отношение на договорите за техническа помощ са предприети стъпки за удължаване на сроковете на финансовите меморандуми с една година до 31 декември 2011 г. с цел от една страна максимално усвояване на безвъзмездните средства по ИСПА, а от друга – осигуряване на подготовката на проектите за финансиране от ОПТ.

Проекти, изпълнявани от Дирекция „Европейски инфраструктурни проекти” в МРРБ:

1. Проект **„Изграждане на Пречиствателни станции за отпадъчни води (ПСОВ) в басейна на р. Марица - Стара Загора, Димитровград и Хасково”**, финансиран от програма ИСПА на ЕС, Европейската инвестиционна банка и Държавния бюджет - **ИСПА мярка 2000/BG/16/P/PE/003**

Съгласно подписания Финансов Меморандум 2000/BG/16/P/PE/003 между ЕК и Република България, както и кредитно споразумение с ЕИБ, общата стойност на проекта е над **64 млн. евро**.

Напредъкът на строителните работи (общо физическо изпълнение) за ПСОВ към 30 юни 2010 г. е както следва: ПСОВ Хасково – 85 %, ПСОВ Стара Загора – 96 %, ПСОВ Димитровград – 100 %. Следва да се отбележи напредналия етап в изпълнението на Проект „Марица” - 100% от основните строителни работи на двете пречиствателни станции са завършени, доставено е 100% от оборудването, монтажът е изпълнен и са завършени 72-часовите проби за издаване на Сертификат за приемане.

Въпреки значителния напредък, по отношение на ПСОВ Стара Загора и Димитровград **съществува риск** за усвояване на средствата по програма ИСПА, свързан с 2-годишния гаранционен срок на двете пречиствателни станции за отпадъчни води, който приключва след края на програмния период (31 декември 2010 г.). Окончателното плащане на Изпълнителя в размер на 10% от стойността на договора следва да се извърши след края на гаранционния срок или да бъдат предоставени банкови гаранции за общата сума на задържаните пари (Retention Bank Money Guarantees). Посоченият риск е **минимизиран** – на 23 октомври 2009 г. с писмо на Инженера са предоставени оригинални банкови гаранции на Изпълнителя за общата сума на задържаните пари (Retention Money Bank Guarantees) за двете станции – Стара Загора и Димитровград. Необходимата сума от държавния бюджет за гаранционния срок на двете ПСОВ (2011 – 2012 г.) е 400 000 €.

В рамките на допълнителни компоненти, които се финансират по проект „Марица”, са:

- Рехабилитация и реконструкция на канализационната мрежа на левия бряг на р. Марица в Димитровград;
- Рехабилитация и разширяване на водоснабдителната мрежа на левия бряг на р. Марица в Димитровград;
- Техническа помощ за ВиК дружествата и общините в Стара Загора и Димитровград за подготовка на бъдещи интегрирани водни проекти, които ще се финансират от Структурните фондове/Кохезионния фонд на ЕС.

С изключение на проекта за рехабилитация на канализационната мрежа на левия бряг на р. Марица, другите два допълнителни компонента вървят в срок. Проблемите, наблюдавани по посочения проект са свързани с късното сключване на договора за строителство (очаква се до 20 юли 2010 г.). **Основният риск** е при обжалване от страна на участници в процедурата по ЗОП – компонентът да не бъде завършен до края на програмния период (31 декември 2010 г.). В този случай необходимата сума от държавния бюджет през 2011 г. за завършване на компонента е над 6 млн. € - за строителство и супервизия.

2. Интегриран воден проект за гр. Бургас - ИСПА мярка 2005/BG/16/P/PE/003

Обща стойност на проекта – **21 млн. евро.**

Напредък в изпълнението на Интегриран воден проект – Бургас към 30 юни 2010 г.:

- **Общ физически напредък** – 100 %
- **Финансов напредък** – 86,57 % усвоени средства (от 21 млн. евро договорени средства са усвоени 18,2 млн. евро).

3. Интегриран воден проект в гр. Русе - ИСПА мярка 2005/BG/16/P/PE/004

Обща стойност на проекта – **57,8 млн. евро.**

Напредък в изпълнението на Интегриран воден проект – Русе към 30 юни 2010 г.:

- **Среден физически напредък** – Лот 1 „Рехабилитация и разширение на водоснабдителната мрежа” – 80 %; Лот 2 „Рехабилитация и разширение на канализационната мрежа” – 40 %; Проектиране и изграждане на нова ПСОВ и спомагателни съоръжения – 70 %; Изграждане на магистрален водопровод DN 1200 Сливо поле-Русе – 100 %
- **Финансов напредък** – 60,57 % усвоени средства (от 57,8 млн. евро договорени средства са усвоени 34,8 млн. евро).

Съществува висок риск по Лот 2 за неусвояване на средствата по програма ИСПА до края на програмния период, ако не бъдат значително ускорени строителните работи. Допълнителен риск за успешното въвеждане в експлоатация на ПСОВ-Русе се явява голямото забавяне на строителството на Лот 2 – Рехабилитация и разширение на канализационната мрежа.

В резултат от комплексния и мащабен характер на строително-монтажните работи, особено по компонентите Лот 2 и ПСОВ – Русе, се налага аргументирано искане от страна на Управляващия орган по Кохезионен фонд (Регламент 1164/94) в МРРБ към Европейската комисия за **удължаване на Финансовия меморандум до края на 2011 г.** В противен случай, ако няма удължаване на ФМ, държавният бюджет следва да осигури почти **10 млн. евро** за бюджетната 2011 г. само по тази ИСПА мярка.

Равносметка: От общо договорени 138 433 333 евро (по Финансов меморандум и заемни средства), реално усвоените средства по управляваните от МРРБ проекти по ИСПА са 97 957 340, което представлява 70,76 %.

- **Проведени изслушвания пред КЕВКЕФ по Програма ИСПА**

Представяне на актуалното състояние по управляваните от МОСВ проекти по програма ИСПА в сектор „Околна среда” – 21 април 2010 г.:

По време на редовно изслушване пред КЕВКЕФ относно напредъка по ОПОС, бяха засегнати и въпросите, свързани с актуалното състояние на проектите по Програма ИСПА/Кохезионен фонд (Регламент 1164/94) в сектор „Околна среда”.

По отношение на отправеното към ЕК искане за удължаване сроковете на изпълнение, изтичащи в края на 2010 г., беше отбелязано че все още такова решение не е взето.

С оглед минимизиране необходимостта от осигуряване на средства от националния бюджет за довършване на проектите са предприети редица мерки от страна на ръководството на МОСВ, в т.ч. оптимизиране структурата на УО по Програмата и подобряване качеството на изпълнение на сключените договори. В резултат от усилията, усвояемостта на средствата по сключените договори се е повишила от 37% (към 31.07.2009 г.) на 42% (към месец април т.г.). Наложени са бързи темпове за обработване на документацията, с оглед осигуряване ритмичност в плащанията по договорите.

Притеснения поражда ситуацията около проекта за изграждане на сероочистващи инсталации на блокове 5 и 6 на ТЕЦ „Марица-Изток 2” ЕАД, където поради текуща проверка на процедурата, ЕК временно е преустановила плащанията. Водят се разговори с дирекция „Национален фонд” в МФ за подновяване на плащанията преди финализиране резултатите от проверката, с оглед предотвратяване на забавянния.

В отговор на запитване за реалната оценка към настоящия момент относно размера на средствата, които Република България няма да може да усвои по проектите, управлявани от МОСВ по Програмата, ако не бъде получено одобрение от страна на ЕК на искането за удължаване на сроковете, представителите на МОСВ уточниха, че сумата, в най-песимистичния вариант, възлиза приблизително на 147 млн. евро.

Представяне на актуалното състояние по управляваните от МРРБ проекти по програма ИСПА в сектор „Околна среда” – 28 април 2010 г.:

В рамките на редовно изслушване пред КЕВКЕФ по напредъка по ОПРР и програмите за ТГС, беше изслушана актуална информация относно текущата ситуация и предстоящите стъпки при управлението на трите проекта по Програма ИСПА/Кохезионен фонд (Регламент 1164/94) в сектор „Околна среда”, за които отговаря МРРБ, в т.ч.:

- **Изграждане на ПСОВ в басейна на р. Марица - Стара Загора, Димитровград и Хасково** – налице са проблеми при рехабилитацията и разширяването на канализационната мрежа на левия бряг на р. Марица в гр. Димитровград. Прекратени са договорните отношения с изпълнителя. Следва да се проведе процедура за избор на нов изпълнител, съгласно ЗОП. До края на месец юни трябва да бъде сключен договор с новия изпълнител, който ще бъде необходимо да завърши строителните дейности до 31.12.2010 г., с оглед максимално ненатоварване на държавния бюджет за приключване на проекта. Договорените средства по този проект са приблизително 57,5 млн. евро, а усвоеният ресурс до момента възлиза на около 43,3 млн. евро;
- **Интегриран воден проект за гр. Бургас** – може да бъде окачествен като най-успешен проект, при който строителните дейности вече са приключили и остава въвеждането в експлоатация. Стойността му по Финансов меморандум е 21 млн. евро, а са усвоени до

момента над 81% от неговия бюджет. Очаква се проектът да бъде цялостно завършен в необходимите срокове;

- **Интегриран воден проект за гр. Русе** – налице са проблеми при реализацията на проекта. ПСОВ е изпълнена на 99%, но все още не са готови довеждащият колектор и кейовата стена. Най-тежките слоеве на кейовата стена вече са положени, но към датата на изслушването – изграждането на довеждащия колектор все още не е започнало. Общината оказва максимално съдействие. От своя страна МРРБ полага сериозни усилия за успешното реализиране на проекта, което е видно и от факта, че към месец септември 2009 г., по Лот 2 (Рехабилитация и разширение на канализационната мрежа) средният физически напредък е около 3%, а към датата на изслушването – вече достига 35%. Стойността на договорените средства по проекта е около 57,7 млн. евро, а до сега са усвоени приблизително 33,9 млн. евро.

Сроковете за разплащане по проектите изтичат на 31.12.2010 г. ЕК е склонна да одобри удължаване на сроковете, но не анблок, а по отделни проекти, при наличие на съответната обосновка.

Представяне на актуалното състояние по управляваните от МТИТС проекти по програма ИСПА в сектор „Транспорт” – 12 май 2010 г.:

По отношение на текущата ситуация и предстоящите стъпки при управлението на проектите по Програма ИСПА/Кохезионен фонд (Регламент 1164/94) в сектор „Транспорт”, акцент беше поставен върху състоянието на трите големи рискови проекта:

- **„Строителство на втори мост над р. Дунав при Видин – Калафат”** – към датата на изслушването не е представено пред ЕК официално искане за удължаване срока за разплащане по проекта, но е налице принципно съгласие за това от страна на Комисията, като е постигнато и разбирателство между Република България и Република Румъния. Съгласно последна информация от ЕК, през месец май т.г. са приети нови насоки за приключване на проектите по Програмата и в тях се предвижда възможност за удължаване с две години на допустимостта на разходите, но след надлежна обосновка от страна на българските и румънските власти. Представителите на МТИТС отбелязаха увереността на българските власти, че е напълно реалистично проектът да бъде завършен до края на 2011 г. и в тази връзка не е необходимо удължаване на срока за разплащане до края на 2012 г.
- **„Реконструкция и електрификация на железопътната линия Пловдив – Свиленград”** – очертани са възможните сценарии за завършването на проекта. Предвиденият ресурс по Програмата не може да бъде усвоен до края на 2010 г. Продължава работата в тясно сътрудничество с представителите на ЕК и ЕИБ, с оглед управление на риска, както и процедуриране на исканията за удължаване на сроковете по Финансовия меморандум. Ще се търси осигуряването на източник за допълнително финансиране (от ЕИБ и/или ОПТ) и минимизиране използването на национални средства;
- **„Строителство на АМ Люлин: Софийски околовръстен път – пътен възел Даскалово”** – към датата на изслушването Междинното звено по проекта (Агенция „Пътна инфраструктура”) провежда преговори с изпълнителя и инженера на проекта за подписването на допълнително споразумение към договора (адендум), за завършване на съществена част от строителните работи до месец декември 2010 г. и окончателно приключване на строителните работи и пускане на целия проект до 31 май 2011 г., което да позволи представянето на финален доклад по проекта пред ЕК до края на месец юни 2011 г. Въпросният адендум все още не е представен пред МТИТС от страна на

Междинното звено. По този проект ЕК няма да позволи удължаване на периода за разплащане, но съществува възможност за до-финансиране по ОПТ.

Освен горепосочените големи рискови проекти, УО в МТИТС отговаря за проекти и по още седем Финансови меморандуми по Програма ИСПА/Кохезионен фонд (Регламент 1164/94) в сектор „Транспорт“. Вече са изпълнени три от проектите по три от Меморандумите – два строителни и една техническа помощ. Останалите четири Финансови меморандуми са за технически помощи, като за три от тях ще бъде поискано удължаване на срока за допустимост на разходите, за да могат да бъдат изпълнени всички компоненти.

Представяне на обобщена информация за напредъка по програма ИСПА – 9 юни 2010 г.:

По време на редовно заседание на КЕВКЕФ, посветено на процеса на управление на европейските фондове в България, министърът по управление на средствата от ЕС и представител на Национален фонд към МФ обобщиха текущото състояние по програма ИСПА. По време на изслушването беше поставен акцент върху **предстоящото удължаване на сроковете по Програма ИСПА** и полученото през месец април т.г. комюнике по темата от Европейската комисия. В процес на подготовка от Управляващите органи са конкретните искания за удължаване на сроковете, като предстои одобрението им от страна на МС и последващото им представяне пред ЕК. След разглеждането на тези искания, ще има яснота относно удължаването на сроковете по конкретните проекти.

Министърът по управление на средствата от ЕС подчерта, че ситуацията около проектите по Програма ИСПА е изключително динамична и координацията по изпълнението им в момента е на добро ниво. Той изрази готовност занапред да информира КЕВКЕФ за развитието по въпроса с удължаването на Финансовите меморандуми. Бе обсъдена и темата за адекватността на част от проектите по Програмата на фона на реалните потребности в страната. КЕВКЕФ апелира усилията до приключване на дейностите по Програма ИСПА да бъдат концентрирани приоритетно върху най-значимите проекти за страната ни.

3. ПРОГРАМА САПАРД

За информация относно цели, приоритетни оси, бюджет, структура за управление, бенефициенти по програмата и др.:

- **Годишният доклад на КЕВКЕФ за 2009 г. – стр. 137-142 и стр. 149-150:**
http://parliament.bg/pub/cw/240ANNUAL_REPORT_2009-final-pdf.pdf
- **Интернет-страницата на ДФЗ:** <http://www.dfz.bg/bg/sapard/>
- **Интернет-страницата на МФ (относно изпълнението по Финансови меморандуми):**
<http://www.minfin.bg/bg/page/79>
<http://www.minfin.bg/bg/page/211>

- **Обобщена информация за резултатите от прилагането на Програма САПАРД в Република България**

Периодът на валидност на последното Годишно финансово споразумение (ГФС 2006) изтече на 31 декември 2009 г. Това е датата, до която българските власти имаха възможност да извършват плащания към крайните бенефициенти по програма САПАРД и да декларират извършените разходи към ЕК. След тази дата всяко изплащане на субсидия по договори за безвъзмездна финансова помощ по САПАРД се осигурява с национални средства.

В рамките на целия период на прилагане на програма САПАРД са **одобрени и подписани договори по общо 3509 проекта**, като **общата стойност на одобрената субсидията е в размер на 1 375 603 321,60 лв.**

От общия брой одобрени проекти към 31.12.2009 г. по програма САПАРД са платени всички коректно изпълнени, реализирани в определения срок и отговарящи на заложените изисквания и процедури проекти.

Общият брой на изплатените проекти е 2 602. В допълнение по мярка 1.3 „Развитие на селскостопанските дейности, целящи опазването на околната среда”, за периода май – декември 2009 г. са изплатени компенсаторни помощи от бюджета по програма САПАРД за първа и втора агроекологична година, като общо платената субсидия за двете години по мярка 1.3 е в размер на 1 551 398,47 лв.

Общият размер на усвоения финансов ресурс по Програмата за целия период е в размер 877 976 450,76 лв.

Анулираните договори по програма САПАРД са по 894 проекта, с одобрена субсидия на обща стойност 376 337 457,41 лв. Анулирането на цитираните проекти по сключените договори, е в следствие на:

- установена **недопустимост на инвестицията** в резултат на извършените контролни проверки, включително и по Плана за действие;
- **неподадена заявка за плащане или неизпълнение на инвестицията в определения срок;**
- **подадена молба от бенефициента за доброволно прекратяване на договора за финансово подпомагане по програма САПАРД.**

- **Дейности по приключване на Програмата в периода 1 януари 2010 г. – 30 юни 2010 г. и предстоящи стъпки, в т.ч. информация за развитието по темата за разследваните проекти (28 на брой), които към 31 декември 2009 г. останаха неразплатени със средства от бюджета на Програмата, поради текущите проверки**

От началото на програмата до 30.04.2010 г. в резултат на изпълнението на контролните процедури са **регистрирани 533 случая на нередности и измами**, от които 357 бр. са с финансови последици, а 176 бр. са без финансови последици, тъй като нередностите са установени преди изплащане на финансовата помощ.

Към 30.04.2010 г. са **дерегистрирани 21 случая**, поради отпадане на основанието за регистрация, в следствие на приключила административна и/или съдебна процедура.

От регистрираните нередности, по които има изплатена безвъзмездна финансова помощ, са **възстановени изцяло ведно с лихвите 61 бр. Общата възстановена сума** към 30.06.2010 г. възлиза на **8 119 993,70 лв.**, от които издължени суми по главница в размер на 5 944 235,05 лв. и лихви 2 175 758,65 лв. **Общото задължение** по главница и лихви към 30.04.2010 г. е в размер на **21 499 8943,77 лв.**

Към 31.12.2009 г., когато изтече срокът за плащане по САПАРД, **неразплатените проекти по програмата са 28 броя**, като **общата субсидия по тези инвестиции е в размер на 23 656 246 лв.**, поради извършвана по тях проверка от Върховна касационна прокуратура (ВКП). Подадените заявки за плащане по съответните проекти са обработени от ДФ „Земеделие” и очакват решенията на Прокуратурата по тях.

Към настоящия момент в ДФ „Земеделие” е постъпила информация за **финализирани проверки от страна на компетентните органи по два от тези проекта**, като по тях не са констатирани нарушения. На основание получените окончателни становища по извършените допълнителни проверки от страна на ВКП, ДФ „Земеделие”, Агенция САПАРД ще изплати средствата по тези два проекта.

Във връзка с необходимостта от осигуряването на допълнителни средства за разходите по **финализирането на неразплатените към момента договори по програма САПАРД** е получено становище от МФ, че средствата ще бъдат разплатени чрез вътрешно преразпределение на средства в план – сметката на ДФ „Земеделие”.

- **Проведено изслушване пред КЕВКЕФ – 9 юни 2010 г.**

По време на изслушването беше оповестено указанието от МФ, средствата за разплащане по коректните проекти след приключване на текущите проверки, да бъдат осигурени от бюджета на ДФЗ. На основание окончателните становища по извършените допълнителни проверки е възобновена обработката на подадените заявки за плащане по редовните проекти. Дължимите средства по останалите 26 проекти, които са още в процес на проверка, са приблизително 22,7 млн. лева и в случай, че извършените допълнителни проверки на прокуратурата приключат със становище, че не са налице данни за нарушения по тях, ДФЗ ще ги разплати.

VI. Инструментът LOTNAR и ИСУН

1. Инструментът LOTNAR

Съгласно последните данни на ЦКЗ, изпълнението на прогнозите към края на първото полугодие на 2010 г. е 99,5 % за договорените средства и около 50,7 % за разплатените. Анализите на ЦКЗ показват, че към края на 2010 г., е реалистично да бъдат договорени окол 48 – 50 % и съответно разплатени приблизително 10 – 11 % от бюджета на Програмите.

ОП	ДОГОВОРЕНИ СРЕДСТВА			РЕАЛНО ПЛАТЕНИ СРЕДСТВА		
	Финансиране от ЕС	Прогноза 2-ро тримесечие	% на изпълнение*	Финансиране от ЕС	Прогноза 2-ро тримесечие	% на изпълнение*
ОПТ	485 696 039	209 655 152	231,66	70 429 358	89 469 280	78,72
ОПОС	411 015 658	533 896 324	76,98	59 717 709	125 169 964	47,71
ОПРР	551 266 971	574 021 174	96,04	66 869 785	155 467 558	43,01
ОПРКБИ	322 317 242	338 511 534	95,22	15 242 973	55 823 042	27,31

ОПТП	10 047 482	13 490 647	74,48	2 795 783	3 412 685	81,92
ОПРЧР	425 464 404	519 381 515	81,92	58 988 029	113 927 497	51,78
ОПАК	59 510 673	87 690 322	67,86	33 797 815	63 830 887	52,95
ОБЩО	2 265 318 468	2 276 646 669	99,5	307 841 453	607 100 913	50,71

Таблица № 13 Изпълнение на прогнозите по системата LOTRAR към 30.06.2010 г. (в евро)

* Процентът на изпълнение при договорените и реално платените средства е отношението на стойностите в колона „Финансиране от ЕС” към колона „Прогноза 2-ро тримесечие”

В бъдеще, КЕВКЕФ ще продължи да следи развитието по темата и степента на съответствие между прогнозирано и реално постигнато.

2. ИСУН

- Текущо състояние на Системата към 30 юни 2010 г.

Към 30 юни 2010 г. в ИСУН са регистрирани 3 212 договора, на стойност 2 715 576 683 евро. Броят на актуалните потребители в Системата е 1 127 души. В ИСУН към края на първото полугодие на 2010 г. са извършени подобрения в редица модули, в т.ч.:

- **Модул „Регистрация”** - инсталирана е функционалност, която позволява регистрацията на кандидат със свободна професия, разработена е и се тества функционалност позволяваща регистрацията на чуждестранни кандидати в ИСУН.
- **Модул „Оценка на проектни предложения”** - разработени и съгласувани са изискванията към допълнителна функционалност на модула за въвеждане на данни за проектни предложения в така наречения „Резервен списък”.
- **Модул „Финансов”** - реализирана е функционалност за частично одобряване на искане за средства от МЗ към УО и от УО към СО, съгласуван е алгоритъм за извършване на закръгляване на сумите в ИСУН и конвертиране на средствата от лева в евро, добавена е функционалност за проверка на доклади за сертификация, добавена е и възможност за ръчно изравняване на разликите между националното и европейското финансиране, в под-модул „Обобщени разходи” е добавена възможност за групиране на справка на ниво договор.
- **Модул „Проверки на място и управление на нередности”** - функционалността на модула е адаптирана в съответствие с промените в ДНФ № 08/29.12.2009 г., относно възстановяване на недължимо платени и надплатени суми, както и на неправомерно получени или неправомерно усвоени средства по проекти, финансирани от СКФ на ЕС във връзка с регистрирани от УО нередности.
- **Модул „Наблюдение”** - създадени са 5 нови справки по искане на управляващите органи, с цел улесняване процеса на мониторинг.

- *Планирани дейности по бъдещото развитие на ИСУН от страна на ЦКЗ*
- **Изграждане на модул за публична информация** - ще бъде достъпен от сайта www.eufunds.bg и ще предоставя обобщена информация за финансовото изпълнение на ОП (договорени и изплатени средства), за седемте програми и по отделно за всяка една, на различните нива на информацията: от ниво програма (профил, прогноза, изпълнение), през ПО, под-приоритет, процедура. Ще се предоставя информация за проектите, които се изпълняват при бенефициентите (по тип на бенефициента) и за изпълнителите на проектите. Ще има и възможност за извеждане на информация за разпределението на проектите по региони, области и общини, както за всички ОП, така и за всяка Програма. На потребителите ще се предостави възможност за създаване на собствени справки (чрез генератор на справките), за детайлно търсене по комбинация от различни критерии и ключови думи. Информацията ще се предоставя в табличен и графичен вид. Чрез въвеждане на модула в експлоатация ще бъдат изпълнени изискванията на European transparency initiative.
- **Интерфейс за осъществяване на електронен обмен на данни** между ИСУН, Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК) по ПРСР и Системата за наблюдение на проекти по ОПРСР (Акстър-Попай). Целта на изграждане на интерфейса между ИСУН, ИСАК и Акстър-Попай е да се предоставя на експертите, работещи по ОП основна информация за кандидати и финансираните по ОП проекти/договори, която да се използва при проверки, контрол и превенция на двойното финансиране чрез ИСУН. ИСУН ще предоставя основна информация за кандидати, проекти и сключени договори както по ОП, които поддържа, така по ПРСР и по ОПРСР.
- **Електронни услуги за бенефициентите** – предвижда се внедряването на следните нови функционалности: електронно подаване на формулярите за кандидатстване от бенефициентите, подаване на искания за плащане по електронен път от бенефициентите, подаване на отчети за изпълнението на проекти по електронен път от бенефициентите и проверка на текущото състояние на проект от бенефициентите.
- **Интегриране на системата LOTNAR в ИСУН** – чрез тази функционалност на ИСУН ще се предоставя възможност за ефективно подготвяне на финансови прогнози за усвояване на средства по СКФ и наблюдение на тяхното изпълнение. Модулът ще предоставя възможност за въвеждане, управление и отчитане на прогнозни данни на ниво процедура и обобщаването им на по-горните нива. Данните за представени искания за плащане от бенефициенти, верифицирани средства от УО и сертифицирани средства от СО ще се обобщават от най-ниско ниво въз основа на данните, въведени в ИСУН в останалите модули. Системата ще поддържа информация за: данни за прогнозен период, ежегодно попълване на прогнозни данни на ниво процедура по тримесечия, замразяване на прогнозните данни без възможност УО да ги редактират и справки.

По време на свои редовни заседания от 26 май 2010 г. и 9 юни 2010 г. КЕВКЕФ разгледа информация за статуса и ефективността на ИСУН като поздрави представителите на държавната администрация за напредъка по отношение на Системата, предвид критиките към нея от страна на ЕК от близкото минало. **Въпреки това, следва да бъде отбелязано разминаването между информацията за обема разплатени средства в ИСУН и базата-данни на дирекция „Национален фонд“ в МФ.** В тази връзка, КЕВКЕФ препоръчва да се потърси възможност за синхронизация на данните от двата източника.

ЧАСТ II.

ИДЕНТИФИЦИРАН НАПРЕДЪК, ПРОБЛЕМИ И ПРЕПОРЪКИ. ВИЗИЯ НА КЕВКЕФ ЗА ПРЕДСТОЯЩИТЕ ДЕЙНОСТИ ДО КРАЯ НА 2010 Г.

1. ИДЕНТИФИЦИРАН НАПРЕДЪК, ПРОБЛЕМИ И ПРЕПОРЪКИ

- **Предприсъединителни програми – ФАР, ИСПА, САПАРД**

Програма ФАР

По данни на дирекция „Национален фонд” в МФ, към края на първото полугодие на 2010 г., по Финансовите споразумения за **Програма ФАР 2000 - 2006 са изплатени** общо 958 млн. евро или **87,6 % от стойността на сключените договори** по Програмата (общата стойност на сключените договори е 1 094 млн. евро) или 64,7 % от бюджета, определен със съответните Финансови споразумения (общ бюджет 1 480 млн. евро). За отчетния период не са докладвани сериозни проблеми от страна на структурите на държавната администрация. До края на годината се очаква извършването на плащания по договори, финансирани със средства по Програма ФАР, на обща стойност 7 млн. евро, както и плащания по договори, финансирани съгласно Постановление на МС № 76/31.03.2009 г. на стойност 14 млн. евро.

Програма САПАРД

Периодът на валидност на последното Годишно финансово споразумение (ГФС 2006) изтече на 31 декември 2009 г. Разходите, декларирани от българска страна към ЕК към 21.12.2009 г., възлизат на **438 млн. евро публична помощ**. Въз основа на тези данни, усвояемостта по програма САПАРД се изчислява като съотношение между декларираните към ЕК разходи спрямо общия бюджет по Програмата: **438 млн. евро** (декларирани разходи към ЕК) / **593 млн. евро** (общ бюджет на публичната помощ по програма САПАРД) и представлява 74%.

По данни на МФ, като се вземат предвид всички разчети към 31 май 2010 г., окончателният баланс във финансов аспект по отношение на предстоящото приключване на САПАРД ще доведе до възстановяване на **88 млн. евро** от Република България към ЕК. Това на практика ще се отрази върху окончателното измерение на усвояването на средства по програма САПАРД.

Програма ИСПА

Постигнат напредък:

Към 30 юни 2010 г. по програма ИСПА/Кохезионен фонд (Регламент 1164/94) са изплатени **799.5 млн. евро**, което представлява 50.2% от общия бюджет на Финансовите меморандуми. До 31 декември 2010 г. се очаква да бъдат разплатени средства в размер на **137 млн. евро**.

За всички проекти, одобрени след 2004 г., от страна на ЕК, е получено **принципно съгласие за удължаване на срока за тяхното завършване** до края на 2011 г., а за проекта за изграждане на втори мост на р. Дунав при Видин-Калафат до края на 2012 г. Исканията за удължаване за тези проекти следва да бъдат представени в ЕК до 1 септември 2010 г. Останалите проекти следва да бъдат завършени до 31.12.2010 г.

Следва да се отбележи, че за 2 от рисковите проекти по ИСПА – за *реконструкция и електрификация на железопътната линия Пловдив-Свиленград* и *интегрирания проект за водния сектор на град София* е взето национално решение да продължат своето изпълнение след края на 2010 г. по ОП „Транспорт” и „Околна среда”.

С оглед ускоряване изпълнението на проектите по ИСПА са предприети стъпки за **промяна на нормативната уредба**, свързана с процедурите за отчуждаване, облекчаване на процедурите за удължаване на сключени договори по ЗОП за проекти от национално значение.

С приетата актуализация на Закона за Държавния бюджет за 2010 г. са осигурени **допълнителни национални средства** за проектите, които няма да завършат до края на 2010 г. Така например за **АМ Люлин е осигурен допълнителен ресурс от Държавния бюджет за 2010 г. в размер на 62 586 560 лв.**, като за цялостното завършване на проекта е необходим допълнителен финансов ресурс от Държавния бюджет в размер на 86 100 000 лева.

КЕВКЕФ отчита сериозните усилия, полагани от новото правителство, за преодоляване на натрупаното забавяне по проектите в сектор „транспорт” и „околна среда”. Част от предприетите мерки са свързани с: редовно (ежемесечно) отчитане на напредъка по всеки проект от страна на отговорните институции; актуализиране на времевите графици за изпълнение на проектите; подобряване на организационно-административното управление на проектите и др.

Проблемни области:

Съществува реална опасност голяма част от проектите по програма ИСПА да не завършат в рамките на периода на изпълнение на програмата - до 31.12.2010 г. и в този смисъл са **идентифицирани като рискови**. Основните рискове са свързани с **нарастване на договорните стойности, вероятност от загуба на част от европейското съфинансиране и последващо увеличаване на средствата от националния бюджет и държавни кредити** с цел успешното им приключване.

Препоръки:

КЕВКЕФ призовава към увеличаване усилията на българската администрация за усвояване на възможно най-голям размер от помощта и намаляване на риска от загуба на европейски средства, съкращаване на сроковете за сертифициране на разходите и допълнително укрепване и надграждане на съществуващия административен капацитет, като се обърне специално внимание на два от бенефициентите - АПИ и НКЖИ.

На този етап е трудно да се направи реална преценка за **риска от загуба на средства** по програма ИСПА, поради **изключително динамичното развитие** около проектите по програмата и наблюдавания постоянен напредък, вследствие на ускорените усилия и засилената координация между институциите, ангажирани с управлението на програмата. В този контекст, както и с оглед минимизиране на съществуващите рискове по проектите, КЕВКЕФ ще продължи да следи развитието по въпроса с удължаването на Финансовите меморандуми и напредъка по проектите в двата сектора.

КЕВКЕФ апелира усилията до приключване на дейностите по Програма ИСПА да бъдат концентрирани приоритетно върху най-значимите проекти за страната ни.

- ОПТ

Постигнат напредък и проблемни области:

КЕВКЕФ отчита сериозните усилия на МТИТС за ускоряване процесите по изпълнение на ОПТ. Безспорен факт е ръстът от почти 47 пъти в размера на плащанията по Програмата за последните 12 месеца (от 1 661 313 евро на 77 472 648 евро). Въпреки това, постигнатият **напредък не е задоволителен, а цялостната ситуация предизвиква тревоги**. Най-сериозно е положението при ПО 1 и 2, с оглед броя на сключените договори, обема на реалните строителни дейности и перспективите в краткосрочен и средносрочен план, предвид проектната готовност и административния капацитет на бенефициентите по тези ключови ПО. В допълнение, притесненията се подсилват и от факта, че все още няма разплатени средства по ПО 4, а проект *„Подобряване на корабоплаването в българо-румънския участък на р. Дунав при островите Батин - Белене”* изглежда напълно статичен към датата на излизане на настоящия доклад. Като проблем може да бъде посочен и прекратения търг по ПО 1 за рехабилитация на железопътната линия Пловдив – Бургас по сигнал на ЕК. Неприятен факт представляват и възникналите конфликтни точки между трасетата на проекти на АПИ и НКЖИ, както и бавното протичане на съгласувателните процедури. Много сериозен проблем остава липсата на средства за отчуждителни процедури и археологически проучвания, както и на ясен механизъм и финансови ресурси за пре-финансиране на големите инфраструктурни проекти. Негативен факт е и многократното изместване на прогнозите за реализиране на проектите, заплашващо финансовото изпълнение на ОПТ като цяло.

Препоръки:

С оглед на гореизложеното, КЕВКЕФ счита за необходимо предприемането на **бързи и адекватни действия за допълнително оптимизиране на процеса по управление на ОПТ и сериозно ускоряване на реалните строителни дейности по Програмата**. Най-добрият пример по ОПТ до момента е проектът за разширение на метрото в гр. София, по който ритмично се изпълняват строителни дейности и се извършват по-сериозни като обем плащания. Въпреки това обаче, обемът на същинските строителни дейности по ОПТ не съответства на настоящия етап от финансовата перспектива. Притеснението на КЕВКЕФ се допълва от факта, че липсва сериозен брой проекти, по които скоро може да се очаква стартиране на същински строителни дейности, които да тласнат темповете на разплащане в желаната посока. КЕВКЕФ отчита наследството в сектора (забавянето в изпълнението на проектите по Програма ИСПА в сектор „Транспорт” и залагането на тежки инфраструктурни проекти за изпълнение още през първия програмен период за страната ни), но за пореден път обръща внимание, че евентуалната сериозна загуба на средства по ОПТ в настоящия програмен период може да се очаква реално да лиши страната ни от достатъчно ресурси за покриване на инфраструктурните ѝ потребности при определяне бюджета за следващата финансова перспектива, което в никакъв случай не трябва да бъде допуснато. В тази връзка, би било добре например, **по-внимателно да се обмисли възможността за подаването на апликационни форми по Програмата - на обща стойност, по-висока от наличния ресурс за дадената ПО, като инструмент за компенсирание забавянето в изпълнението на едни проекти, чрез по-бързите темпове при реализирането на други по една и съща ПО или за започване изпълнението на големите проекти в сектора – преди одобрението им от страна на ЕК**.

- **ОПОС**

Постигнат напредък:

Като положителна стъпка в реализацията на ОПОС следва да се отбележат предприетите в края на 2009 г. **мерки за оптимизиране управлението на ОПОС и въвеждането на нов механизъм за управление на сектор „Води“**. В рамките на предприетите мерки беше извършен **преглед на проектите в сектор „Води“** (приоритетна ос 1 на програмата), като в резултат бяха идентифицирани групи от договори с различна степен на риск за изпълнение. Последващото прилагане на набелязаните корективни мерки доведе до известно забавяне на процеса на реализация на сключените договори, но следва да се отчете че изпълнението им допринесе за прилагането на по-стриктен контрол върху проектите, което допринесе за гарантиране доброто финансово управление на оперативната програма и икономическата ефективност на разходваните публични средства.

Вследствие на приложените мерки, свързани с оттегляне на финансирането по някои проекти, преустановяване на плащания по други рискови проекти (до извършване на одит по тях), с подготовка на допълнителни споразумения към договорите за безвъзмездна финансова помощ, се очаква да бъдат реализирани спестявания на финансов ресурс, който ще бъде освободен за приоритетните инфраструктурни проекти в сектор „Води“.

Напредъкът в разплащанията по програмата е значителен в сравнение със същия период за миналата година – общо платените средства по ОПОС към 30 юни 2009 г. са в размер на 21,2 млн. евро, докато към 30 юни 2010 г. платените средства са 75,1 млн. евро, което представлява **близо 4 пъти ръст в разплащанията по програмата**.

Като успех следва да се отбележи и одобрението от страна на ЕК на договорите по първите за страната ни два големи проекта в сектор „Околна среда“, а именно за **интегриран воден цикъл на гр. Враца** (от края на 2009 г.) и за **интегриран воден цикъл на гр. Габрово** (от февруари 2010 г.).

Следва да се отчете приетият нов подход към бенефициентите общини – конкурентната процедура при представяне на проектните предложения е заменена с **процедура по директно предоставяне на безвъзмездна помощ** чрез отправяне на покана за кандидатстване към приоритетните агломерации. По този начин е подобрен диалогът с бенефициентите, което способства за по-доброто качество на изготвените проекти. В подкрепа на **засиления диалог и партньорство с бенефициентите** по ОПОС се търси обратна връзка с тях, посредством редовно провежданите обучения, месечни срещи и приемни дни всяка седмица от страна на УО на ОПОС.

В изпълнение на одобрения механизъм за управление на сектор „Води“, чийто основен приоритет е **изграждането на ПСОВ в агломерации над 10 000 кв. ж.**, където такива липсват, в края на месец юни т.г. е обявена покана за кандидатстване за подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в агломерации над 10 000 е.ж. с общ бюджет 600 млн. лв.

Проблемни области:

В сектор „Отпадъци“ не са обявени предвидените в ИГРП за 2010 г. процедури, поради липса на проектна готовност от страна на конкретните бенефициенти. От заявените 23 регионални депа за изграждане със средства за ОПОС, към момента проектна готовност имат едва 3 бенефициента – Столична община, Ботевград и Перник, към които е отправена покана за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Забавянето в останалите 20 проекта

се дължи на липсата на готовност от страна на конкретните бенефициенти, най-често предизвикана от лошо качество на проектите, проблеми с обхвата на разрешителните за ОВОС и Комплексните разрешителни, несъответствия с обхвата на прединвестиционните проучвания, дългия период на проектиране, проблеми със собствеността на площадките, несъгласие на някои общини с регионалното разпределение и др. Проблеми се очакват по четири от проектите за регионални системи за управление на отпадъците (Кочериново, Пазарджик, Провадия и Стара Загора), които реализират съществено забавяне от графика за изпълнение. Все още се бави и сключването на договора за **изграждане на завод за битови отпадъци в гр. София**. Причината е в обжалването на процедурата за обществена поръчка от участниците.

КЕВКЕФ ще продължи да следи развитието на проектите в сектор „Отпадъци”, като призовава за **максимално ускоряване на проектната готовност** на конкретните бенефициенти по отношение на регионалните системи за третиране на отпадъци, както и за пълноценно съдействие от страна на УО на ОПОС с указания и насоки към бенефициентите. Усилията на всички ангажирани институции са необходими, за да бъдат изпълнени ангажиментите към европейските ни партньори и да бъде **предотвратено стартирането на наказателни процедури срещу България**, поради неспазване на преходните периоди за въвеждане на изискванията на Директива 1999/31/ЕО за депониране на отпадъците и Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕО. Ускоряването на проектната готовност на общините за изграждане на регионалните депа ще намали риска от неусвояване на средства по ПО 2 на ОПОС.

Следва да се очертаят и **някои проблемни области, които допълнително пречат за подготовката на общините** за кандидатстване по ОПОС, а именно:

- недостатъчен административен капацитет на общините при подготовка на процедурите по ЗОП;
- забавяне при предварителното съгласуване на тръжните документации по ЗОП от страна на УО на ОПОС, което променя графика за обявяване на процедурите и съответно възпрепятства навременното изпълнение на проектите;
- липса на средства в общините за подготовка на проекти и за осигуряване на 5 % съфинансиране.

Препоръки:

С оглед на гореизложеното, КЕВКЕФ призовава към **продължаване на установената линия на активен диалог** на УО на ОПОС с бенефициентите-общини за намиране на адекватни и бързи решения, както по отношение на процедурите за обществени поръчки, така и за ускоряване на изпълнението по отделните проекти.

• ОПРР

Постигнат напредък:

Предприети са редица мерки по **оптимизиране на процедурите, вкл. по отношение на плащанията към бенефициентите, намаляване на бюрократичната тежест и подобряване комуникацията между УО и бенефициентите**. Вследствие на предприетите мерки се забелязва значителен ръст в плащанията в сравнение със същия период за миналата година – общо платените средства по ОПРР към 30 юни 2009 г. са в размер на близо 12 млн. евро, докато към 30 юни 2010 г. платените средства са почти 80 млн. евро, което представлява **близо седемкратно нарастване на разплащанията по програмата**. При изпълнение на ИГРП за 2010 г. и обявяване на всички планирани схеми за безвъзмездна финансова помощ, 91 % от размера на програмата ще бъде реално алокиран.

Планираните през 2010 г. схеми за БФП са насочени към **подобряване на градската среда** (чрез инвестиции за осигуряване на интегриран и устойчив градски транспорт, устойчиво развитие на градските райони чрез Инструмента JESSICA, изграждане на устойчива ИКТ инфраструктура, подкрепа за развитието на природни, културни и туристически атракции и др.). Предвидени са мерки за **подобряване на здравната и общинска образователна инфраструктура в общините** от градските ареали (86), както и в малките общини (178). В подкрепа на политиката за деинституционализация на децата в риск в България (която се насърчава много и от страна на ЕК), до края на годината предстои да бъде обявена и схемата за **деинституционализация на социални институции**, предлагащи услуги за деца в риск.

Забелязва се **напредък по Финансовото споразумение за създаване на холдингов фонд в рамките на инициативата JESSICA**. В рамките на операция 1.4 „Подобряване на градската среда” е обособен финансов ресурс в размер на **33 милиона евро** за започване на изпълнението на JESSICA чрез **Холдингов фонд** в рамките на ЕИБ, което се очаква да стартира до края на 2010 г.

При публикуване на схемите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ не се допуска кандидатстване с **идейни проекти**, а само с технически или работни проекти, което създава по-голяма яснота за инвестиционните намерения на кандидата, пести време и финансов ресурс. Като допълнителна гаранция за реалистично бюджетиране по проектите е въведен **строг контрол върху представяните количествено-стойностни сметки**, като на етап кандидатстване се изисква обосновка на единичните цени.

Проблемни области:

Като проблемни области продължават да се очертават **липсата на собствен ресурс** на общините за подготовка на проекти, **недостатъчният капацитет на общините при подготовка на процедурите за възлагане на обществени поръчки** по одобрените проекти, както и **забавяне на процедурите по предварително съгласуване** на тръжните документи от страна на УО на ОПРР. Като стъпка към укрепване капацитета на бенефициентите УО на ОПРР е предвидил провеждане на **нови обучения за подготовка на проектни предложения и попълване на апликационни форми**. Препоръчително е на интернет-страницата на ОПРР да бъдат качени образци на апликационни форми, с оглед улесняване подготовката на кандидатите по програмата.

Все още се наблюдава недостатъчно разбиране, най-често от някои конкретни бенефициенти по програмата, относно **изискванията за изготвяне на инвестиционни проекти по смисъла на ЗУТ**. Вследствие на неточното прилагане на ЗУТ, съществува реална опасност да се получи забавяне по определени схеми за БФП, вследствие на неодобрение от страна на УО на представените Рамкови инвестиционни програми с включени проектни предложения и повторно връщане за преработването им. Подобен е случаят със схемата за БФП за **подкрепа за реконструкция/обновяване и оборудване на държавни лечебни и здравни заведения в градските агломерации**, обявена в началото на тази година. Сериозно притеснение буди липсата на готовност от страна конкретния бенефициент – Министерство на здравеопазването със Средносрочна рамкова инвестиционна програма с проектни фишове към нея. Забавянето във времето поставя в обзрим риск подкрепата от ОПРР за **държавната болнична инфраструктура** в размер на приблизително 150 млн. лв.

Липсата на одобрена Национална здравна карта може да възпрепятства обявяването на планираната за края на месец август 2010 г. схема за реконструкция/обновяване и оборудване на

общински лечебни заведения в градските ареали в размер на приблизително 100 млн. лв. и в малките общини в размер на 40,7 млн. лв.

Препоръки:

КЕВКЕФ обръща внимание на ключовото значение на предвидените средства от ОПРР за развитие на болничната инфраструктура в страната, както и за снабдяване с качествено оборудване на лечебните заведения. Помощта, осигурена по линия на ОПРР, следва да се разглежда и като **необходим ресурс за ефективното провеждане на здравната реформа в България**, която е определена като водещ приоритет на правителството. КЕВКЕФ призовава към предприемане на спешни мерки за преодоляване на натрупаното забавяне от страна на конкретния бенефициент по схемата за БФП и за оказване на необходимата подкрепа от страна на УО на ОПРР, за да не бъдат загубени тези средства за българските болници.

КЕВКЕФ приветства положените усилия на екипа на МРРБ през последната година, вследствие на които е отчетен значителен ръст в процеса на договаряне и плащане по Програмата. Ускорените темпове от последните месеци следва да бъдат запазени и занапред.

• ОПРЧР

Постигнат напредък:

Към 30 юни 2010 г. изпълнението на ОП РЧР се характеризира с **устойчив темп на нарастване на договорените и изплатени средства**.

Програмата е с един от най-добрите показатели от гледна точка на договорените средства - **43% от разполагаемия ресурс по програмата са вече контракувани**. Предприети са мерки до края на 2010 г. да бъдат алокирани и оставащите средства, което ще даде възможност за своевременно договаряне и ограничаване на риска от неусвояване на предоставените на страната ресурси.

Размерът на **реално платените средства** по програмата е нарастнал значително (над 4 пъти) през първата година от управлението на настоящото правителство – от 15,9 млн. евро разплатени средства към 30 юни 2009 г. на 70,5 млн. евро към 30 юни 2010 г., като в тази сума не се включват разполагаемите лимити по авансови плащания, отпуснати по договори с конкретни бенефициенти в общ размер на 113 милиона лева.

Програмата се оказва ценен инструмент за **планиране на мерки, които в условията на криза осигуряват достъп до финансиране** от Европейския социален фонд преимуществено за уязвимите групи.

С пакет от мерки на пазара на труда за **насърчаване на заетостта сред младежите и уязвимите групи** – неактивни и трайно безработни ще бъдат подкрепени от една страна с паралелни действия за професионално ориентиране и кариерно консултиране в системата на общото образование като предпоставка за плавен преход от образование към заетост и за повишаване на квалификацията на 42 000 учители.

В рамките на одобрените нови операции ще бъде осигурена подкрепа за **платени стажове на 13 500 младежи**, завършили образование, за **наемането на лични асистенти за 9 000 лица с увреждания**, за интеграция на пазара на труда на неактивни лица от уязвимите групи, за създаване на нови и подкрепа на съществуващите **социални предприятия и кооперации на хората с увреждания**.

С 25 милиона лева е увеличен бюджетът на схема „Аз мога”, по която се осигурява обучение на заети лица чрез ваучери. Резултатите от осъществяването на схемата „Аз мога” показват повишени качествени характеристики на работната сила; сериозен дял на лицата, усетили непосредствен положителен ефект от участието си в обучение, както и желание да участват в бъдещи обучения; разглеждане на придобитите знания и умения като дългосрочна инвестиция и др.

Проблемни области:

Като проблемна област може да се идентифицира рискът от ненавременно предприемане на превантивни действия за избягване на **риска от двойно финансиране, свързан с извършване на недопустими разходи.**

Другият основен проблем е свързан с бавното разплащане и обработка на документите, тъй като проектите по програмата са много на брой, за малки суми и това затруднява обработването им.

Препоръки:

КЕВКЕФ подкрепя предприетите от УО на ОПРЧР мерки за **координирани действия и допълняемост** на отделните програми и фондове, в т.ч. по отношение на **деинституционализация на деца с увреждания, настанени в специализирани институции** (съвместно с УО на ОПР), както и **мерките за подкрепа на специализирани предприятия и кооперации на хора с увреждания**, посредством паралелни действия по ОПРЧР и ОПРКБИ.

В допълнение, КЕВКЕФ обръща внимание да бъдат предприети навреме последователни действия за укрепване **капацитета на Междинните звена** по програмата (Министерство на образованието, младежта и науката; Агенция по заетостта; Агенция по социално подпомагане), за да се справят достатъчно адекватно със задълженията си при нарастване обема на работа по програмата в бъдеще.

• **ОПРКБИ**

Постигнат напредък:

Ръководство на МИЕТ полага усилия за опростяване на процедурите и ускоряване на процесите по изпълнение на Програмата. КЕВКЕФ отчита като положителна тенденция **подобрието в процеса на комуникация между УО и МЗ**, както и **въвеждането на един по-отворен и прозрачен подход за взаимодействие с бизнеса**. Друг позитивен момент, който следва да бъде отчетен за първото полугодие на 2010 г., е развитието по ПО 3 на Програмата. След 3,5 години от началото на настоящия програмен период се забелязва **по-осезаемо развитие по отношение реализирането на Инициативата JEREMIE в страната**. В този контекст, със закон, приет от 41-то Народно събрание на Република България на 26 май 2010 г. (в сила от 8 юни 2010 г.), са ратифицирани:

- Споразумението между правителството на Република България, представлявано от министъра на икономиката, енергетиката и туризма, и ЕИФ за изменение и допълнение на **Рамковото споразумение** относно изпълнението на Инициативата JEREMIE в Република България и

- Споразумението между правителството на Република България, представлявано от министъра на икономиката, енергетиката и туризма, и ЕИФ за изменение и допълнение на **Финансовото споразумение** относно изпълнението на Инициативата JEREMIE в Република България

В резултат от усилията на настоящото ръководство на МИЕТ през последните няколко месеца са **договорени по-благоприятни условия за страната като цяло по реализирането на Инициативата JEREMIE в Република България** (в т.ч. по-ниски такси за управление, по-ясни регламенти за контрол от страна на българската държава върху работата на ЕИФ, задържане на средствата в българската банкова система и т.н.) и са предприети необходимите стъпки за успешното усвояване на предвидения финансов ресурс с оглед спазване на Правилото N+3.

Като цяло по ОПРКБИ е генериран напредък през първото полугодие на 2010 г., но **цялостните темпове на изпълнение на Програмата и генериране на реални съществени ползи за бизнеса в страната все още не са задоволителни**. Този факт обективно се отчита и от политическото ръководство на МИЕТ, което е ангажирано и занапред да продължи активната си дейност за допълнително ускоряване на процесите и все по-сериозно подпомагане на бизнеса в страната. В края на отчетния период за настоящия доклад, ОПРКБИ се нарежда на **първо място по обем разплатени средства сред ОП по Цел 1 „Сближаване” на Република България**. Това обаче се дължи на преведения транш по Инициативата JEREMIE и осчетоводяването му като разплатен ресурс. Същинската дейност по тази ПО обаче тепърва престои и МИЕТ следва да положи необходимите усилия за довършване подготовката по реалното стартиране на Инициативата, в т.ч. избор на финансови посредници и по-бързото достигане на револвиращите финансови инструменти до бизнеса в страната. В тази връзка, КЕВКЕФ апелира към **политическото ръководство на МИЕТ да ускори процеса по практическо реализиране на Инициативата JEREMIE в страната**, като се ангажира да следи отблизо развитието по темата и занапред.

Проблемни области:

Сред **основните негативни аспекти** за първото полугодие на 2010 г. при изпълнението на ОПРКБИ, на преден план могат да бъдат изведени:

- **Бавен процес на достигане на финансовия ресурс** по Програмата до бизнеса в страната;
- **Недостатъчно (в непълна степен) облекчени процедури за кандидатстване** по Програмата В тази връзка, КЕВКЕФ подкрепя апела на представителите на бизнеса за допълнително опростяване на насоките за кандидатстване;
- **Забавяне в реалното стартиране на Инициативата JEREMIE** (наследено от предходното политическо ръководство на МИЕТ). Въпреки ратифицирането на горепосочените споразумения, финансовият ресурс по ПО 3 на практика все още не е достигнал до бизнеса в страната;
- **Административен капацитет на МЗ** да се справи достатъчно успешно с възложените му функции. Тук следва да бъде отчитан и факта, че с ускоряване темповете на изпълнение на ОПРКБИ – драстично ще се увеличи натовареността на служителите в МЗ и от наличния им капацитет ще се предопредели цялостната ефективност на интервенциите;
- По-трайното запазване на изброените по-горе негативи и ненавременното им неутрализиране, **реално може да се очаква да доведе до сериозен отлив на интерес към Програмата и ориентиране на фирмите в страната към алтернативни източници на**

финансиране (по-скъпи, но по-бързи). Установяването на по-бавни темпове на реализиране на Програмата, неотговарящи на динамичната бизнес среда, ще подкопае **доверието на бизнеса към схемите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ОПРКБИ**, което на малко по-късен етап от своя страна ще доведе и до непостигане като цяло на целите на ОП.

Препоръки:

С оглед на гореизложеното, КЕВКЕФ апелира за **по-бързо допълнително опростяване и ускоряване на процедурите** за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Програмата (в т.ч. оптимизиране **на сроковете за оценка на проектните предложения**), както и за провеждането на **засилена информационна кампания за потенциалните бенефициентите**, с оглед на настъпващите промени в хода на оптимизиране изпълнението на ОПРКБИ.

• ОПАК

Постигнат напредък:

В процентно изражение към 30 юни 2010 г. по ОПАК са **договорени 38,7 %** от средствата по програмата и са **платени 22 %**.

Плащанията по ОПАК са нараснали **1,45 пъти** през последните 12 месеца (30.06.2009-30.06.2010 г.) от 27 427 932 евро на 39 801 998 евро, като за отчетния шестмесечен период ръстът на плащанията е **1,05 пъти**.

Назначен е нов директор на УО на ОПАК, пред който стоят за решаване идентифицираните по-долу проблемни области.

Проблемни области:

КЕВКЕФ изразява притеснение, поради **недоказаната липса на двойно финансиране** между обявените в началото на годината схеми по ОПАК и финансирани по програма ФАР подобни проекти.

Наблюдава се **изоставане в усвояването на средствата** по програмата. През последните 3 месеца от отчетния период (април-юни 2010 г.) е акумулирано забавяне в разплащанията (липсват плащания) по програмата. Като причини за забавянето УО на ОПАК посочва множеството извършвани проверки по програмата, в т.ч. от ОО, СО, Сметната палата и др., които **констатираат нередности** при всеки десети проект по програмата. Констатирани са непълноти в Насоките за кандидатстване, възпрепятстващи участието на международни партньори по проекти за междурегионално сътрудничество и обмен на опит между администрациите на държавите-членки.

КЕВКЕФ изразява препоръка ръководството на ОПАК да **взаимства от опита на УО на ОПРЧР** при прилагането на **синергичния подход** на финансиране на проекти, свързани с провежданата реформа в държавната администрация в условията на финансова и икономическа криза (електронно управление, обслужване на „едно гише”, таен клиент, оптимизиране числеността на администрацията и др.).

КЕВКЕФ изразява безпокойство от факта, че **плановият процес** в ОПАК е в много начален стадий, което може да доведе до неизпълнение на заложените в ИГРП за 2010 г. индикатори и поставя под риск цялостното изпълнение на програмата в периода 2007-2013 г.

Препоръки:

КЕВКЕФ изразява препоръка, ръководството на ОПАК да заимства от опита на УО на ОПРЧР при прилагането на **синергичния подход** на финансиране на проекти, свързани с провежданата реформа в държавната администрация в условията на финансова и икономическа криза (електронно управление, обслужване на „едно гише”, таен клиент, оптимизиране числеността на администрацията и др.).

• ОПТП

Постигнат напредък:

Като съществен напредък в постигането на една от основните цели на Програмата – **създаване на ИСУН**, може да се отбележи все по-пълното функциониране на системата и подобряване на изградената функционалност.

Положителна стъпка в посока облекчаване на държавния бюджет относно разходите за трудови възнаграждения, както и за осигуряване стабилността на административния капацитет на бенефициентите по ОПТП е одобреното решение ОПТП да финансира частично или изцяло **възнагражденията на служителите** на административните звена, които са бенефициенти по ОПТП.

КЕВКЕФ приветства и предстоящото финансиране по програмата на **изграждането и управлението на национална мрежа от 28 регионални информационни центрове за кохезионната политика** в България в областните градове, което наред с другите положителни ефекти, ще допринесе за по-голямата усвояемост на средства по ОПТП. Изграждането на регионалните информационни центрове е от съществено значение за популяризиране европейската кохезионна политика.

Проблемни области:

Наблюдава се **изоставане в усвояването на средствата** по програмата, като следва да се отбележи, че за периода март-юни 2010 г. не са отчетени никакви плащания по проекти, финансирани от ОПТП. Като причина за отчетеното забавяне се посочва настъпилата през месец април 2010 г. институционална промяна в управлението на програмата, чрез преместването на УО на ОПТП от МФ в МС.

КЕВКЕФ ще продължи да следи и развитието по **проект на Централното координационно звено за провеждане на обучения на регионалните и местни власти**, по който се наблюдава забавяне с две години на подписването на договор с избрания изпълнител по проекта. Този проект е идентифициран като ключов за повишаване на административния капацитет на общините за работа по европейските фондове и програми, поради което успешната му реализация е от съществено значение за основния бенефициент по оперативните програми – общините.

• ПРОГРАМИ ЗА ТГС

Постигнат напредък:

Като напредък по отношение изпълнението на *програмите за ТГС по външните граници на ЕС* може да се отбележи финализирането на **Процедурните наръчници**, предвид факта, че такива документи са липсвали през последните три години.

По отношение на *програмите за ТГС по вътрешните граници на ЕС* като напредък може да се изтъкне приключването на одита за Оценка на съответствието по **ТГС България – Румъния** и очакваната положителна оценка. В процес на финализиране е процедурата по подготовка ратификацията на Меморандума за разбирателство между Република Румъния и Република България. По **ТГС България – Гърция** предстои финализиране Описанието на системите за управление и контрол и представянето му за одобрение пред ЕК.

Проблемни области:

Все още **не са финализирани Меморандумите за разбирателство**, поради неосигурено национално съфинансиране, което следва да бъде заложено в Държавния бюджет на РБ.

Не е финализиран процесът по **оценките за съответствие** по отделните програми за ТГС, което забавя и процесът на разплащане по одобрените проекти. Вследствие на това към момента се покриват единствено извършени разходи по техническа помощ към ТГС програмите, но липсват реални плащания по останалите приоритетни оси.

Препоръки:

Поради реализирания несъществен напредък по програмите за ТГС и с оглед гарантиране интересите на българските бенефициенти по тези програми, КЕВКЕФ призовава към максимално бързо приключване на процесите по ратификация на Меморандумите за разбирателство, за което КЕВКЕФ изразява готовност за съдействие. Предизвикателство пред Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) е ускоряване на процеса по финализиране на оценките за съответствие по програмите.

• ПРСР

Постигнат напредък:

Следва да се отбележи, че новото ръководство на ДФЗ-РА е **предприело редица конкретни стъпки** с цел да се оптимизира процеса на обработка на натрупаните в предишния период заявления за подпомагане, по-съществени от които са:

- временно спиране на приема на нови заявления;
- изготвяне график за отваряне на приема на заявления по всички мерки през 2010 г.;
- отстраняване на пропуските в нормативната уредба, което да позволи на експертите в ДФЗ-РА да вземат решения по тях;
- укрепване капацитета на ДФЗ чрез отпускане на допълнителни **180 извънщатни бройки**;
- опростяване на процедурите за работа, посредством преустановяване дублирането на проверки на централно и областно ниво на РА и ясно регламентиране на понятията, свързани със създаване на **изкуствени условия за получаване на финансова помощ по ПРСР** –

функционална несамостоятелност, свързаност на бенефициентите и определяне на максимално допустимата помощ в тези случаи.

Значителен е напредъкът в работата на УО на ПРСР и ДФЗ-РА по отношение на преодоляване на основните проблеми, довели до забавяне на процеса на оценка на големия брой постъпили заявления за подпомагане, а именно чрез предприетите промени в **нормативната уредба**, касаещи прилагането на мерките по ПРСР и **укрепване административния капацитет** на служителите в Разплащателната агенция, заети с обработването на заявленията за подпомагане по ПРСР.

Проблемни области:

Като слабост се отчита **късното обявяване на прозорците за прием на проекти по различните мерки за 2010 г.**, което пречи на бенефициентите да подготвят своевременно своите проекти. В тази връзка КЕВКЕФ препоръчва **ИГРП да бъде публикувана още в началото на годината и да включва точните дати за прием на проекти по всички мерки на ПРСР.**

- **ОПРСР**

Постигнат напредък:

Положителна стъпка за преодоляване на изведената по-долу проблемна област е прехвърлянето на функциите на Одитен орган от МЗХ в ИА ОСЕС към МФ (с ПМС № 131 от 2 юли 2010 г.). По информация от МЗХ процесът на оценка за съответствие следва да бъде финализиран до месец октомври 2010 г., когато се очаква оценката да бъде изпратена до ЕК. КЕВКЕФ се ангажира да проследи развитието по темата в предсрещни изслушвания по програмата.

През месец юни 2010 г. е ускорен процесът на прием на нови проектни предложения, посредством обявяване на две нови мерки по програмата. През юни е **финализирано обнародването на цялата необходима подзаконова нормативна база** за прилагане на програмата, което е необходима предпоставка за получаване на положителна оценка за съответствие на програмата.

С оглед преодоляване на затрудненията пред бенефициентите за осигуряване на частно съфинансиране по проектите, ИАРА обмисля възможността за **прилагане на гаранционната схема** чрез създадения към Българската банка за развитие Национален гаранционен фонд, **която да улесни достъпа до финансиране за МСП от сектор „Рибарство“**, като компенсира липсата на история или достатъчно обезпечение при кандидатстване за кредит, както и да намали риска, поеман от търговските банки в страната, кредитиращи МСП.

Проблемни области:

Липсата на оценка за съответствие се отчита като най-сериозният проблем за изпълнението на Програмата.

- **ДРУГИ ПРОГРАМИ И ИНСТРУМЕНТИ, ПРЕДОСТАВЯЩИ ФИНАНСОВА ПОДКРЕПА ЗА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

Инструментът Шенген

Постигнат напредък:

Решението на ЕК за удължаване срока за сключването на договори до 31.03.2010 г. по Инструмента Шенген, на практика е компенсирало в максимална степен забавените процедури и е дало възможност да бъдат контракувани всички средства.

Очаква се голяма част от разходите да бъдат верифицирани в периода септември – октомври 2010 г., когато се очаква и сериозен напредък в изпълнението на основните приоритетни проекти и извършването на финални плащания по сключените договори.

Проблемни области:

Наблюдава се **закъснение в изпълнението на някои проекти по Инструмента Шенген**, в сравнение с първоначално заложените графици, поради комплексния им характер, в т.ч.: проектът за интегрирана система за контрол на черноморската граница; проектът за реконструкция на съществуващия сграден фонд на територията на Специален дом за временно настаняване на чужденци в гр. Любимец; проектът за доставка на „Летателна техника – 2 хеликоптера лек тип и един хеликоптер среден тип”, както и проектът, свързани с **Националната визова система**.

Към 30 юни 2010 г. **общият размер на платените средства** е 68,6 млн. евро с ДДС (общият размер на сключените договори по Инструмента Шенген е 148,6 млн. евро).

Препоръки:

Предвид приближаващото приключване на Инструмента (31 декември 2010 г.), КЕВКЕФ отправя **препоръка да се ускори изпълнението на проектите, в т.ч. разплащанията по тях**. КЕВКЕФ ще продължи да следи изпълнението на Инструмента до приключването му, с оглед минимизиране на рисковете от неизпълнение, както и с оглед изпълнение на поетите ангажименти от страна на Република България за присъединяване към Шенгенското пространство.

ФМ на ЕИП

Постигнат напредък:

Звеното, което изпълнява функции на Изпълнителна агенция по ФМ на ЕИП в МОМН, има нова структура, в която е обособен отдел, чиито функции са изцяло свързани с наблюдението, контрола и отчетността при изпълнението на проекти, финансирани от ФМ на ЕИП.

Проблемни области:

Основният проблем в дейността на Изпълнителната агенция на ФМ на ЕИП, е свързан с **липсата на достатъчен административен капацитет** за извършване на следните дейности: извършване на **проверки на място** за отчитане на напредъка на проектите; извършване на проверка на

финансовите отчети предоставени от бенефициентите и **верифициране на разходите**; осчетоводяване на извършените по ФМ на ЕИП разходи.

Известното **забавяне при обработката на документи** по проекти по ФМ на ЕИП идва в резултат на следните обективни факти:

- обхватът на програмата и извън компетентностите на МОМН, което изисква полагане на допълнителни усилия за осигуряване на адекватна външна експертиза, която да осигури необходимите нива на компетентност, при осъществяване на процесите на мониторинг, контрол и отчетност, в съответствие с изискванията на системата за изпълнение и контрол;

- 62 % от финансираните проекти са обявени от Офиса на Финансовия механизъм като **рискови** и са обект на специално внимание, а именно: от общо финансирани 42 проекта по Програмата, в 26 от тях са предвидени СМР, реставрационни и консервационни дейности. Тези обективни факти предполагат по-специално внимание при осъществяването на наблюдението и контрола по проектите.

Препоръки:

Като обща препоръка КЕВКЕФ призовава към ускоряване изпълнението на проектите и наваксване на акумулираното забавяне, предизвикано от загубата на време при разпределението на ангажиментите по управлението на Механизма между различните институции. Ускоряването в изпълнението на проектите и плащанията по тях е необходимо и предвид приближаващия краен срок за изпълнение на проектите – 30 април 2011 г.

Норвежката програма за сътрудничество

Постигнат напредък:

В процес на изпълнение са всички одобрени индивидуални проекти по програмата (общо 24). Извършени са плащания в размер на 6,5 млн. евро, като до края на 2010 г. се очаква да бъдат изплатени още 9,5 млн. евро., с което общата платена сума ще достигне 16 млн. евро (общият бюджет на сключените договори е 17,9 млн. евро). Предвид крайният срок за изпълнение на проектите по програмата – 30 април 2011 г., към момента не са идентифицирани съществени рискове за успешната им реализация, извън изведените по-долу.

Проблемни области:

Подобно на ФМ на ЕИП, по Норвежката програма за сътрудничество се наблюдават проблеми, свързани със **съфинансирането на бенефициентите, които не са публични институции**, както и продължителните **процедури за провеждане на обществени поръчки**.

ПФИ

Разплащанията за първите шест месеца от 2010 г. по ПФИ са **нараснали приблизително 1,7 пъти** като от 9,5 млн. евро към 31 декември 2009 г. са достигнали 15,7 млн. евро към 30 юни 2010 г. Срокът за изпълнение по Инструмента изтича на 15 декември 2010 г., а за разплащане – на 15 декември 2011 г. Към датата на доклада не са открити проблеми по изпълнението.

2. ВИЗИЯ НА КЕВКЕФ ЗА ПРЕДСТОЯЩИТЕ ДЕЙНОСТИ ДО КРАЯ НА 2010 г. ПО ОТНОШЕНИЕ НА КОНТРОЛА НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ

КЕВКЕФ ще продължи активно да следи процесите по усвояване на европейските средства и с готовност ще оказва необходимото съдействие за успешното реализиране на отделните програми в страната. Комисията ще продължи установената практика за провеждане на регулярни изслушвания на представители на изпълнителната власт по отделните програми, механизми и инструменти, като и занапред ще се старее да подпомага активно структурите на държавната администрация в съответствие с функциите и правомощията си.

КЕВКЕФ приветства идеите за опростяване и ускоряване на процедурите по усвояване на европейските фондове и с готовност ще окаже необходимото съдействие при бъдещи инициативи в тази посока.

Комисията се надява и занапред да продължи ползотворния диалог с министъра по управление на средствата от ЕС и Управляващите органи, както и прозрачния и ефективен обмен на информация с отделните административни звена.

При необходимост, КЕВКЕФ ще се стреми да сигнализира отрано за наличие на евентуални пропуски или идентифицирани слабости в системата за управление на средствата от Европейския съюз в страната.

Следващият Годишен доклад на КЕВКЕФ за усвояването на средствата от ЕС в Република България ще бъде изготвен през месец януари/февруари 2011 г. и ще обхваща периода **1 януари 2010 г. – 31 декември 2010 г.**

КЕВКЕФ ще отделя все по-голямо внимание на подготовката в страната за определяне визията на Република България за следващия програмен период на Кохезионната политика (2014 – 2020 г.). При подготовката на администрацията за новите предизвикателства на ЕС и в частност в контекста на новата Кохезионна политика, КЕВКЕФ ще продължава да подкрепя провеждането на активен диалог между ангажираните институции по така очертаните актуални теми и в рамките на Съвета за обществени консултации.